

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1939

JAANUAR

SISU:

Andmeid eestlaste andekusest.

Vallavalitsuste tulud ja kulud 1936/37. m/a.

Põllutöölise tööõnnetused 1937. a.

Tööstustöölise haiguskindlustus 1937. a.

Alatised tabelid.

Nr. 206(1)

TALLINN

Nr. 206(1)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	lk.		Page
Andmeid eestlaste andekusest — H. Reiman	1— 7	<i>Quelques données sur l'habilité des estoniens . . .</i>	1— 7
Vallavalitsuste tulud ja kulud 1936/37. m/a. — V. Feldman	8—22	<i>Recettes et dépenses des communes rurales en 1936/37</i>	8—22
Põllutööliste tööõnnetused 1937. a. — V. Maimik	23—27	<i>Accidents du travail des ouvriers agricoles en 1937</i>	23—27
Tööstustööliste haiguskindlustus 1937. a. — K. Raid	28—43	<i>Assurance-maladie des ouvriers en 1937</i>	28—43

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numerat- stoon)			(Numération permanente)		
Tab. 1.	Väljakaubandus novembris	44	Tab. 1.	<i>Commerce extérieur en novembre</i>	44
" 2.	Väljakaubandus muude riikidega novembris	46	" 2.	<i>Commerces extér. avec les autres pays en novembre</i>	46
" 3.	Väljakaubanduse tähtsamad alused novembris	46	" 3.	<i>Commerces extér. des princip. articles en novembre</i>	46
" 4.	Piiritasmonopol	656*	" 4.	<i>Ventes d'alcool</i>	656*
" 6.	Riigiraudteed novembris	49	" 6.	<i>Chemins de fer en novembre</i>	49
" 7.	Tallinna sadama tegevus detsembris	50	" 7.	<i>Mouvement du port de Tallinn en décembre</i>	50
" 8.	Eesti Panga ärisela 31. XII 38	50	" 8.	<i>Bilans de la Banque d'Estonie le 31. XII 38</i>	50
" 10.	Era- ja ühispankade ärisela 1. XII 38	51	" 10.	<i>Situat. financ. des banques au 1. XII 38</i>	51
" 11.	Üksikute pankade ärisela summad 1. XII 38	51	" 11.	<i>Bilans des princip. banques au 1. XII 38</i>	51
" 13.	Vahuta hinnad Tallinna börsil detsembris	56	" 13.	<i>Cours du change à Tallinn en décembre</i>	56
" 14.	Vabariigi piiridest ülesõitnud novembris	655*	" 14.	<i>Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en novembre</i>	655*
" 15.	Lühade rahvastik novembris	651*	" 15.	<i>Mouv. de la populat. dans les villes en novembre</i>	651*
" 16.	Eelkvi olüv raha	506*	" 16.	<i>Circulation fiduciaire</i>	506*
" 18.	Pankadevahelise arvkoja tegevus	506*	" 18.	<i>Mouvement de la chambre de compensation</i>	506*
" 19.	Protestid valtsid	506*	" 19.	<i>Effets protestés</i>	506*
" 20.	Kapital emissioonid	506*	" 20.	<i>Emissions des capitaux</i>	506*
" 21.	Tööstustoodang	506*	" 21.	<i>Production de quelques industries</i>	506*
" 22.	Loomataudid	506*	" 22.	<i>Epizooties</i>	506*
" 23.	Tapamajade tegevus	506*	" 23.	<i>Fonctionnement des abattoirs</i>	506*
" 24.	Saarmärgitud novembris	653*	" 24.	<i>Prix de gros en novembre</i>	653*
" 25.	Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi	52	" 25.	<i>Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive</i>	52
" 26.	Turuhinnad novembris ja detsembris	53, 54	" 26.	<i>Prix de détail en novembre et décembre</i>	53, 54
" 27.	Elatusmaksumündeksid	52	" 27.	<i>Nombres-indices du coût de la vie</i>	52
" 28.	Suurimärgilised	52	" 28.	<i>Nombres-indices de prix de gros</i>	52
" 29.	Tööajal novembris	656*	" 29.	<i>Marché du travail en novembre</i>	656*
" 30.	Tööstusettevõtted ja töölohu 1. detsembriks	55	" 30.	<i>Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. déc.</i>	55
" 33.	Nakkushaigused oktoobris ja novembris	56	" 33.	<i>Maladies contagieuses en octobre et novembre</i>	56
	Ahtellumus, sündimus ja suremus	656*		<i>Mariages, naissances et décès</i>	656*

Alatiste tabelite koostamisel vt. nr. 182(1) — 1937, lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.

Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

ANDMEID EESTLASTE ANDEKUSEST. QUELQUES DONNÉES sur L'HABILITÉ des ESTONIENS.

Sisu: 1. Andmete päritolu ja iseloom, lk. 1. 2. Tähelepanu, lk. 1. 3. Mälu, lk. 3. 4. Vaimne andekus, lk. 4. 5. Tehniline andekus, lk. 5. 6. Käevõimel, lk. 6.

1. Andmete päritolu ja iseloom.

Caractère des données.

Siin käsitletav andmestik on saavutatud Tallinna Kutsevaliku- ja Kasvatuse nõuande Büroost, peamiselt autojuhtidega (1-a järgu), trammijuhtidega

ja -konduktoritega, posti-telegraafi-teenijatega ja vähesel määral õpetajaametl kandidaatidega või nell aladel töötajatega (autojuhtidega) teostatud psühhotehniliste katsete tulemused 1934—1938. a.

Keskbüroole kasutamiseks antud algmaterjalist on kirjutatud välja 25 testi andmed üldse 1016 katsealuse (772 mehe ja 244 naise) kohta. Nii kui nähtub allpool, üksikute testide osaliste arv on küll kõlkuv, ent enamuses siiski tulemuste kasutatavuse seisukohast küllaltki suur.

Käesolevas ülevaates on kasutatud testide hinnangandmeid, mis võimaldab erinevate testide tulemuste võrdlusi, kuigi seejuures teiste sellesarnaste uurimuste tulemustega võrdlus hinnangualuste erinevuse puhul muutub küsitavaks. Vene andmetega võrdlused aga on siiski võimalikud sel määral, kui T. Kutsevaliku Büroos kasutatavad 10-astmelised hinnangunormid lähtuvad osa testide juures ühtlastest alustest Venega, kus teatava arvu katsealuste saavutistest loeti: 10% väga headeks, 20% headeks, 40% rahuldavaks, 20% vaevalt rahuldavaks ja 10% nõrka-deks. Nii jaotatud katsete hinnangute arvilised keskmised Venes ongi hinnangunormideks, kusjuures 10-astmelisel hinnangul protsendilises väljenduses 80 ja enam % või punkte vastab väga heale, 70 — heale, 40—60 — rahuldavale, 30 — vaevalt rahuldavale, 20 ja vähem — nõrgale. Tabeleis toodud hinnangute aritmeetilised keskmised on arvatud 10-astmeliste hinnangute alusel. Lähtudes

elostatud hinnangurvide alustest, võib vahetult järeldada erinevusi Vene põhiuurimuse tulemustest¹⁾. Ühtlasi on sellest kasutatud mõningaid võrdlusandmeid ka allpool. Teiste rahvaste andmeid sobivaid võrdlusarvuid ei ole käepärast.

Kogu uurimismaterjal on ositatud katsealuste soo, vanuse ja hariduse järgi. Arvude väiksuse vältimiseks on vanuse ja eriti hariduse liigitus väike, kusjuures algharidust omajaiks on loetud algkoolis käinud (seda lõpetanud või lõpetamata) ja kesk- ning kõrgema hariduse omajaiks kõiki, kes on algkooli lõpetamise järele õppinud edasi, ükskõik millises koolis (kooli lõpetanud või lõpetamata) arvatud ühes ka täienduskoolis õppinuid.

Järgnevais tabelis on toodud andmed vaid eestlaste kohta, teistest rahvustest isikuid on katseli käinud vähe ja seetõttu nende kohta leiduvad andmed ei ole kasutatavad.

2. Tähelepanu.

Attention.

Käsitledes tähelepanu suund-koondusreaktsioonina, mille abil inimene astub tunnetuskontakti temale tähtsate (olgu huvist või tarbest) esemetega (välisilmas või teadvuses), mis on eelduseks igasuguseks tegutsemiseks, omab tähelepanu omaduste karakteroloogiline selgitamine erist tähtsust. Seepärast käsitlemegi seda sissejuhatusena eestlaste andekust iseloomustavaile andmeile. Tähelepanu kõigekülgeks selgitamiseks kasustada olevaist andmeist küll ei

Psühholoogilised testid — Tests psychologiques.

1.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes			
	Katsealuste arv	Hinnangute keskmine (M)		Kesk- ja kõrgema hariduse suite algharidusega (algk. = 100)	Nombre des personnes	Moyenne des notes		Instr. sec. et sup. en % de l'instr. primaire
		Algharidus	Kesk- ja kõrgem haridus			Instruction primaire	Instruction secondaire et supérieure	
1. Tähelepanu koondamine — Concentration de l'attention . . .	768	64,5	75,2	116,8	244	64,1	69,8	108,9
2. Tähelepanu teravus — Commande de l'attention . . .	210	50,0	56,8	112,6	63	—	82,4	—
3. Tähelepanu jõudlus — Productivité de l'attention . . .	244	52,4	59,0	112,6	63	—	57,5	—
4. Arvude mälu — Mémoire des chiffres . . .	770	51,2	57,0	111,3	244	49,6	58,2	117,3
5. Sõnade mälu — Mémoire des mots . . .	766	40,7	57,5	141,3	244	42,0	59,8	142,4
6. Loogiline mälu — Mémoire logique . . .	763	47,9	61,1	127,6	242	52,2	61,7	118,2
7. Kujude mälu — Mémoire des images . . .	603	37,7	46,9	124,4	151	37,1	46,2	124,5
8. Värvide mälu — Mémoire des couleurs . . .	502	48,8	57,8	113,4	151	65,5	68,7	104,9
9. Taibukus — Ingénieurité d'esprit . . .	771	46,1	60,4	133,9	244	42,2	53,4	126,5
10. Assotatsioonid — Associations:								
a) analoogiad — analogiques . . .	161	48,1	67,8	141,0	55	46,2	62,4	135,1
b) vastandid — contrastes . . .	228	49,6	63,1	127,2	77	42,6	66,0	156,3
11. Mõtlemise kiirus — Vitesse à penser . . .	214	50,6	50,6	100,0	64	—	46,7	—
12. Vormi tajumine — Perception des formes . . .	772	39,3	51,2	130,3	244	39,5	50,0	126,6
13. Vormi kujutus — Imagination des formes . . .	218	50,9	58,7	115,3	64	—	45,0	—
14. Vormide kombineerimine — Combinaison des formes . . .	765	53,5	67,9	126,9	243	48,9	60,4	123,5
15. Masinade tunnetamine — Reconnaissance de pièces de machines . . .	555	61,8	71,0	114,9	178	43,2	53,3	123,4
16. Silmamõõt — Mesure à vue d'œil . . .	647	57,8	61,8	106,1	177	57,6	61,2	106,8

¹⁾ Psühhotehnikeskise ispõtanija robotnikov svjasi. Sbornik robot psihotehnikeskikogo kabineta — NKPG pod. red. P. A. Rudina. Moskva 1927.

piisa, kuid need siiski valgustavad mõningaid olulisi omadusi. Nimelt, kasutada olev materjal sisaldab tähelepanu kohta kolme testi andmeid (tab. 1), mis võimaldavad selgitada eestlaste tähelepanu koondamis-(kontsentratsiooni) võimet, tähelepanu teravust ning tähelepanust tingitud tööjõudlust. Tähelepanu koondamisvõime katsed on teostatud suurimas ulatuses — 1008 isiku juures, kaks viimast aga väiksemas ulatuses peamiselt posti-telegraafi alale kandideerijate juures. Tähelepanu koondamisvõime selgitamiseks on kasutatud nn. „Burdoni testi“, — segamini laotud ladinatähtede ridu, millest katsealune 2 minutiga peab järjest erikorras märkima 2 antud tähte ja pidama meeles kolmanda esinemise arvu — seega sooritama üheaegselt kolm toimingut; öieti märgitud ja meelespeetud tähtede arvu võrdlus tõeliselt tekstis leiduvatega näitabki tähelepanu koondamisvõime tublidust. Kuigi seejuures testi tulemused on teataval määral sõltuvad ka mälust ja tajumisest, on katse peateguriks siiski inimese võime koondada tähelepanu kolmele eriülesandele nii, et otsitavaid tähti vahele ei jääks. Selle testi tulemusi tavaliselt käsiteldakse tp. jaotuse iseloomustusena. Kuna aga üheaegselt sooritavate ülesannete täitmisel tp. tegelikult kiiresti suunda muutes fikseerib ikkagi vaid üksikesemeid (ja ülesandeid), siis selle testi tulemused on sõltuvad eeskätt ikkagi katsealuse tp. koondamisvõimest, ja sel määral kui katsetingimused nõuavad mitmele esemele tp. koondamist, võib see teostuda vaid vaheldumisi ja test seega iseloomustada ka tp. suunamuutmise kiirust. Järgnevalt kõneleme selle testi juures aga lühidalt tp. koondamisvõimest.

Eestlaste tähelepanu koondamis- (ja ka jaotumis-) võime esineb tõesti heana. Väga heade tulemustega esineb üldarvust mehi 37,7% ja naisi 36,8% ning headega 32,8% m. ja 27,4% naisi. Seetõttu keskmine hinnang esineb 100-punktilises hinnangtehnikas meestel 69,4 ja naistel 68,0, mis ületab keskmise 50 p. taseme tunduvalt. Eriti paistab see silma võrreldes Moskva side-tehnikumi õpilaste 1926—27. a. katsete tulemustega, mis andsid keskmise hinnangu I kursusel 48,2 ja II ning III kursusel 53,7, üldse 51,0.

Et tähelepanu ei ole püsiv võime, ilmneb selle suurest erinevusest haridustaseme järgi: algkooli lõpetamise järgi edasiõppinud isikuil on tp. koondamisvõime algkoolis käinuist kõrgem: meestel 16,6% ja naistel 8,9%; vanuse järgi aga nooremal vanemaist suurem — osalt läbistikkui kõrgema haridusliku taseme tõttu (näit. algkoolis on käinud noored enamikus 6 a., vanemad aga 2—3 a.), osalt aga siiski ka vanuse kasvades tp. koondamis- ja eriti kiiruse võime kahanemise tõttu.

Samuti võime nentida tp. koondamisvõime erinevusi sugude juures: meestel näib see olevat suurem, mis eriti paistab silma kesk- ja kõrgema haridusega isikute juures, kus mehed ületavad naisi 7,7%. Et siin tegemist ei ole ükski võimalikult erineva hariduse mõjuga, näitavad haridusele vastupidised

soolised erinevused samade isikute juures järgnevais testides.

Tähelepanu teravust võimaldab selgitada arvude leidmise test (tab. 1), kus katsealune 100 segamini trükitud arvuga tabelist peab leidma etteõeldavad arvud; tulemuste hinnang on teostatud 3 minuti jooksul lahendatud ülesannete (leitud arvude) järgi. Kuna selle testi lahendamisel peale tähelepanu liikuvuse suurt osa etendab eriti ta j u m i s e k i i r u s, siis testi tulemused võivad tunduvalt erineda eespool saavutatust. Samuti peab arvestama seda, et käsitleva testi hinnangute alused või normid on kujundatud Tall. Kutsevaliku Nõuande Büroo juhataja dr. Kirsimäe poolt kodumaise materjali alusel ja seega võivad teataval määral kõrgemal erineda eelmise testi vene hinnangnormidest. Ent vaatamata sellele, võib väita, et eestlaste tp. teravus jääb siiski taha tp. koondamis- ja jaotumisvõimest. Kuigi ka tp. teravuses väga häid ja häid leidub suuremal määral kui vaevalt rahuldavaid ja eriti nõrku, esineb enamik katsealuseid siiski vaid rahuldavate rühmas. Seda eriti meeste juures, kuna naistel siiski häid ja eriti väga häid hinnanguid leidub suuremal määral. Sellest järeldub, et naistel tp. teravus on meeste tp. teravusest parem, mis väljendub selgesti ka hinnangute keskmises kesk- ja kõrgema haridusega isikute juures n. 62,4 : m. 56,3 vastu. Vanuse erinevuse mõju toodud arvudes selgesti ei väljendu, eriti naiste juures väikeste arvude tõttu; kuid siiski võib meeste andmeid tõenäoliselt pidada vanemas eas ka tp. teravuse langust. Sama võib väita ka hariduse erinevuse suhtes, kuigi algharidusega katsealuste arv ei ole suur: meeste andmeil võib siiski väita paremat tp. teravust kesk- ja kõrgemas koolis käinuil.

Eelmiste testide tulemusi kinnitab tähelepanu jõudlust iseloomustav test (tab. 1), kus katsealune 19 sõna taha trükitud segamini tähtede ridadest (iga sõna taga 11—13 tähte) peab leidma ja märkima sõnas leiduvad tähed. Hinnang teostatakse ülesande lahendamiseks tarvitatud aja ja vigade arvu järgi. See test sisult sarnleb rohkem esimesele Burdoni testile, kuid sisaldab pisut ka teise testi sugemeid; kuna aga tulemuste hinnangu normid on kujundatud dr. Kirsimäe poolt, mis võimaldab täpsamat tulemuste võrdlust tp. teravuse andmetega, eriti pidades silmas seda, et mõlema testi katsealused, peale paari erandi, on samad isikud.

Seepärast, kui nendime kesk- ja kõrgemas koolis käinuil (kui suuremaarvulisel rühmal) viimases testis mälu teravuse testiga võrreldes meestel paremaid tulemusi — keskmiselt 59,0:56,3 vastu ja naistel nõrgemaid — 57,5:62,4 vastu, mis näitab meestel naistest paremat tp. jõudlust, siis võime kindlakujuliselt järeldada, et saavutatud tulemused testi suguluse tõttu Burdoni testiga on kooskõlas eespool öelduga: tp. koondamis- (ja jaotumis-) võime on meestel suurem kui tp. teravus ja naistel vastupidi, teravus suurem kui koondamis- ja jaotumisvõime. Teiseks on oluline

nentida, et tp. jõudluse testi keskmine tulemus kesk- ja kõrgemas koolis käinud m. ja n. kokku 58,3, vaatomata kasustatud kõrgemaile hinnangnormidele, siiski ületab Moskva side-tehnikumi m.- ja n.-õpilaste keskmise tp. jõudluse, millise saavutasid (Burdoni testi andmeil) I kursuse õp. 51,4 ning II ja III kursuse õpil. 53,3. See kinnitab veel kord eestlaste kõrget tp. koondamisvõime taset.

3. Mälu.

Mémoire.

Inimese tunnetustoime alusena mälu evib ülisuurt tähtsust mitte üksnes mõtlemises, vaid ka tegutsemises, eriti oleviku ühiskonna kultuurses olmastikus. Seepärast on oluline selgitada eestlaste mäluvõime erinevusi, nii kui seda ikka püütakse teostada psühhotehnilisil katseil. Ka kasustatav materjal sisaldab rea teste eestlaste mälu iseloomustuseks, kuigi vaid osaliseks, sest jääb valgustamata mälu püsivus ja maht; esitatavad andmed iseloomustavad vaid mälu headust, s. o. mälu vastuvõtlikkust või tajumuste mällujäädavust.

Sellekohastest testidest esikohal seisavad nn. mehaanilise mälu testid (tab. 1). Esimene neist, arvude mälu test, nõuab 1 min. jooksul (5 sek. vahedega) etteõeldud 12 kahekohalise arvu mälu järgi üleskirjutamist etteütlemise lõppemisel peale 5 sek. mõõdumist — ka 1 min. jooksul; õieti kirjutatud arvud näitavad mälu headust. Teine, sõnade mälu test, nõuab samul tingimusil kui eelmine 12 etteõeldud sõna üleskirjutamist; mälu headust näitab õieti kirjutatud sõnade arv. Kuna mõlema testi hinnangnormid võrduvad vene normidele, siis peaksid ka tulemused olema võrreldavad vene andmetega.

Mõlema testi teostamistingimused on võrdsed ja katsealused väheste eranditega samad isikud, seepärast võivad nende tulemuste erinevused olla tingitud vaid arvude ja sõnade tajumise ja meeldejäätavuse erinevusest. Sellest seisukohast on oluline nentida, et kesk- ja kõrgemas koolis käinud isikul sõnade mälu näib olevat arvude mälust pisut parem vaid naistel, kuna meestel see ei ole nimetamisväärt; algkoolis käinuil aga on vastupidi tunduvalt parem arvude mälu. Seetõttu sõnade mälus kesk- ja kõrgemas koolis käinud isikud ületavad algkoolis käinuid palju suuremal määral kui arvude mälus. Soolised erinevused pole selgeilmelised, kuigi vast näib, et naistel on pisut parem mehaaniline mälu, eriti arvude alal kesk- ja kõrgema hariduse omajail vanemas eas; sõnade alal aga algkooliharidusega meeste mälu ületab naiste oma — seda nimelt eritletud vanusrühmis, kuigi üldarvud näitavad naiste paremust katsealuste erineva arvu tõttu vanusrühmis (meestest rohkem vanemaid, naistest aga rohkem noori). Vanusrühmade erinevuse suhtes aga võime nentida nooremil siiski paremat meh. mälu — eriti sõnade alal, kuna arvude alal see paremus ilmneb vähem ja algharidusega naiste juures (võimalik, et harjumuse tõttu) koguni vanemaliste kasuks on kujunenud.

Vene andmetega võrdluseks peab pidama silmas katsealuste erinevat vanuslikku koostist. Kuna Moskva side-tehnikumi õpilased võivad kuuluda tildiselt noorte rühma (täpsad andmed puuduvad), siis nendega võiks õieti kõrvutada meie andmeist vaid noorte kuni 24-a. tulemusi. Seepärast, kui leiame mehaanilise mälu keskmise hinnangu Moskva side-tehnikumi õpilastel arvude alal I kursusel 50,9, II ja III kursusel 52,1 ning sõnade alal esimestel 48,5 ja teistel 50,5, meie — 24 a. katsealustel aga: algkoolis käinuil arvude alal m. 53 ja n. 47,1 ehk mõlema soo keskmisena 50,1, ning sõnade alal vastavalt 48,7, 47,1 ja 47,9 — seega side-tehn. I kursusega pea võrdsed tulemused, kesk- ja kõrgemas koolis käinuil aga side-tehnikumi II ja III kursuse õpilastest palju kõrgemad arvud, siis, arvestades ka katsealuste haridusliku taseme võimalikke erinevusi, osutab eestlaste mehaaniline mälu keskmisest pisut kõrgemat taset.

Loogilise mälu tugevuse selgitamiseks on kasustatud seotud sõnade mälu testi (tab. 1), koosnevat 18 loogiliselt seotud sõnade-paarist, mis loetakse katsealusele ette 3 min. kestes (10 sek. vahedega); 6 min. vahe järele loetakse taas iga paari esimene sõna 15 sek. vahedega ja katsealune peab kohe paari teise sõna mälu järgi paberile kirjutama. Hinnang teostatakse õieti märgitud sõnade arvu järgi. Hinnangu normid võrduvad vene omadele.

Katsetulemused (tab. 1) näitavad, et sisuline side tunduvalt kergendab sõnade meelepidamist. Seepärast leiame loogilise mälu sidumata sõnade mälust parema ka algkoolis käinuil, kuna kesk- ja kõrgemas koolis käinuil see ületab nii arvude kui sõnade mehaanilise mälu. Ka haridustaseme vahe on siin pisut väiksem kui sidumata sõnade juures, kuid siiski küllalt suur, tunduvalt arvude mälu vahet ületav, et rõhutada haridustaseme suurt mõju mõtete mälule, nii kui see ilmneb ka vanusrühmade erinevuses: noorte mälu on vanemaliste omast parem — ja seda mitte üksnesaju noorusliku värskeuse, vaid ka 6 kl. algkooli lõpetamisel suurema hariduse tõttu. Seotud sõnade mälu kergendus ilmneb samuti sugude juures: siin naiste paremus ilmneb selgekujulisemalt kui arvude ja üksikute sõnade mehaanilise mälu juures, kuigi üsna väikesel määral. Kuivõrra tajutava esemega on seotud mõtteline sisu, mida teataval määral leidub ka arvude juures, samuti nendega tuttavolemine, kergendab mälu, näitab vastandisloomuga kujude mälu test.

Kujude mälu, õigem vormi-mälu headuse selgitamiseks on kasustatud erilist tabelit 15 musta värvi nurklike geomeetriliste joonistega, mida katsealusele antakse vaadelda 20 sek. jooksul; seejärgi kohe katsealune peab teises 42 samalaadse joonisega tabelis 1 min. jooksul läbi kriipsutama need kujud, mis temale esimesest tabelist jäid meelde; hinnang teostatakse õieti läbikriipsutatud kujude arvu järgi.

Testi tulemused (tab. 1) näitavad, et kujudemälu tase jääb palju taha koguni arvude mälust. Väga heade ja heade % on üsna madal ka kesk- ja kõrgema

haridusega isikute juures — m. 21,8% ja n. 20,9%, kuna vaevalt rahuldavate ja nõrkade % on kõrge — m. 26,9% ja n. 27,9%; samuti kõrge on rahuldavate %. Seetõttu hinnangute keskmine on ka kesk- ja kõrgema haridusega isikul, koguni noortel, alla 50,0%, algkooli haridusega isikul — nooremail 40% ümber, vanemal m. 34,5% ja n. vaid 20,7%.

Tekib muidugi küsimus, kas kujude mälu nõrkus on eriomane eestlastele, või on see üldine nähtus. Kuna üheks hea mälu eeltingimuseks on kiire ja selge tajumine, mis tähendab kujude suhtes nende vormide erinevuse tabamist ja mällusõõbivust, vormide tajumine eestlastel aga, nagu allpool selgub (Friedrichi test), osutub soovidajätkvaks, siis võib seda olla teataval määral ka kujude ehk vormimälu — vähemalt võrreldes tähelepanu ja mehaanilise mälu headusega. Samuti pälvib tähelepanu, et sugudevaheline erinevus vormimälu suhtes pole andmeis väljendunud selgekujuliselt ja seega jääb küsitavaks. Et eestlaste vormimälu süiski palju taha ei jää näit. venelaste omast, näitab side-tehnikumi õpilastega teostatud pisut erinev vormimälu test geomeetriliste jooniskujudega, mis andis keskmise hinnangu 48,0, seega vähe ületava meie — 24 a. m. ja n. keskmist 45,1.

Värvide mälu headuse selgitamiseks on kasutatud erilist 9 värvusega riskkülikute kombineeritud tabelit, mida näidati katsealusele 16 sek. jooksul; seejärel kohe katsealune märkis samas kujus värvimata riskkülikutesse meeldejäädud värvide nimetused; hinnang teostati õietimärgitud värvinimetuste järgi.

Testi tulemused (tab. 1) näitavad, et katsealuste värvimälu on väga hea vaid naistel, eriti noortel, vähese paremusena kesk- ja kõrgema haridusega isikute juures (30— a. juures koguni vastupidi); meeste värvimälu, eriti algkooliharidusega vanemal isikul on naiste omast palju nõrgem, kuid süiski ületab loogilise mälu, jäädes vaid pisut taha arvude mälust. Üldiselt aga on värvide mälu erinevused suured peale sugude ka vanusrühmades noorte kasuks, kuna haridusliku taseme erinevus on küllalt suur vaid meestel, mis samuti osutab tajumise kiiruse ja selguse mõjule mälus — on ju rohkem noored, eriti aga naised, värvidega kodunenud ja seega nende eritlemiseks teravama värvitajuga.

Värvimälu juures, millele nii ilmseti mõjub kaasa värvide tajumine, tuleb arvestada ka värvi aistimise erinevusi. Nii kui sellekohane test näitab, 550 mees-katsealusest olid kõigi värvide suhtes tajumisvõimelised 96,5% (alghar. 93,7%, kesk- ja kõrg.har. 97,4%), ning 179 naisest 99,4% (algh. 78,6%, kesk- ja kõrg. har. 100,0%). Kuna testi tulemused osutuvad sõltuvaiks ka katsealuste soost ja haridusest, siis ei saa siin küll kõnet olla üksi värvipimedusest füsioloogilises mõttes, vaid osalt ka värvide eritlemise ehk tajumise võime puudulikkusest. Seepärast ka testi tulemused osutavad samasuunalisi erinevusi kui värvimälu juures. Tõelise värvipimeduse määr katsealuste juures aga jääb seega lahtiseks.

4. Vaimne andekus. *Habilité mentale.* Vaimse andekuse või intelligentsitaseme selgitamiseks ka-

sustatud testid nõuavad peale mõtlemise samuti ka tähelepanu ja mälu rakendamist. Seepärast viimaste hea tase võib teataval määral tõsta ka testides väljenduvat mõtlemise kvaliteeti, — asjaolu, mida järgnevat tulemuste juures peame arvestama.

Esijoones võtame vaatlusele vaimsuse taset kõige ulatuslikumalt iseloomustava taibukuse testi (tab. 1). See koosneb 12 lihtsast ülesandest (kujud, tähed, numbrid), millede rahuldav lahendamine süiski nõuab head tähelepanu ülesannete vaatlemisel ja peaasi taibukust nendest arusaamiseks. Iga ülesande lahendamiseks on nähtud ette eri aeg (5—25 sek.); testi hinnang teostatakse antud ajaga õieti lahendatud ülesannete arvu järgi.

Kuna hinnangu alused vastavad vene normidele, siis on meie testi tulemuste iseloomustuseks oluline nähtuda, et vene katsete seerias parimaid tulemusi andnud side-tehnikumi õpilased saavutasid keskmise hinnanguna 52,8% või punkti (I kursusele asujad 52,5 ja II ning III kursuse õpilased 52,9). Kuna meie katsealustest — 24 a. vanused mehed aga saavutasid: algkoolis käinud isikud 52,6 p. ja kesk- ning kõrgemas koolis käinud isikud 62,8 punkti, siis peab eestlaste taibukust hindama võrdlemisi heaks, — kuigi eel- osutatud tasemest tublisti taha jäänuid leiame kõigepealt naiste seas — algkoolis käinul 45,3 p., kuna aga kesk- ning kõrgemas koolis käinud naised 58,0 punktiga süiski tunduvalt ületavad vene saavutusi; ja teiseks kõik vanemalised, ka 30— aastased kesk- ja kõrgema haridusega mehed ületavad vene side-tehnikumi õpilasi tunduvalt. Sellest järeldame, et taibukus kõrgel määral on sõltuv nii soost ja vanusest kui ka hariduslikust tasemest: noored on vanemaist, mehed naistest ja kesk- ning kõrgema haridusega isikud algkooliharidusega isikuist tunduvalt taibukamad, kusjuures ühes vanuse tõusuga tõuseb ka hariduslik erinevus. Need tulemused on seda kaaluvamad, et käsitletava testi lahendamine tõesti olenob katsealuste intelligentist selles mõttes, kui seda tavaliselt elus mõistetakse — vaimsuse teravusest ja tugevusest.

Edasi omame andmeid eestlaste vaimse andekuse kohta veel *assotsiatsioon*-testide näol. On teostatud nimelt kaks testi antud mõistetele analoogiate (tab. 1) ja vastandite (tab. 1) leidmiseks. Esimene, analoogiate test, koosneb 30 näitena antud sõnade-paarist ja nende kõrval samapalju paarita sõnadest, millele tuleb leida näitele analoogiliselt vastavad paarissõnad; hinnang teostatakse 2 min. jooksul õieti antud vastuste arvu järgi.

See test on teostatud peamiselt keskkooliharidusega isikute juures (posti-telegraafi teenistusse astuda soovijad); algkoolis käinuid on nende kõrval vähe, eriti naisi. Ent süiski, nii kui näitavad katsete tulemused, võib erinevuse suuruse järgi kesk- ja kõrgema haridusega katsealuste paremust pidada tõestatuks. Samuti võib võtta tõena meestel kiiremat analoogiate leidmist kui naistel, mida näitab väga

heade ja heade tulemuste erinev %, samuti hinnangute keskmine: see on kesk- ja kõrgema haridusega meestel 67,8 punkti, naistel 62,4 p. vastu. Kuid nii naiste kui meeste keskmine saavutus on küllalt kõrge, koguni vanemaealistel naistel, et lugeda eestlaste assotsiatiivset mõtlemist üsna heaks.

Sama näitavad ka vastand-assotsiatsioonide testi tulemused, kuigi need jäävad pisut taha saavutustest analoogiate alal; seda eriti meeste juures, kuna naistel on saavutatud viimasest testist koguni paremaid tulemusi 66,0 p.: analoogiate alal 62,4 p. vastu. Neis erinevustes võib osalt ka mõjunud olla vastandite testis kesk- ja kõrgema haridusega katsealuste suurem koostis, kuid oluline seejuures on siiski mõlema soo saavutuste kõrge tase. See on hinnatav eriti võrreldes Moskva side-tehnikumi õpilaste saavutistega, mis olid I kursusel 51,2 p., II ja III kursusel 58,4 p. Nendega kõrvutades meie — 24 a. noori katsealuseid, leiame algharidusega isikuil 55,7 p., keskhariid. isikuil 66,5 (kõrgema har. isikud selles rühmas puuduvad). Oluline on eriti viimane 167 isiku kohta (m+n) saavutatud arv, milles esineb ka keskkooli mittelõpetanud isikuid.

Vastandite test koosneb 50 (Venes 40) sõnast, milledele katsealune peab leidma vastandmõisted. Hinnang teostatakse 3 min. jooksul antud õigete vastuste arvu järgi Eestis ja Venes ühtlasel alusel.

Eelmistest palju tagasihoidlikumad aga on tulemused mõtlemise kiiruse alal. Selle selgitamiseks on kasustatud erilist testi paarikümne tekstilise ülesandega, mille lahendamine on küll lihtne, kuid mis on esitatud üksteisega põimitult selliselt, et nõuavad lugemisel kiiret arusaamist; sama nõuab ka testi täitmine, sest hinnangud teostatakse kogu testi täitmiseks kulutatud aja ja vigade arvu järgi.

Nii kui nähtub 278 katsealuse saavutistest (tab. 1), on testi iseloom tõesti selline, kus ei etenda erilist osa mõtlemise kvaliteet vaid aina kiirus: saavutuste erinevused alg- ja kesk- ning kõrgema haridusega meeste juures ei ole nimetamisväärt; samuti vanusrühmade ja sugude erinevused ei ole küllalt ühetähenduslikud ja selged, kuigi näib tõenäoline, et vanemate inimeste mõtlemine on pisut pikaldasem. Katsealuste saavutiste üldine tase aga — nii keskmisena kui v. heade ja heade % vähesuselt — osutab sellele, et enamiku eestlaste mõtlemine on pigemini pikaldane kui kiire, nii kui see selgub allpool ka käekõiruse andmeist.

5. Tehniline andekus. Kasustada olevas materjalis esinevad kutsevaliku seisukohast eriti kaaluva osatähtsusega tehnilise andekuse testid. Siin võtame need vaatlusele nende psühholoogilise toime ja tähtsuse järjestuses.

Ses suhtes esikohal seisab vormitajumise test, mis on tuntud „Friedrichi testi“ nime all (tab. 1). Vene eeskujul pisut muudetult esineb see lehele trükitud kuuest must-valges joonelisest ribast, millistest

on tehtud mitmesuguses kujus 24 väljalõiget — need on trükitud eraldi samal lehel nummerdatud järjekorras. Katsealuse ülesandeks on eelnimetatud ribade väljalõigete kohtadele numbriga märkida, milline väljalõige kuhu kuulub. Hinnang teostatakse 2 min. jooksul märgitud õigete vastuste arvu järgi.

Kuna hinnangu alused on ühtlased Venega, siis on võimalik tuua ka võrdlusandmeid. Nimelt, Vene side-tehnikumi õpilased saavutasid keskmiselt: I kurs. 50,7 punkti, II ja III kurs. 48,2 p. Eesti katsealused aga, 772 meest ja 244 naist, seega kokku 1 016 isikut, saavutasid: algkoolis õppinud mehed üldse 39,3 p., kuni 24 a. aga 45,6 p. ja naised üldse 39,5 p., kuni 24 a. 47,4 p.; kesk- ja kõrgemas koolis käinud isikud: mehed üldse 51,2 p., kuni 24 a. 54,3 p. ja naised üldse 50,0 p., kuni 24 a. 55,2 p. Seega eesti tulemused üldiselt palju ei erine vene omadest, kui võtta arvesse katsealuste haridusliku ja vanusliku koostise erinevusi; kuid siiski on saavutatud üldiselt vaid keskmine tase, mis erineb enamjao teiste testide hea poole kalduvaist tulemustest. Sellest järeldame, et vormitajumisel eestlased ei ole tugevad, nii kui sama võimsime eespool nentida ka vormi (ehk kujude) mälu suhtes. Samuti pälvib tähelepanu, et vaatamata katsealuste koostise ja arvu erinevusele vormitajumise testi tulemused meestel ja naistel pea ühtivad, nii kui kujude mälu testi tulemusteski, kuna aga haridusetaseme mõju ka vormitajumises etendab küllalt suurt osa. Sarnane kahe eri testi tulemuste kooskõla tõstab küll nende tõestusvõimet eestlaste vormi-meele suhtes, ent on siiski suurel määral tingitud ka nende testide sugulusest: mõlemas esinevad vormikujud on ühelaadsed ebareeglipärased lõigud, seega ilhteiviisi raskesti tajutavad. Võimalik, et selliste testide tulemusi allarõhuvalt mõjutab ka eestlaste mõtlemise pikaldus. Sest varemast kogemusest tuttavate vormide suhtes eestlaste vormimeel osutub küllalt heaks. Seda näitavad järgmised tehnilise andekuse testid.

Vormikujutluse testina (tab. 1) esineb 12 nummerdatud silindrit, koonust ja nendest kombineeritud kehi ning nende kõrval 20 läbilõike-kuju, millest osa vastab eelnimetatud kehadel joonega märgitud läbilõikekohtadele. Katsealune peab märkima esitatud läbilõikekujudes numbriga, millisele kehale need vastavad. Hinnang teostatakse 3 min. jooksul õieti märgitud vastuste arvu järgi. Ka selle testi andmed on võrreldavad vene testide tulemustega.

282 mehelt ja naiselt saavutatud katse tulemustest osutuvad võrdlemisi headeks vaid meeste omad — kesk- ja kõrgema haridusega isikuil keskmiselt 58,7 p., kuna naistel need on üsna madalad — vastavalt 45,0 p., seega koguni tahajäävad vormi tajumise tulemustest. Selline sugude erinevus võib olla osalt tingitud meeste suuremast kogemusest geom. kehade käsitlemisel, kuid võib ka osutada sugude kujutlusvõime erinevusele, nii kui see ilmnes juba taibukuse juures; seda enam, et ka järgnevate tehnilise andekuse testide juures naised jäävad meestest taha. Vanuse mõju saavutatud tulemustele ilmneb ka vormi kujut-

luses — nii meestel kui naistel, kuigi algharidusega meeste juures leiame vastupidiseid osutusi, mis võivad olla tingitud väikestest arvudest. Vene side-tehnikumi õpilaste saavutused käsitletavas testis on: I kursusel 54,7 p., II ja III kursusel 48,2, kusjuures esinevate I kursuse kasuks erinevuste põhjused, nii kui vormitajumisega juures, on teadmata.

Vormide kombineerimise testina esineb lehel 18 ruudujoonist ühes nende kõrval antud ruudulõigetega; katsealuse ülesandeks on joonistada ruutudes nende lõigete kujundamise viis. 1,5 min. jooksul õieti täidetud ülesannete arv näitab katse tagajärge. Ka need on võrreldavad vene andmetega.

765 mehega ja 243 naisega teostatud katsete tulemused (tab. 1) on head nii meestel kui naistel, esimeste paremusega, kuigi mitte nii suurel määral kui eelmise testi juures. Samuti esinevad suure paremusega haridusrühmitustes kesk- ja kõrgema haridusega isikud ja vanusrühmitustes nooremaelised — üldjoontes samus vahekorris kui taibukuse testi juures. Eriti silmatorkav on käsitletava testi tulemuste paremus võrreldes Vene side-tehnikumi õpilaste saavutistega, mis osutuvad vaid keskmisteks: I kurs. 50,5 p. ning II ja III kurs. 51,4 p., kuna eesti kuni 24 a. katsealused saavutasid m. 60,0 p. 71,1 p. ning naised 51,6 p. ja 64,2 p.

Masinaosade tunnetamise testina esinevad kahel kõrvuti tabelil tähtedega märgitud masinaosad ja nummerdatud kuid segipaisatult nende tehnilised lõikejoonised; katsealuse ülesandeks on numbritega näidata jooniste kuuluvus masinaosadele. Hinnang teostatakse aja järgi kõigi ülesannete lõpetamiseni.

Nii kui nähtub 555 mehega ja 178 naisega tehtud katsete tulemustest (tab. 1), on masinaosade tunnetamine meestel kõrge (61,8 p. ja 71,0 punkti) naistel aga vaid keskmine (43,2 ja 53,8 p.) Sellises suuruses paremust meeste kasuks ei leidu üheski teises testis, mis osutab kindlasti meestel suuremat kogemust masinaosade tunnetamise alal — nii üldse kuid eriti autojuhtidest katsealuste juures. Vastava kogemuse puudumise eeldusel tuleb naiste saavutisi selles testis lugeda koguni heaks. Kuivõrra selle testi juures pääseb mõjule kogemus, nähtub kesk- ja kõrgema haridusega meestel vanusrühmades nooremate kasuks paremuse väikene määr; algharidusega meeste juures aga vanemealiste suurema kogemuse mõju on paratamata hariduse erinevuse mõju, sest noortel 6 kl. lõpetanud on see suurem vanemealistest, kellest paljud on koguni vähese kirjaoskusega. Seega üldiselt käsitletav test varemomandatud kogemuste mõjulepääsmise tõttu ei ole andekuse iseloomustuseks palju kaaluv.

Seda kaaluvat iseloomu aga omab viimane tehnilise andekuse test, mis näitab silmamõõdu täpsust. Test nõuab katsealustelt antud joonelõikude silma järgi poolitamist ja lähemate lõikude suuremaise mahtuvuse määra näitamist. Hinnang teos-

tatakse antud ülesannete lahenduseks tarvitatud aja järgi.

547 mehega ja 177 naisega teostatud katsete tulemused (tab. 1) esinevad üsna headena pea võrdsel määral nii meestel kui naistel, kusjuures ka hariduse erinevused ei ole suured ja on ühtlased mõlemal sool; ning lõpuks ka vanusrühmade erinevused meestel pea täiesti puuduvad, kuna naistel need on võrdlemisi väikesed.

Kõik see näitab, et silmamõõt lihaste-aiustingutest sõltuva toimena on vähem seotud vaimusega ega osuta seepärast nii suuri erinevusi kui teised testid. Kuid individuaalsed varieerumused on küllaltki suured kogu hinnang-astmestiku ulatuses, kusjuures siiski väga nõrku leidub vaid algkooliharidusega isikuil.

6. Käevõimed.

Aptitude manuelle.

Kuna töö alal kutsevaliku seisukohast kehaosadest esikohal seisab käsi, siis ongi selle võimete selgitamiseks pööratud erilist tähelepanu ning tulemusena on meil kasutada 8 testi andmed, mis püüavad eritleda katsealuste käevõimeid mitmel kujul.

Katsetel on peetud kõige olulisemaks käe kiiruse selgitamist testi abil (tab. 2), mille osaliste arv kasutada olevas materjalis on ka kõige suurem: 771 meest ja 243 naist, kokku 1014 katsealust. Test koosneb kahest osast: esimeses on katsealuse ülesandeks tõmmata 0,5 sm suurustesse sõõridesse püstloodis kriipsud, teises osas aga on antud segamini samasuured sõõrid, ruudud ja kolmnurgad, milliseid katsealune peab tähistama erimärkidega: ruudud rõhtjoonega, kolmnurgad püstjoonega ning sõõrid püst- ja rõhtjoonest ristiga. Hinnang teostatakse kummaski osas eraldi 30 sek. jooksul õieti täidetud ülesannete (tähistatud kujundite) arvu järgi.

Nii kui nähtub toodud tulemustest, osutub testi b. osa täitmine a. osast palju raskemaks: saavutatud tulemuste tase on keskmiselt 16% madalam, mis on tingitud b. osa suuremast tähelepanu ja käelligutuste v aliku nõudest, kuna a. osas piisab peaaegu puhtalt käe kiirusest ja õige koha tabamisest sõõris. Ülesande lihtsuse tõttu sugude vahel nimetamisväärseid erinevusi ei leidu; samuti ei ole eriti nimetamisväärseid erinevusi vanusrühmades; kuna aga hariduse vahe siiski tunda annab küllalt suurel määral, pea ühtlaselt nii meeste kui naiste juures. Järelikult ka puhtfüüsilise töö juures suurem haridus võimaldab paremaid tagajärgi; sest ka füüsiline töö on seotud vaimsete toimetega, milliste edukus üldiselt suuresti olenob hariduslikust tasemest.

Testi b. osas leiame tähelepanuväliselt naistel pisut parema taseme, mis on küll tingitud naiste teravamast tähelepanust, nii kui seda nentisime eespool; vanusrühmade erinevused ei ole suured ega reeglipäraseid ja võivad olla osalt tingitud ka haridustaseme erinevusest, mis on kindlailmeline pea samal määral kui testi a. osas.

Testi tulemuste üldine tase aga ei ole kõrge, a. osas vaid kesk- ja kõrgema haridusega isikuil vähe üle

2.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes			
	Katselaste arv	Hinnangute keskmine (M)		Kesk- ja kõrgema hariduse saanud aig- haridusega (algk. = 100)	Nombre des per- sonnes	Moyenne des notes		Instr. sec. et sup. en % de l'instr. primaire
		Algharidus	Kesk- ja kõrgem haridus			Instruktion primaire	Instruktion secondaire et supérieure	
1. Käte kirrus — <i>Vitesse de main:</i>								
a) kriipsud sõõridesse	771	48,2	56,7	117,6	243	47,8	55,1	115,3
b) erimärgid sõõridesse, kolm- ja nelinurkadessa	772	38,8	45,9	118,3	244	40,8	48,2	118,1
2. Kirjutamise kiirus — <i>Vitesse d'écriture:</i>								
a) kriipsud — <i>lignes</i>	213	78,5	78,9	107,3	63	—	80,3	—
b) sõnad — <i>mots</i>	213	55,9	68,0	121,6	63	—	71,6	—
c) arvud — <i>chiffres</i>	213	50,0	60,1	120,2	63	—	64,9	—
3. Käte kindlus — <i>Fermeté de main</i>	553	58,2	59,6	102,4	179	57,1	55,6	97,4
4. Käte osavus — <i>Habilité manuelle</i>	554	61,8	64,0	103,6	179	62,7	66,1	105,4
5. Kahe käe koostöö — <i>Collaboration entre les mains</i>	552	55,6	57,2	102,9	178	48,8	43,5	99,3

keskmise, b. osas aga kõigil alla keskmist, mõtlemise kiiruse testi tulemusi vaid väheületav. Nii võiks järeldada, et eestlased on ka liigutustelt pikaldased; kuid see pikaldus näib siiski olevat tingitud rohkem psüühilistest toimetest, kui puht kehalistest võimetest.

Seda lubavad järeldada kirjutamise kiiruse testid, kus ülesannete täitmise ei ole seotud ei täpsa kohaga ega koha ja märgi valikuga, nii kui eelmises testis, vaid võib teostuda kogemuses harjutatud liigutustega. Test seab ülesandeks tõmmata paberile vabalt kriipse, kirjutada korduvalt sõna „kera“ ja seeria 2-kohalisi numbreid; hinnang teostatakse iga liigi alal 30 sek. jooksul teostatud ülesannete (märkide) arvu järgi.

Kuigi nendest testidest osavõtjaid on vähem (posti-telegraafi teenistusse astuda soovijad), näitavad saavutatud tulemused (tab. 2) siiski, et harjunud käeliigutuste sooritamine annab palju paremaid tagajärgi. Nii leiame (a-osas) kriipsude tõmbamise tulemused suuremad eelmise testi tulemustest läbistikkuna ca 51%, kusjuures pealegi naised on saavutanud pisut paremaid tagajärgi. Ka on haridustaseme erinevus ilmne, kuigi algkooliharidusega katselaste arv on väike, kuna vanusrühmade erinevused ei ole selged, esinedes meestel ja naistel vastupidiselt. Seevastu sõnade (b-osas) kirjutamise kiiruse tulemused aga osutavad reeglipäraseid erinevusi hariduses ja vanusrühmitustes, kuna sugude erinevus ka siin on kujunenud naiste kasuks. Üldine sõnade kirjutamise kiiruse tase on üsna kõrge, jäädes kriipsudest taha ca 12%, kuid ületab siiski veel suuresti eelmise testi kriipsude kiiruse taseme. Viimast ületab lõpuks ka arvude kirjutamise kiiruse tase (tab. 2), kuigi väiksemal määral. Arvude kirjutamise madalam kiirus võrreldes sõnadega on tingitud kirjutatavate arvude erinevusest (näit. järjekorras alates 25-ga). Ka selles testis on naiste saavutused paremad, millest peab järeldama, et naiste kirjutusliigutused on tõesti kiiremad kui meestel.

Käte kindluse katsetamiseks on kasustatud erilist seadist, kusjuures katselune peab metallist varrast edasi ajama liikuva silindri kõveras pilus selle servi puudutamata, millest annab igakord märku

elektrikell. Hinnang teostatakse käe liikumise kiiruse ja eksimuste (puudutuste) arvu järgi.

553 mehe ja 179 naise katseil saavutatud tulemused (tab. 2) näitavad üldiselt keskmisest suuremat käekindlust, kusjuures meeste käsi osutub pisut kindlamaks, eriti vanemaliste juures (harjumuse mõjul!), kuna hariduselt erinevused on üsna väikesed — pealegi meestel kesk- ja kõrgema haridusega, naistel algharidusega isikute kasuks; see teeb erinevuse tõestatavust koguni küsitavaks.

Käte osavuse testina (tab. 2) katselune peab erilisel aparaadil mässima määratud korras nõõri kerasse löödud naelte ümber; hinnang teostatakse ülesande täitmiseks kulutatud aja järgi.

554 mehega ja 179 naisega teostatud katsed osutuvad headeks, paremaiks kui käe kindluse tulemused. Sugudevahelised erinevused esinevad väikesel määral naiste kasuks; vanusrühmade erinevusi ei ole; haridustaseme aga võib siiski nentida erinevusi kesk- ja kõrgema hariduse kasuks.

Kahe käe koostöö selgitamiseks on kasutatud erilist aparati, mille abil katselune peab kahe käega juhtima pliatsiotsa antud murtud kõverjoont mõõda. Hinnang teostatakse ülesande täitmiseks kulutatud aja ja pliatsijälje kõverjoonega ühtivuse määra järgi.

Katsete tulemused (tab. 2) näitavad meestel üle keskmise ulatuvat saavutiste taset, naistel aga vastupidi madalamat, nii et vahe osutub üsna suureks meeste kasuks, mis on kahtlemata tingitud meestel suuremast töökogemusest, eriti autojuhtidel roolimisel. Haridustaseme erinevused seejuures ei ole tõestatavad; samuti vanusrühmade erinevused, kuigi need naiste juures esinevad reeglipäraselt nooremate kasuks.

Eeltoodud üksikasjaliste vaatluste tulemusena võime nentida eestlastel, sel määral kui kasustada-olevaid andmeid võib üldistada, üsna tugevaid andekuse eeldusi. Ühtlasi selgub, et nii vaimseks tegutsemiseks, kui ka füüsiliste toimete alal haridusliku taseme tõus võib tõsta rahvastiku tegutsemisvõimet tunduvalt.

VALLAVALITSUSTE TULUD ja KULUD 1936/37. m/a.¹⁾
RECETTES et DÉPENSES des COMMUNES RURALES en 1936/37.

Sisu: 1. Eelarve täitmine, lk. 8. 2. Kulude ja tulude vahekorrad, lk. 9. 3. Valla suuruse mõju eelarvele, lk. 10. 4. Kulud, lk. 10. 5. Tulud, lk. 12. 6. Varaline seis 31. III 1937, lk. 13.

Valdade arvus ja koostises ei olnud 1936/37. a. muudatusi. Samuti ei toimitud suuremaid piiride muutmisi. Nime muutis Lügvalla vald (Järvamaal), võttes uueks nimeks Rakke. 369 vallast esitas aruande 368, kuna Ruhnu vallavalitsus (Saaremaal) jättis selle endiselt esitamata ja seetõttu jäi arvestusest välja. Vallavalitsuste tulude-kulude kokkuvõtet tehti eelarve täitmise aruannete järgi. Tuluna arvestati tegevusaasta eelarvele põhinevad laekunud kui ka saadajäänud summad ja kuluna vastavad väljaantud ning väljaanda jäänud summad. Tulude-kulude arvutamisel elaniku kohta kasutati 1934. a. rahvaloenduse andmeid.

1. Eelarve täitmine. 368 vallavalitsuse lõplik eelarve, s. o. põhi- ja lisaelarved kokku, ulatus tulude ja kulude osas 5 518 tuh. kr; korralised eelarvelised tulud moodustasid 4 533 tuh. kr ja kulud 4 532 tuh. kr. Võrreldes eelmise aastaga paisus üldelarve 19,8% ja korraline 16,2%. Eelarvelised tulud ületasid vastavaid kulusid tähtsusega määral Saaremaal Leisi (33 kr võrra) ja Valgamaal Koorküla vallas (9 kr) ning kulud ületasid tulusid Valgamaal Sooru (35 kr) ja Taagepera vallas (392 kr). Tegelikud tulud ja kulud kujunesid väiksemaks ettenähtuist, moodustades üldsummas esimesed 97,6% ja viimased 91,2%. Korralises osas ületasid tegelikud tulud eelarve (102,6%), kuna korralised kulud (95,1%), samuti erakorralised tulud (75,9%) ja kulud (73,6%) ei ulatunud selleni. Tegelikud tulud olid ülekaalus korralises osas kõigis mais, üldsummalt aga ainult 2 maas (Viru +1,5% ja Järva +1,0%). Tegelikud kulud olid väiksemad eelarvest kõigis mais korralises osas ja üldse, moodustades viimaseist kogusummas 86,0%—95,0%.

Ehkki lõplik eelarve lisaelarvetega ja ülekannetega on tunduvalt lähendatud tegelikele summadele, peegeldub nimetatud eelarve täitmise andmeis, eriti korraliste tulude osas, majandusliku konjunktuuri tõususuunaline areng. Reljeefsemalt avaldub see põhieelarve ja tegelike tulude-kulude vahekorris. Põhieelarve ja tegelike tulude ja kulude protsent sellest kujunes järgmiseks: põhieelarve tulud ja kulud olid tasakaalus üldse 4 974 tuh. kr, korralised 4 314 tuhat kr ja erakorralised 660 tuh. kr. Tegelikud tulud

Vallavalitsuste täidetud, täitajäänud ja kustutatud eelarve osad maade järgi (eelarvesumma = 100) 1936/37. a.

	Tulude alal			Kulude alal		
	Laekunud	Saada jäänud	Kustutatud	Välja antud	Välja anda jäänud	Kustutatud
Viru	101,6	—	—1,5	91,5	1,9	6,6
Järva	101,0	0,0	—1,0	94,0	0,1	5,9
Karju	93,2	0,0	0,3	84,0	3,7	12,3
Lääne	98,9	0,3	0,3	91,5	2,1	6,4
Saare	96,6	3,2	0,2	87,8	3,3	8,9
Pärnu	92,5	0,6	6,0	83,2	3,0	12,9
Viljandi	98,2	1,1	2,7	89,5	1,3	9,2
Tartu	94,9	3,4	1,7	88,5	4,0	6,9
Valga	95,8	2,4	1,8	88,6	2,5	8,9
Võru	95,9	2,1	2,0	91,7	3,3	5,0
Petseri	91,7	3,7	4,6	77,6	8,4	14,0
Üldse 1936/37	96,2	1,4	2,4	88,0	3,2	8,8
1935/36	93,7	5,6	0,7	86,1	5,7	8,2

moodustasid üldse 108,3%, korralised 107,8% ja erakorralised 111,5% ning kulud vastavalt 101,2%, 99,9% ja 110,1% põhieelarvest.

Tegevusaasta eelarve täitmise määrades ei ilmenud suurt erinevust võrreldes eelmise aastaga. Üldiselt siiski võib pidada 1936/37. a. eelarvet reaalsemaks eelmisest aastast. Avaldus see laekunud ja väljaantud tulu-kulude osade suurenemises ning saada ja välja anda olevana arvestatud summade (eelarve deebitorid ja kreditorid) vähenemises võrreldes eelmise aastaga. Selline tulude-kulude areng on kestnud viimaseil aastail pidevalt ja on mõjutanud vähendavalt tegeliku tulu-kuluna arvestatud saamata ja maksmata summade kustutamisevõimalusi tulevikus. Saada ja maksta jäänud tulu-kulu osade vähenemist saavutati osalt kustutuste suurendamisega; kustutatud eelarve osad üldsummas kasvasid võrreldes eelmise aastaga.

Üksikute tulu- ja kululiikide ning maade järgi kujunes eelarve täitumine suuresti erinevaks, osutudes väheste eranditega siiski täielikumaks kui eelmisel aastal, mis avaldus tegelikult laekunud ja väljaantud summade osatähtsuse kasvus tegevusaastal. Tingitult eeskätt edasikestvast majandusliku olukorra soodustumisest ja rahva maksuvõime suurenemisest, sagesid juhud, kus laekunud tulusumma üksi ületas eelarvega ettenähtud summa. Laekunud summa oli suurem

¹⁾ Vallavalitsuste tulude ja kulude kohta varem ilmunud art. vt. „E. Statistika“ nr. 194(1) — 1938, lk. 33—47.

eelarvest (järgnevas kasustati lõpliku eelarve andmeid) kogusummas Viru- ja Järvamaal ning korraliste tulude alal kõigis mais peale Valgamaa. Maksutulu, mis oma suure osatähtsuse tõttu osutub määravaks teguriks tulude taseme kujunemisel, esines 1936/37. a. eelarves märksa suurema summana kui eelmisel aastal (kokku 1936/37. a. 3 762 tuh. kr, 1935/36. a. 3 394 tuh. kr) kõigis mais. Tegelik summa, s. o. laekunud ja saadajäänud kokku, ületas ettenähtu 4,8%. Ettenähtud maksutulust laekus tegevusaastal üldse 103,2% (1935/36. a. 97,9%) ja üksikuis mais 101,1% (Pärnumaa) — 106,5% (Saaremaa). Silmapaistvaim oli maksutulu laekumise soodustumine ja järelikult ka maksuvõime suurenemine Põltsamaa valdades. Kui nimetatud maa asus varemalt ses suhtes viimasel kohal, siis tegevusaastal laekumuse % ületas vastava keskmise arvu (laekunud maksutulu 1936/37. a. 103,5%, 1935/36. a. 89,3% eelarvest). Ettenähtust suuremaks kujunes veel sissetulek varandusilt (laekunud ja saadajäänud summad kokku 102,8% eelarvest), kapitalist (119,8%) ja ettevõttest (213,8%). Tähtsamaist kululiigest ei ületanud ükski eelarvet. Viimasele lähimaks osutusid vallavalitsuse ülalpidamise kulud (99,8%) ja kaugemaiks ettevõtete kulud (14,7%).

Erakorraline eelarve, nagu tavaliselt, täitus korralisest tunduvalt väiksemal määral. Erakorralise eelarve täitumise määr üldse ja laekunud tuluosa kujunesid väiksemaks ning väljaantud kuluosa pisut suuremaks kui eelmisel aastal. Erakorralise tuluna oli nähtud ette laene riigikassast ja pankadest, toetusi, varanduste müüke jne. 985 tuh. kr (1935/36. a. 717 tuhat kr) ning erakorralise kuluna kinnis- ja vallasvara muretsemise, laenude tasumine jne. 987 tuh. kr. Tegelikult laekus 705 tuh. kr ehk 71,0% (1935/36. a. 524 tuh. kr ehk 73,1%) ja anti välja 627 tuh. kr ehk 63,6% (1935/36. a. 454 tuh. kr ehk 63,2%) ning arvestati saada ja maksta olevana vastavalt 30 tuh. kr ehk 4,3% ja 99 tuh. kr ehk 10,0% eelarvest (1935/36. a. 43 tuh. kr ehk 6,1% ja 108 tuh. kr ehk 15,1%). Mõõdunud tarviduse, edasilükkamise ja muil põhjusil kustutati 24,1% erakorraliste tulude ja 26,4% erakorraliste kulude eelarvest (1935/36. a. 20,9% ja 21,7%).

Vallavalitsuste poolt maksu- ja muude võlgadena arvestatud summa (eelarve deebitorid) on viimasel aastal pidevalt vähenenud. Koondumine jätkus ka tegevusaastal. 1. IV 1936 oli 323 vallavalitsusel deebitoride seis 341 tuh. kr, sellest laekus tegevusaastal 175 tuh. kr, kustutati lootusetuna 130 tuh. kr ja arvestati aasta lõpul saadaolevana 36 tuh. kr ehk koos tegevusaasta eelarve järgi saada jäänud tuludega (76 tuh. kr) 112 tuh. kr. See summa oli väiksem eelmise aasta summast 229 tuh. kr ehk 67,2% ja moodustas tegevusaasta tulude eelarve summast 2,0% 1935/36. a. 7,5% vastu. Deebitoride seis koondumise peapõhjuseks oli endisest ulatuslikum maksu-

ja muude võlgade kustutamine varemate aastate arvel ning väiksemamääraline arvestamine tegevusaasta eest, mida soodustas tulude laekumise suurenemine. Deebitorid esinesid aasta algul 323 ja tegevusaasta lõpul veel vaid 133 vallavalitsusel. 31. III 1937 ei arvestanud enam deebitore Virumaa vallad, Järvamaal arvestas neid veel vaid 2 valda ja Harjumaal 1 vald tähtsusetu suuruses (110 kr ja 171 kr). Teisis mais oli vastavaid valdu rohkem. Suuremasummalised deebitoride seisud olid tegevusaasta lõpul Tartu- (28 vallal 27 tuh. kr), Põltsamaa- (10 vallal 21 tuh. kr), Pärnu- (6 vallal 19 tuh. kr), Viljandi- (13 vallal 14 tuhat kr), Võru- (17 vallal 11 tuh. kr), Saare- (14 vallal 10 tuh. kr), Valga- (14 vallal 6 tuh. kr) ja Läänemaal (28 vallal 4 tuh. kr).

Kreeditore arvestas 1. IV 1936 288 vallavalitsust 330 tuh. kr. Sellest anti välja tegevusaastal 242 tuh. kr, kustutati 51 tuh. kr ja püsis edasi väljaandmisele kuuluvana 37 tuh. kr. Koos 1936/37. a. eelarve järgi makstajäänud summaga (176 tuh. kr) oli kreditoride seis tegevusaasta lõpul 213 tuh. kr, mis on vähem aasta alguseisust 117 tuh. kr ehk 35,9%.

Vallavalitsuste 1936/37. a. eelarve järgi saada ja makstajäänud tulu-kulusummad osutusid väiksemaks eelnevate aastate deebitoride ja kreditoride arvel tegevusaasta kestel laekunud ja makstud summadest. Esimeste asendamisel viimaseiga, s. o. kõigi 1936/37. a. tegelikult laekunud ja väljaantud summade tulu-kuluna arvestamisel, seejuures saada- ja makstajäänud summad heites välja, suureneb vallavalitsuste 1936/37. a. tulusumma 97 tuh. kr ja kulusumma 63 tuh. kr võrra, moodustades vastavalt 5 483 tuh. kr ja 5 098 tuh. kr.

2. Kulude ja tulude vahekorrd.

Rapport des dépenses et recettes.

Vallavalitsuste majapidamisel kujunes tulude ja kulude vahekorrd 1936/37. a. tildsummas lähedaseks eelmise aasta omale.

368 vallavalitsuse tulud ületasid kulusid kogusummas

Üle- ja puudujäägiga teotenud valdade arv ning üle- ja puudujäägi summa maade järgi 1936/37. a. — Communes avec un excédent ou déficit d'après les arrondissements.

	Valdade arv Nombre des communes ayant un.			Ülejäägi summa kr Montant des excédents	Puudujäägi summa kr Montant des déficits	Vahe kr Différence
	Ülejäägiga Excédent	Puudujäägiga Déficit	Üldse Ensemble			
Viru	38	2	40	62 755	2 001	60 754
Järva	20	—	20	25 307	—	25 307
Harju	42	2	44	38 563	980	37 583
Lääne	90	3	93	28 398	867	27 531
Saare	17	—	17 ¹⁾	25 037	—	25 037
Pärnu	39	2	41	35 233	1 219	34 014
Viljandi	34	2	36	34 024	1 452	32 572
Tartu	59	3	62	42 167	976	41 191
Valga	18	—	18	15 008	—	15 008
Võru	32	10	42	17 665	2 868	14 797
Põltsamaa	11	—	11	36 002	—	36 002
Kokku — Total						
1936/37	340	24	369	361 109	10 363	350 746
1935/36	344	18	369	349 069	7 514	341 555

¹⁾ Ühe valla kohta puudub aruanne.

351 tuh. kr (1935/36. a. 342 tuh. kr). Tulud olid ülekaalus 340 vallal 361 tuh. kr, kulud ülekaalus 24 vallal 10 tuh. kr ja tulud ning kulud olid tasakaalus 4 vallavalitsusel. Võrreldes eelneva aastaga vähenes ülejäägiga (—4) ja tulude-kulude tasakaaluga (—2) ning suurenes puudujäägiga (+6) valdade arv. Ülejäägiga valdade arvu vähenemise ja samaaegse ülejäägi summa paisumise tõttu suurenes tegevusaastal märksa keskmine ülejäägi summa (1936/37. a. 1 062 kr, 1935/36. a. 1 015 kr). Väiksemat kasvu näitas keskmine puudujäägisumma (1936/37. a. 432 kr, 1935/36. a. 417 kr), tingitult puudujäägisumma vastavate valdade arvust kiirema kasvu tõttu. Valla kohta andis üldine keskmine ülejäägisumma 953 kr eelneva aasta 928 kr vastu.

Tulude-kulude vahekord nende laekunud ja väljaantud ning laekumata ja väljaandmata osades erines endisest suuremal määral. Kulude osatähtsus sissetulekuist oli üldse 93,5%, laekunud ja väljaantud

summade alal 91,5% ning laekumata ja väljaandmata summade alal 227,5% (1935/36. a. vastavalt 92,5%, 92,0% ja 101,8%). Viimaste summade alal ilmnevat kulude ülekaalu suurt paisumist põhjustas peamiselt laekumata tulude arvestamises asetleidnud muudatus. Nimelt suurenes järsult valdade arv, kes ei arvestanud üldse saada jäänud eelarvelisi summasid tegevusaasta tuluna. Nimetatud summadest kahtlemata laekub suur osa tulevikus, ent arvestatakse selle aasta tuluna, mil nad laekuvad. I. IV 1938 jõustunud vallaomavalitsuste arvepidamise uute määruste kohaselt muutus selline laekumata tulude arvestamine vallaomavalitsusile kohustuslikuks.

3. Valla suuruse mõju eelarvele.

Influence du nombre de la population dans le budget.

Tulude ja kulude taseme sõltuvus valla suurusest ilmneb järgnevalt kahest tabelist. Neis koondati vallad rahvastiku järgi endiselt kuude rühma 1934. a. rahvaloenduse andmeil. Valdade ja rahvastiku arv jäi 1936/37. a.

Vallad ja rahvastikuarv ning vastavad tulude ja kulude summad kr valdade suurusrühmade järgi 1936/37. a.
Nombre des communes rurales d'après le nombre de leur population et leurs budgets en kr.

	Kuni 500 elan.	500—1000 habit.	1000—1500	1500—2000	2000—3000	Üle 3000	Kokku Total
Valdade arv — Nombre de communes rurales.							
Viru	—	—	4	5	18	13	40
Järva	—	2	2	4	6	6	20
Harju	3	5	10	8	10	8	44
Lääne	—	4	8	7	9	6	34
Saare	—(1)	—	—	—	10	7	17(18)
Pärnu	3	8	8	12	7	4	41
Viljandi	2	8	11	2	9	4	36
Tartu	2	9	18	18	16	6	64
Valga	—	8	6	2	1	2	19
Võru	—	6	11	12	9	4	42
Petseri	—	—	—	—	—	11	11
Kokku — Total	9(10)	50	73	70	95	71	368(369)
%	2,5	13,6	19,8	19,0	25,8	19,3	100
Rahvastikuarv — Population.							
Kokku — Total	3 615	40 120	90 836	132 892	235 281	274 509	767 253
(3 897)	0,5	5,2	11,8	16,0	30,7	35,8	(767 635)
%	0,5	5,2	11,8	16,0	30,7	35,8	100
Tulud ja kulud — Recettes et dépenses.							
Tulud kr — Recettes kr	25 862	361 457	672 404	856 164	1 614 329	1 856 578	5 385 794
%	0,5	6,7	12,5	15,9	30,0	34,4	100
Kulud kr — Dépenses kr	23 956	343 179	681 094	816 093	1 508 334	1 712 461	5 035 056
%	0,5	6,8	12,5	16,2	30,0	34,0	100

endiseks. Rühmade järjekord rahvastikuarvu ja tulude-kulude suuruse järgi samuti ei muutunud. Väiksem rahvastikuarv ja tulu- ning kulusumma langesid väiksemale valdadele ja valdade suurenedes paisusid järjekindlalt rahvastikuarvu ning tulu-kulusumma. Osatähtsusest olid rahvastikuarv ja tulu-kulusummad võrdsed vaid I rühmas, s. o. väiksemal valdadel, kellede tulu-kulu summad koondusid tegevusaastal ligemale poole võrra erakorraliste tulude-kulude arvel. Järgneval kolmel rühmal oli tulu-kulu osatähtsus suurem (IV rühmal ainult kulu) ja viimasel kahel rühmal (suuremad vallad) väiksem rahvastikuarvu osatähtsusest. Esimesele neljale rühmale langes 33,5% valdade rahvastikust, 35,8% vallavalitsuste sissetulekust ja 36,0% väljaminekust ning kahele viimasele rühmale 66,5% rahvastikust, 64,4% tulust ja 64,0% kulust.

Rahvastiku ja kulude osatähtsuse suhet rühmade järgi selgitavad järgnevad arvud. Arvates rahvastiku osatähtsuse 100, osutub kulude osasuruseks I rühmas 100, II rühmas 131, III r. 106, IV r. 101, V r. 98 ja VI r. 95. Rõhutada tuleb, et väiksemal valdadel asetleidnud kulude (samuti tulude) taseme tunduv alanemine toimus üksik erakorraliste kulude osas ja et korraliste kulude suuruselt püsisid nimetatud vallad endiselt esikohal.

4. Kulud.

368 vallavalitsuse väljaminekute summa ulatus 5 035 tuhat kr (1935/36. a. 4 240 tuh. kr), moodustades keskmiselt ühe valla kohta 13 682 kr ja ühe vallaelaniku kohta 6,56 kr. Väljaminekud suurenesid 18,3% võrreldes eelmise aastaga. Kulusumma kõikus üksikul vallavalitsusel 1 165 kr (Pakri v. Harjumaal) —

Üksikute tulu- ja kululükkide summa I elaniku kohta (sentides) valdade rahvastikuarvu järgi 1936/37. a.
Montant des recettes par habitant d'après les groupes de communes à la base du nombre de leur population.

	Kuni 500 elan.	500—1000 habit.	1000—1500	1500—2000	2000—3000	Üle 3000	Kokku Total
Tululükkide järgi — Recettes.							
Kinnisvaramaks — <i>Impôt sur les immeubles</i>	118	120	114	109	107	86	101
Kinnisvaralisamaks — <i>Impôt supplém. sur les immeubles</i>	58	50	55	53	50	51	52
Tulumaksu valla osa — <i>Impôt sur le revenu</i>	46	40	48	47	48	48	48
Isikumaks — <i>Cote personnel</i>	288	271	263	250	238	231	242
Maks äril. ja tööst. ettevõtetele — <i>Impôt sur les entreprises comm. et industrielles</i>	39	29	24	23	25	19	23
Maks jalgratastele — <i>Cycles</i>	8	13	12	12	14	12	13
Maksude viivitustrahvid — <i>Amendes sur paiements arriérés</i>	15	11	10	10	10	13	11
Muud maksud — <i>Autres impôts</i>	22	23	21	21	22	20	21
Kokku maksud — Total des impôts	594	575	547	525	514	490	511
Varandused — <i>Biens</i>	35	15	16	11	7	5	8
Kapitalid — <i>Fonds</i>	2	7	6	7	7	7	7
Valla asutised — <i>Institutions</i>	33	42	38	38	36	32	35
Üldkulude tasud — <i>Dépenses reversables</i>	14	20	15	18	12	14	15
Mitmesugused tulud — <i>Recettes diverses</i>	35	18	26	15	37	35	30
Korralised tulud kokku — Total des recettes ordinaires	713	677	648	609	613	573	606
Erakorralised tulud — <i>Recettes extraordinaires</i>	2	224	92	88	73	103	96
Tulude kogusumma — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires	715	901	740	697	686	676	702
1936/37	1 308	704	645	642	580	551	597
1935/36							
Kululükkide järgi — Dépenses.							
Vallavolikogu — <i>Conseil</i>	4	8	6	6	6	6	6
Vallavalitsus — <i>Administration</i>	342	287	247	220	198	173	205
Sotsiaal-administratsioon — <i>Institutions soc.</i>	9	14	11	10	9	9	10
Heakord — <i>Services</i>	15	16	11	12	13	11	12
Haridus — <i>Instruction</i>	164	184	189	183	205	194	194
Hoolekanne — <i>Assistance</i>	55	89	86	98	87	77	85
Valla üldvarandused — <i>Biens</i>	4	3	3	2	3	2	3
Laenude ja protsentide tasumine — <i>Amortissement des dettes et paiement des intérêts</i>	52	13	25	20	20	17	19
Mitmesugused kulud — <i>Dépenses diverses</i>	16	18	25	22	27	32	27
Korralised kulud kokku — Total des dépenses ordinaires	661	632	603	582	568	521	561
Erakorralised kulud — <i>Dépenses extraordin.</i>	2	223	92	82	73	103	95
Kulude kogusumma — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	663	855	695	664	641	624	656
1936/37	1 244	664	594	607	527	511	553
1935/36							

79 178 kr (Senno v. Petserimaal) ja elaniku kohta 3,20 kr (Pakri v.) — 28,23 kr (Lasva v. Võrumaal). Kasvu näitasid võrreldes eelmise aastaga korralised (+631 tuh. kr ehk 17,1%) ja erakorralised kulud (+165 tuh. kr ehk 29,4%), misjuures kasv oli, nagu eelmiselgi aastal, viimaseil suhteliselt kiirem.

Korralised kulud moodustasid 4 309 tuh. kr. Korralisist kuludest kasvasid vallavalitsuste ülalpidamise (+185 tuh. kr), heakorra (+7 tuh. kr), hariduse (+387 tuh. kr), hoolekande (+10 tuh. kr) ja kapitalide täiendamise (+56 tuh. kr) kulud kogusummas 645 tuh. kr. Korralisist kuludest koondusid väikesel määral vallavolikogu, sotsiaal-administratsiooni, ettevõtete, üldvaranduste ja mitmesugused kulud ning laenude kustutused ja intresside tasud, andes kokkuhoidu kogusummas 14 tuh. kr. Üldsummalt ja korralises osas kasvasid kulud kõigis mais, erakorralised aga ainult Järva-, Harju-, Lääne-, Saare-, Viljandi-, Võru- ja Petserimaal. Ulatuslikum oli kasv Viru- ja Läänemaal, eeskätt vallavalitsuse ülalpidamise, heakorra, hariduse ja kapitalide täiendamise kulutuste keskmisest kiirema kasvu tõttu. Petserimaa, paistes eelneval aastal silma väljaminekute järsu paisumise poolest, osutus tegevusaastal ses

suhtes viimaseks, misjuures eelmisel aastal kiiremat kasvu näidanud väljaminekut heakorra, hoolekande ja laenude alal koondusid tegevusaastal. Korralised kulud suurenesid 26,2% Viru-, 28,3% Lääne- ja 1,8% Petserimaal ning 10,2% (Võru) — 20,0% (Harju) teisis mais, misjuures selle üldisemaks põhjuseks oli väljaminekute paisumine kapitalide täiendamise, hariduse ja vallavalitsuse ülalpidamise alal. Erakorraliste kulude kõikumine oli märksa ulatuslikum.

Viimaseil aastail ilmnenud vallavolikogu kulude koondumine jätkus tegevusaastal. Nimetatud kulud, mis moodustuvad peaosas komisjoniliikmeile makstud koosolekurahadest ja volikoguliikmete sõidu- ja päeva-rahadest, ulatusid 47 tuh. kr (1935/36. a. 50 tuh. kr) ning ühe elaniku kohta keskmiselt 6 s ja üksikuis mais 4 s (Harju) — 9 s (Viljandi- ja Petserimaa).

Suurimat väljaminekut nõudis endiselt vallavalitsuse ülalpidamine, moodustades keskmiselt 31,3% (1935/36. a. 32,3%) ja mais 27,2% (Saare) — 35,0% (Tartu) kulude kogusummast. Ehkki nimetatud kulu summalt tegevusaastal märksa suurenes (+13,3%), osutus see osatähtsusest siiski väiksemaks kui eelmisel aastal. Kulusumma elaniku kohta moodustas üldse

Vallavalitsuste kulud % ja ühe elaniku kohta 1936/37. a. — Dépenses des communes en % et par habitant.

	Vallavolikogu Conseil	Vallavalitsus Administration	Sotsiaal-administratsioon, Institutions sociales	Hoolekord Services	Haridus Instruction	Hoolekanne Assistance	Valla ettevõtted Entreprises	Valla üldvarandused Biens	Valla kapitalkid Fonds	Laeandude ja protsentide tasumine, amortisee- ment des dettes et verse- ment des intérêts	Mitmesugused kulud Dépenses diverses	Tagavarasumma Réserves	Korralised kulud kokku Total des dépenses ordinaires	Erakorralised kulud Dépenses extraordinaires	Kokku — Total
								%							
Viru	0,8	30,2	1,3	3,2	35,3	10,4	0,0	0,4	7,8	2,6	1,4	—	93,4	6,6	100
Järva	0,9	31,1	1,4	1,6	32,8	16,3	—	0,2	1,7	1,9	—	—	90,2	9,8	100
Harju	0,6	28,2	1,1	1,3	33,3	13,3	0,0	0,3	0,7	3,0	1,4	—	83,7	16,3	100
Lääne	1,0	29,0	1,4	1,3	29,1	14,0	0,0	0,2	5,0	3,1	1,4	—	85,5	14,5	100
Saare	1,0	27,2	1,1	2,2	29,0	11,0	—	0,5	2,3	4,2	1,2	—	79,7	20,3	100
Pärnu	0,8	29,8	1,1	1,3	29,4	14,6	0,0	0,3	0,6	3,2	1,5	—	82,6	17,4	100
Viljandi	1,1	31,1	1,6	1,1	26,4	13,2	—	0,4	0,9	2,2	2,1	—	80,1	19,9	100
Tartu	1,0	35,9	1,6	1,8	25,5	13,0	—	0,6	0,9	4,0	2,1	—	90,6	9,4	100
Valga	1,1	33,6	2,1	1,2	23,3	16,1	—	1,0	0,7	2,5	2,0	0,0	83,6	16,4	100
Võru	1,1	33,9	1,6	1,9	22,2	14,6	—	0,4	0,7	2,9	1,8	—	81,1	18,9	100
Petseri	1,7	32,5	2,0	2,4	29,7	6,1	—	0,3	2,0	0,9	3,1	—	80,7	19,3	100
Kokku — Total	0,9	31,3	1,4	1,9	29,6	13,0	0,0	0,4	2,3	3,0	1,8	0,0	85,6	14,4	100
					Ühe vallaelaniku kohta senti — Par un habitant (s).										
Viru	5	199	9	21	233	68	0	2	52	17	9	—	615	43	658
Järva	6	219	10	11	230	115	—	0	1	12	13	—	634	69	703
Harju	4	196	8	12	232	93	0	2	5	21	10	—	583	113	696
Lääne	6	178	8	8	178	86	0	1	31	19	9	—	524	89	613
Saare	6	139	6	11	148	56	—	2	12	21	6	—	406	104	510
Pärnu	5	218	8	9	210	104	0	3	4	23	11	—	600	124	714
Viljandi	9	249	13	9	211	105	—	3	7	17	16	—	639	150	789
Tartu	6	234	10	12	186	89	—	4	6	30	14	—	591	61	652
Valga	8	257	16	9	178	123	—	3	6	10	15	0	639	125	764
Võru	6	207	10	12	136	89	—	3	4	18	11	—	496	115	611
Petseri	9	177	11	13	162	33	—	2	11	5	17	—	440	105	545
Kokku — Total	6	205	10	12	194	85	0	3	15	19	12	0	561	95	656

205 s ja üksikuis mais 177 s (Petseri) — 257 s (Valga). Kulutaseme sõltuvus valla suuruselt on selle kultuuri juures silmapaistev. Suuremad vallad kulutasid vallavalitsuse ülalpidamiseks väiksema summa elaniku kohta (173 s) ja valla vähenedes suurenes järjekindlalt kulusumma ning väiksemal valdadel (342 s) ületas juba ligemale kahekordselt suurvaldade summa. Kulu suurus erines võrdlemisi suuremääraliselt ka kõrvuti asuvais vallarühmis. Rühmadevaheline erinevus moodustas vallavalitsuse ülalpidamise alal 13 s — 55 s.

Kulude, samuti tulude, taset mõjutava tegurina tuleb mainida valla suuruse kõrval veel elanike ainelist seisundit. Kulude tase on jõukais mais enamasti kõrgem kui kehvis. Väikseim kulusumma elaniku kohta langeb endiselt Saare- (korralised ja erakorralised kokku 5,10 kr) ja eelväikseim Petserimaa valdadele (5,45 kr) ning suurim summa Viljandi- (7,04 kr) ja eelsuurem summa Valgamaa valdadele (7,04 kr). Kaks esimest maad on kehvemaid ja ühtlasi on nende vallad suuremaid, kuna kaks viimast on jõukamad ning neis asuvad valdavas osas keskmise suurusega vallad.

Suuremaid kulutusi nõudsid veel haridus ja hoolekanne, moodustades esimene keskmiselt 29,6% ja üksikute maade järgi 22,2%—35,3% ning viimane vastavalt 13,0% ja 6,1%—16,3% kulude kogusummast. Kulutused haridusele on viimasel aastal pidevalt ja intensiivselt kasvanud ning tegevusaastal osutus see kululiik suurimaks Viru-, Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaal. Samuti on erakorralised kulud, peamiselt tihenduses hariduse korraldamisega, viimasel aastal

näidanud püsivat kasvukalduvust; siin koolimajade ehitus, remont ja sisustamine nõudsid valdava osa. Väljaminekud haridusele ja hoolekandele üksikuis mais erinesid tasemelt tunduvalt, misjuures side kulu kõrguse ja elanikkonna varalise seisundi vahel oli mõningal määral märgatav, kuna sõltuvus valla suuruselt ei avaldunud.

Peale hariduse ja erakorraliste kulude suurenesid osatähtsusest tegevusaastal veel vaid kulutused valdade kapitalide täiendamiseks, milledest peaosas moodustasid jällegi tagavarad koolimajade muretsemiseks.

5. Tulud.

Recettes.

Vallavalitsuste sissetulekute summa kasvades tegevusaastal 303 tuh. kr võrra ehk 17,5%, ulatus kogusummast 5 336 tuh. kr (1935/36. a. 4 582 tuh. kr), korralised 4 651 tuh. kr, erakorralised 735 tuh. kr, keskmiselt ühe valla kohta 14 635 kr ja ühe vallaelaniku kohta 7,02 kr. Üksikul vallavalitsusel kõikus tulusumma 1 420 kr (Pakri v. Harjumaal) — 82 209 kr (Senno v. Petserimaal) ja elaniku kohta 3,79 kr (Kasepää v. Tartumaal) — 28,45 kr (Lasva v. Võrumaal). Kasv andis korraliste tulude osas 636 tuh. kr ehk 16,8% ja erakorraliste osas 167 tuh. kr ehk 29,0%.

Korralisist sissetulekuist suurenesid maksud (+411 tuh. kr ehk 11,7%), tulud kapitalest (+5 tuhat kr), asutisist (+158 tuh. kr) ja ettevõttest (+1 tuh. kr), kulude tasud (+10 tuh. kr), toetused (+1 tuh. kr) ning mitmesugused tulud (+54 tuh. kr), andes lisatulu kogusummast 640 tuh. kr. Tegevusaastal vähenes sissetulek varandusist (—4 tuh. kr).

Vallavalitsuste tulud % ja ühe elaniku kohta 1936/37. a. — Recettes des communes en % et par habitant.

	Kinnisvarademaks Impôt sur les immeubles	Kinnisvara lisamaks Impôt supplém. sur les immeubles	Tulumaks valla osa Impôt sur le revenu	Isikumaks Code personnel	Maks äri- ja tööst. ettevõtetelt Impôt sur les entrepr. comm. et industr.	Maks jalgratastelt Cycles	Maksude viivitusrahvid Amendes sur paiements arriérés	Müüd maksud Autres impôts	Kokku maksud Total des impôts	Varandused Biens	Kapitalid Fonds	Valla asutised Institutions	Valla ettevõtted Entreprises	Üldkulu kasid Dépenses reversables	Üldtoetused Subventions	Mittearandatud tulud Recettes décaies	Korralised tulud kokku Total des recettes ordinaires	Erakorralised tulud Recettes extraordinaires	Kokku — Total
	%																		
Viru	15,5	7,0	6,7	27,4	5,1	1,9	2,1	3,2	68,9	0,6	2,2	7,2	0,2	2,5	0,1	12,2	94,0	6,0	100
Järva	19,6	9,1	6,4	28,6	2,8	2,4	1,4	3,8	74,1	0,9	0,6	6,0	0,1	2,4	0,1	5,9	90,1	9,9	100
Harju	14,2	6,7	6,5	33,2	3,6	2,5	1,6	3,2	71,5	1,1	0,8	5,4	—	2,7	—	3,4	84,9	15,2	100
Lääne	16,5	6,2	7,2	36,2	1,9	3,2	0,9	2,9	75,0	0,9	0,9	4,5	—	1,9	—	3,1	86,4	13,6	100
Saare	13,3	6,4	9,0	35,5	2,5	3,4	1,1	2,0	72,8	0,3	0,2	3,7	—	1,7	0,2	3,6	82,5	17,5	100
Pärnu	13,3	6,4	6,3	34,4	3,8	1,7	1,2	2,9	70,0	1,0	0,9	5,1	0,2	2,1	0,4	3,1	82,9	17,2	100
Viljandi	14,5	7,8	5,3	32,7	2,5	1,9	1,5	2,9	68,9	1,6	1,1	5,4	—	1,5	0,1	2,6	81,2	18,8	100
Tartu	15,8	9,0	7,1	39,8	2,9	1,0	1,5	3,0	78,6	1,4	0,6	5,8	0,0	2,2	0,0	2,1	90,7	9,3	100
Valga	18,6	5,9	5,6	34,1	4,9	1,0	1,3	2,9	69,3	4,0	1,1	3,8	—	1,9	0,1	4,5	84,7	15,3	100
Yõru	12,0	5,9	7,7	40,7	3,2	0,7	1,4	2,7	74,3	2,3	0,5	2,3	—	1,8	—	0,5	81,7	18,3	100
Petseri	7,9	12,6	7,8	40,0	1,1	0,4	8,7	3,2	78,6	0,2	1,2	1,1	0,0	1,9	—	1,4	82,4	17,6	100
Kokku — Total	14,4	7,4	6,8	34,6	3,2	1,8	1,6	3,0	72,8	1,2	1,0	4,9	0,1	2,1	0,1	4,1	86,3	13,7	100

Ühe valdelaaniku kohta senti — Par un habitant (s).

Viru	111	50	48	195	36	14	15	23	492	4	17	51	1	18	1	87	671	43	714
Järva	148	69	48	216	21	18	10	29	559	7	5	45	0	18	1	45	680	75	755
Harju	105	50	48	245	27	18	11	24	528	9	4	40	—	0	0	25	628	112	738
Lääne	108	40	47	236	12	21	6	19	499	6	6	29	2	12	—	20	504	89	593
Saare	75	36	48	199	14	19	0	11	408	1	1	20	—	1	1	20	461	98	559
Pärnu	101	49	48	263	29	13	9	22	534	8	7	39	1	16	3	24	632	132	764
Viljandi	124	66	46	279	21	16	13	25	589	13	10	46	—	13	1	22	694	161	855
Tartu	109	55	49	271	20	7	10	20	541	10	4	40	0	15	0	15	625	64	689
Valga	111	48	46	231	40	8	11	24	589	33	10	31	—	15	1	37	698	126	822
Yõru	76	37	49	257	20	4	9	17	469	14	3	15	—	11	—	3	516	118	631
Petseri	48	76	47	242	7	2	22	19	463	1	8	6	0	12	0	8	498	107	605
Kokku — Total	101	52	48	242	23	13	11	21	511	8	7	35	0	15	1	29	606	96	702

Maksudest andis endisest pisut vähem sissetulekut kinnisvara-lisamaks, kõik teised andsid rohkem. Sissetulek kogusummas ja korralises osas suurenes tegevusaastal kõigis mais, kuna erakorraline kasvas 8 ja kahanes 3 maas (Viru-, Pärnu- ja Valgamaal).

Vallavalitsuste sissetulekuist andsid endiselt rõhva enamuse maksud, moodustades keskmiselt 72,8% ja üksikuis mais 68,9%—78,6% tulude kogusummast. Vaatamata maksutulu pidevale summalisele kasvule viimaseil aastail, on selle osatähtsus tuluallikana siiski järjekindlalt vähenenud, eeskätt isikumaksu osas. Kui maksutuluna saadi eelmisel aastal 87,4% korralisest ja 76,6% kogutulust, siis tegevusaastal veel vaid vastavalt 84,3% ja 72,8%. Isikumaks moodustas tegevusaastal 47,5% maksutulust ja 40,0% korralisist sissetulekuist, eelmise aasta 50,9% ja 44,5% vastu. Teiste korraliste ja eriti erakorraliste sissetulekute osatähtsus suurenes samal ajal. Esimeste kasv toimus peamiselt vallaasutiste arvel, millede sissetulekud andsid 4,9% kogu tulusummast, eelmise aasta 2,3% vastu. Nimetatud sissetulekud moodustusid peaosas algkoolide alal saadud tüüridest ja rentidest (õpetajailt), koolide majanduslike kulude tasudest (teistalt vallavalitsusilt), toetusist kirjanduse mu-retsemiseks raamatukogudele, vahialuste saatmiskulude tasudest jne. Maksutulu osatähtsus oli üldiselt kehvist mais suurem kui jõukais mais ja muude korraliste sissetulekute osatähtsus vastupidiselt esimesis väiksem

ja viimaseis suurem. Nii saadi maksutuluna Petseri-maal 93,0%, Saaremaal 88,1%, Viljandimaal 85,0% ja Valgamaal 81,7% korralisest tulust. Erinevus tekkis eeskätt sissetulekute alal varandusist, kapitalist (osalt) ja asutisilt, millede osatähtsus on suurem jõukamate maade valdades.

Maksukoormise erinevus valdade suurusrühmade järgi ilmnes silmapaistvamalt kinnisvaramaksu, isikumaksu ja äri- ning tööstusettevõtelt võetava maksu juures. Nimetatud maksud summalt elaniku kohta paisusid valdade vähenedes järjekindlalt. Need maksud, moodustades kandvama osa sissetulekuist, mõjutasid enamasti määravalt kogu tulusumma kujunemist valdade rühmade järgi. Selle tulemusena tulude kogusumma elaniku kohta ühe erandiga samuti kasvas valdade vähenedes.

Vallavalitsuste kriisiaegseks madalseisuks sissetulekute alal oli 4 099 tuh. kr 1933/34. a. Kooskõlas üldise majandusliku arenguga näitasid vallavalitsuste sissetulekud alates 1934/35. a. taas kasvu. Tegevusaasta tulud ületasid vastavat kriisiaegset madalseisu 31,4% ja kriisieelset kõrgseisu, mis langes 1930/31. a., (5 117 tuh. kr) 5,3%.

6. Varaline seis 31. III 1937.

Situation financière des administrations communales 31. III 1937.

1937 22,1 milj. kr, olles suurenenud 1,0 milj. kr ehk

Vallavalitsuste varade seis jätkas tegevusaastal kasvu, kuid tagasihoidlikumalt kui eelmisel aastal. Bilanss ulatus 31. III

Vallavalitsuste bilans 31. III 1937 % — Balance des communes rurales en 1937 (en %).

	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku	Kokku 1936. a.
Aktiva — Actif.													
I. Kassa olemid — <i>Caisse</i>	4,4	2,3	3,6	3,7	4,1	4,0	3,3	2,4	2,9	3,5	8,5	3,5	3,7
II. Erikapit. hoiusum. ja väärt. — <i>Dépôts et effets</i>	10,3	5,6	4,2	6,0	3,0	3,3	7,0	6,0	6,2	2,9	12,4	6,2	5,7
III. Erikapit. antud laenu — <i>Prêts des fonds spéc.</i>	0,5	0,6	1,1	0,5	1,3	1,4	0,8	1,8	1,7	2,0	0,9	1,2	1,1
IV. Varandused — <i>Biens</i>	84,4	91,5	91,1	88,8	85,5	89,5	88,2	88,1	86,3	90,5	74,2	88,1	87,4
V. Magasivilja olemid — <i>Magasins de blé</i>	0,2	—	—	—	—	0,1	0,0	0,6	0,7	0,1	—	0,2	0,3
VI. Magasivilja laenu — <i>Prêts de magasins de blé</i>	0,1	—	—	0,0	0,2	0,3	—	0,4	1,4	0,1	—	0,2	0,1
VII. Eelarvete deebitorid — <i>Arriérés de budgets</i>	—	0,0	0,0	0,2	0,0	0,8	0,6	0,7	0,7	0,6	4,0	0,5	1,6
VIII. Eelarvelised puudujäägid — <i>Déficit</i>	0,1	—	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,3	—	0,1	0,1
IX. Muud aktiivid — <i>Autres actifs</i>	0,0	—	0,0	0,1	0,0	0,1	—	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Passiva — Passif.													
I. Erikapitalid — <i>Fonds spéciaux</i>	11,2	6,4	5,8	7,6	9,7	5,9	8,8	8,2	8,1	6,8	14,0	8,0	7,7
II. Magasivilja kapital — <i>Capital de magasins de blé</i>	0,3	—	—	0,0	0,2	0,3	0,0	1,0	2,2	0,2	—	0,4	0,4
III. Varanduste kap. (võlgadeta varand.) — <i>Fond d. biens</i>	78,8	84,7	73,4	73,2	61,1	78,6	80,1	77,5	75,8	77,5	61,0	75,7	75,2
IV. Eelarvete saadud laenu — <i>Emprunts</i>	10,4	0,7	17,6	15,4	24,3	10,9	7,8	10,5	13,0	12,3	12,3	12,2	12,0
V. Naturaalkohuste teostam. summad — <i>Montant d. obligat. en nature</i>	0,1	0,3	0,2	0,4	0,0	0,2	0,4	0,2	0,1	0,2	0,6	0,2	0,2
VI. Kinnisvarademaksud — <i>Impôts sur les immeubles</i>	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
VII. Tulumaksud — <i>Impôts sur le revenu</i>	0,0	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VIII. Maksude slissenõudmise lisaraha — <i>Amendes pour le versement arriérés des impôts</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IX. Maavalitsuse summad — <i>Sommes des admn. d'arrondissement</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
X. Riigi summad — <i>Sommes d'État</i>	0,0	—	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XI. Edasiantavad summad — <i>Passifs transitoires</i>	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2
XII. Eelarvete kreditorid — <i>Créditeurs</i>	0,5	0,0	1,0	0,7	1,0	1,9	0,6	1,0	0,7	0,8	6,2	1,0	1,6
XIII. Eelarvelised ülejäägid — <i>Excédents des budgets</i>	3,3	1,8	1,7	2,5	3,4	2,2	1,9	1,4	2,3	1,1	4,9	2,2	2,6
XIV. Muud passiivid — <i>Autres passifs</i>	—	—	—	0,0	0,2	0,0	—	0,0	—	—	—	0,0	0,0
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

4,9% võrreldes eelmise aastaga. Kasv ilmnis kõigis mais ja toimus passivas peaosas varandusekapitali (võlgadeta varandus +0,9 milj. kr) ja väiksemal määral erikapitali (+0,2 milj. kr) ja saadud laenude (+0,2 milj. kr) arvel ning aktivas peamiselt varanduste (+1,1 milj. kr) ja tagasihoidlikumalt erikapitalide hoiuste ja väärtpaperite (+0,2 milj. kr) ja antud laenude arvel. Samal ajal kahanesid märgatavamalt kapitali poolel mitmesugused edasiantavad summad, eelarvete kreditorid (−0,1 milj. kr) ja ülejäägisumma ning varade poolel eelarve deebitorid (−0,2 milj. kr). Vallavalitsuste valdamisel olevaist varandusist moodustasid rõhuva enamuse kinnis- ja vallasvara. Niimetatud varade summaks oli tegevusaasta lõpul 19,5 milj. kr ehk 88,1% bilansist, sellest kinnisvara 16,3 milj. kr ja vallasvara 3,2 milj. kr.

Viimaseil aastail asetleidnud varandusliku seisundi arenemine, mis avaldus pidevas, ehkki aeglasemas omakapitali ja valdamisel olevate reaalvarade kasvus ning kohustuste ja nõudmiste koondumises, kestis edasi tegevusaastal. Omakapitali ja kohustuste seisuks oli 31. III 1937 vastavalt 86,8% ja 13,7% bilansist (31. III 1936 85,9% ja 14,1%) ning varade ja nõudmiste seisuks 98,0% ja 2,0% (31. III 1936 97,1% ja 2,9%). Ühtlasi on varade seis reaalselt võitnud eelarve deebitoride koondumise tulemusena.

Kohustusist moodustasid valdava osa saadud laenu. Laenudega oli koormatud 230 vallavalitsust 2,7 milj. kr. Laenu oli saanud 189 vallavalitsust riigikassast ja pankadest 2,5 milj. kr ja 103 valla-

valitsust erikapitalist 0,2 milj. kr. Viimaseist oli 62 vallavalitsusel kohustusi tühtlasi ka riigikassa ja pankade vastu. Riigikassast ja riiklikest pankadest saadud laenusumma oli suures ülekaalus, moodustades 2,4 milj. kr erapankade ja -asutiste 0,13 milj. kr vastu. Laenukoormis erines suurel määral maade järgi. Riigikassa ja pangalaenude summa elaniku kohta, andes keskmiselt 3,29 kr (võlgadega valdade elaniku kohta 5,99 kr), kõikus üksikuis mais 1,15 kr (Petseri) — 5,14 kr (Harju). Samade laenude % tegevusaasta korralisest tulusummast oli keskmiselt 54,3 (laenudega koormatud valdade tulusummast 97,5) ja mais 23,0 (Petseri) — 102,2 (Saare). Võlakoormis oli endiselt kergem Petserimaal ning raskem Harju- ja Saaremaal.

Saadud laenude seis 31. III 1937.

	Laenuudega valdade arv ¹⁾	Laenusumma		Laenu % korral. tuluist ²⁾	Laenuud erikapitalist 1 000 kr
		Kokku 1 000 kr ²⁾	1 elan. kohta seut ²⁾		
Viru	22	307,0	237 (621)	42,8 (74,8)	11,6
Järva	9	93,4	191 (342)	28,0 (51,8)	5,9
Harju	22	454,7	514 (763)	32,2 (121,6)	23,0
Lääne	17	235,1	414 (707)	73,3 (123,3)	7,3
Saare	13	241,1	472 (609)	102,2 (132,4)	12,1
Pärnu	25	224,0	323 (625)	51,5 (81,0)	25,7
Viljandi	11	155,0	264 (729)	33,1 (103,9)	14,5
Tartu	35	358,0	517 (585)	50,7 (91,4)	53,8
Valga	10	84,3	323 (632)	46,9 (84,0)	7,4
Võru	22	250,3	330 (669)	64,1 (127,3)	20,2
Petseri	3	69,3	115 (355)	23,0 (72,5)	2,5
Kokku 31. III 1936	189	2 523,1	323 (599)	54,3 (97,5)	134,5
	185	2 373,1	308 (562)	59,1 (107,1)	161,4

¹⁾ Arvestamata laenuud erikapitalidest. ²⁾ Sulgudeta arvud on üldkeskmised ja sulgudes on võlgadega valdade keskmised arvud.

16	Vahastu	401	227	251	1719	609	174	83	369	8387	56	44	569	189	3805	11182	525	9193	92	3287	291	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16			
17	Vajangu	2061	1403	762	4165	10354	10	1	564	268	113	229	374	617	10354	11182	525	9193	92	3287	291	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16			
18	Väinjärve	46555	2219	917	7290	608	645	160	21467	21045	330	160	21467	21045	330	24187	176	13806	107	4821	900	100	100	4309	2108	92	1189	23557	536	828	19			
19	Väike	2438	1281	917	5118	292	419	199	408	11067	535	103	930	463	13063	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	743	23984	
20	Võhruuta	4614	2503	1830	6478	1342	642	391	19083	19203	615	29	1910	638	589	22984	400	23984	400	23984	400	23984	400	23984	400	23984	400	23984	400	23984	400	23984		
Harjumaal.																																		
1	Alavere	11885	10083	689	3576	609	174	83	369	8387	56	44	569	189	3805	11182	525	9193	92	3287	291	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16			
2	Anija	5063	1108	868	4822	1225	272	483	624	1414	377	53	613	411	1182	525	9193	92	3287	291	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16				
3	Hageri	2989	1208	1208	6088	78	510	186	773	3331	173	80	1023	327	15207	2700	18688	196	18688	196	18688	196	18688	196	18688	196	18688	196	18688	196	18688	196	18688	
4	Harcu	2411	1278	1639	7634	50	488	277	523	1436	311	18	2449	47	7735	363	8098	78	8098	78	8098	78	8098	78	8098	78	8098	78	8098	78	8098	78	8098	
5	Inglise	1307	565	490	2169	116	218	107	242	5204	31	8	7845	376	800	16614	1000	17014	164	4978	120	152	6642	3039	1000	200	206	15512	1000	16512	600	563	6	
6	Jumru	4515	1910	1410	4794	284	469	300	324	13760	190	105	316	510	15815	1000	10712	19	4916	139	919	5349	1766	1273	237	14893	600	744	7	612	8			
7	Järvala	2368	1582	991	1192	1143	413	192	516	3912	225	34	860	1001	10712	19	4916	139	919	5349	1766	1273	237	14893	600	744	7	612	8					
8	Jõelähtea	2100	1189	1289	7263	1104	413	192	516	3912	225	34	860	1001	10712	19	4916	139	919	5349	1766	1273	237	14893	600	744	7	612	8					
9	Kabala	900	501	361	1817	52	173	77	176	417	113	61	350	40	4048	808	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230		
10	Kahla	1539	523	623	1909	147	290	121	270	5417	113	61	350	40	4048	808	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230	141	80	28230		
11	Kehna	1902	1003	943	5247	145	698	181	450	10357	322	177	592	49	1703	13883	405	83788	79	4044	682	129	6988	1952	1046	241	12781	405	13186	706	873	11		
12	Kella	4965	1631	9010	19231	613	780	110	779	26891	567	166	3452	1061	83788	4040	85308	183	7805	104	115	12108	3891	92	1464	240	460	26783	4040	30822	842	735	12	
13	Kernu	2290	715	743	3243	125	400	157	445	8070	73	84	334	688	79	9226	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	
14	Kiu	1413	722	728	4715	210	624	334	247	3895	20	123	648	144	9830	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326	9326		
15	Kloostri	4423	1863	1263	12010	610	628	476	968	24086	697	195	1023	622	1000	27659	12972	46507	242	7187	297	343	12434	4645	110	473	406	26028	12954	38982	894	861	14	
16	Kodaso	818	351	583	3015	159	707	118	5161	100	9	633	309	381	6698	59	6652	680	6652	680	6652	680	6652	680	6652	680	6652	680	6652	680	6652	680	6652	
17	Kohila	3801	1311	1706	5883	3405	702	811	17855	299	23	1922	300	900	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	280	21035	
18	Kõlga	2568	1332	1779	9980	876	502	402	405	17354	155	95	11377	876	2284	21030	643	21030	643	21030	643	21030	643	21030	643	21030	643	21030	643	21030	643	21030		
19	Kuivastea	1523	485	529	1987	75	140	81	273	5102	173	140	377	68	1565	7223	1000	10712	19	4916	139	919	5349	1766	1273	237	14893	600	744	7	612	8		
20	Kuivajõe	1642	697	716	2435	47	205	129	423	6183	142	498	390	449	7062	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150	10150		
21	Kurna	2934	1177	602	4651	158	459	152	268	9856	390	17	740	187	11190	22	3752	258	199	6242	585	110	110	6515	11286	17738	1394	1389	20	21	22			
22	Kõnnu	1205	1553	1000	1770	50	142	90	174	3831	119	4	133	8	4100	5623	11493	6	909	297	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16				
23	Laike	852	353	438	1263	35	110	59	198	4703	10	2	84	88	718	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342		
24	Nehale	1263	533	438	1263	35	110	59	198	4703	10	2	84	88	718	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342	2342		
25	Nehatu	9090	1118	1103	7227	89	386	349	685	13451	535	21	743	153	14807	75	6017	297	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16						
26	Nõva	945	345	510	3088	484	171	100	120	5463	76	1	126	46	126	6652	27	2017	66	524	297	80	60	859	192	61	3033	3053	634	639	16			
27	Nõva	214	175	1580	1430	218	278	443	681	13206	200	1	110	346	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	
28	Pakri	3299	1798	1147	5390	318	278	443	681	13206	200	1	110	346	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	583	1420	
29	Peningi	3	152	1620	1495	835	235	451	893	12730	133	81	646	608	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	69	1622	
30	Praangisäärte	2070	1580	1211	6091	196	550	282	854	13520	918	89	2137	1701	40316	164	5182	169	462	3811	2000	326	567	184	13413	793	920	31	32	33	34	35		
31	Raasku	3670	1836	1547	6991	196	550	282	854	13520	918	89	2137	1701	40316	164	5182	169	462	3811	2000	326	567	184	13413	793	920	31	32	33	34	35		
32	Rae	1429	545	671	3776	500	381	399	197	7542	79	61	159	62	584	8487	870	7087	221	400	1537	6377	48	1415	148	302	3247	13000	45347	808	828	34		
33	Raikküla	5717	3078	2630	13882	750	323	323	969	19049	44	182	689	1486	643	32881	13000	45347	808	828	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45		
34	Raude	2063	1069	1041	5880	215	574	174	945	12270	100	768	888	338	3781	17840	2	8082	3300	11840	87	4985	188	124	5762	26207	400	177	14278	5000	14278	5000	14278	
35	Ravida	3907	1186	1406	7875	334	772	611	761	15512	131	124	442	193	463	17652	20214	63862	202	3042	176	65	211	6799	30214	2291	14221	30214	50435	6799	1734	9		
36	Risipeere	2432	6	604	1720	75	256	114	312	5819	131	124	442	193	463	17652	20214	63862	202	3042	176	65	211	6799	30214	2291	14221	30214	50435	6799	1734	9		
37	Saku	3930	1182	1060	3720	139	349	234	234	9824	220	26	719	—	10789	11	11	5158	114	55	4502	2371	54	224	11077	484	498	38	484	498	38	484	498	
38	Saue	3073	1620	1349	6927	890	559	447	585	16806	374	209	581	52	10922	6874	509	3852	70	73	4216	1877	108	337	16562	5000	15552	627	908	41	627	908	41	
39	Trigi	1428	632	491	2184	65	81	135	257	5311	50	59	302	520	10872	5000	15552	627	908	41	627	908	41	627	908	41	627	908	41	627	908	41	627	908
40	Tuhala	2157																																

Vallavalkauste tulud ja kuld 1936/37. m/a. (kr) (järg) --- Rekviitid ja depansid d'après les communes rurales en 1936/37 (en kr) (suite).

Table with 20 columns: Vallavalkauste tulud ja kuld 1936/37. m/a. (kr) (järg) --- Rekviitid ja depansid d'après les communes rurales en 1936/37 (en kr) (suite). Columns include: Kinnisvara maksud, Kinnisvara, Põllumajandus, Isikud, Kõik maksud, Varamused, Kapitalid, Vallasest, Ühikute, Mõnused, Kõik kokku, Kõrvalised, Tulu kogu, Vallavõlg, Vallavõlg, Sotsiaal-Admin., Hekford, Haidus, Hoolkama, Valia üldva, Laenu ja protsentide tasumine, Mõnused, Kõrvalised, Kuld, Kuld kogu, Tulu, I elaniku kohta, Kuld.

Saaremaa.

Table for Saaremaa with 20 columns: Kinnisvara maksud, Kinnisvara, Põllumajandus, Isikud, Kõik maksud, Varamused, Kapitalid, Vallasest, Ühikute, Mõnused, Kõik kokku, Kõrvalised, Tulu kogu, Vallavõlg, Vallavõlg, Sotsiaal-Admin., Hekford, Haidus, Hoolkama, Valia üldva, Laenu ja protsentide tasumine, Mõnused, Kõrvalised, Kuld, Kuld kogu, Tulu, I elaniku kohta, Kuld.

Pärnumaa.

Table for Pärnumaa with 20 columns: Kinnisvara maksud, Kinnisvara, Põllumajandus, Isikud, Kõik maksud, Varamused, Kapitalid, Vallasest, Ühikute, Mõnused, Kõik kokku, Kõrvalised, Tulu kogu, Vallavõlg, Vallavõlg, Sotsiaal-Admin., Hekford, Haidus, Hoolkama, Valia üldva, Laenu ja protsentide tasumine, Mõnused, Kõrvalised, Kuld, Kuld kogu, Tulu, I elaniku kohta, Kuld.

Table with 3 columns: Country/Region (e.g., Ponnase, Pabgle, Bant, Banga, Seltate, Sulgu, Tarkkanna, Tali, Tostakana, Uve-Vandra, Uru, Uru-Vana-Kariste, Uru-Vana-Vandra, Vee, Viltvere, Volla), and 3 columns of numerical data.

Table with 3 columns: Country/Region (e.g., Aidu, Hantsali, Hantske, Inavere, Kaxati, Kabaia, Kurista, Kurista, Kõpu-Saure, Lovdi, Luustvere, Ousavere, Pajusi, Puhaku, Põrsi, Põrsmaa U, Põrsmaa V, Raitkivere, Soosaare, Suislepa, Saarevere, Tarvasku, Tuhlasaane, Tõnasmaa, Vastemõisa, Voldu U, Voldu V, Vajaku, Olan), and 3 columns of numerical data.

Table with 3 columns: Country/Region (e.g., Aakre, Ahjakivi, Aru, Arvumre, Elisave, Haaslava, Hallenurme, Jõgeva, Kaeperre, Kambja), and 3 columns of numerical data.

Table with 3 columns: Country/Region (e.g., Aakre, Ahjakivi, Aru, Arvumre, Elisave, Haaslava, Hallenurme, Jõgeva, Kaeperre, Kambja), and 3 columns of numerical data.

Vallavalitsuste bilanss 31. III 1937 maade järgi (kr) — Balance de communes rurales le 31. III 1937 (en kr).

	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku Total	Kokku 1936. a.
	Aktiva — Actif.												
I. Kassa olemid — Caisse . . .	135 422	34 781	98 456	70 676	42 982	92 039	70 702	92 749	25 019	73 436	49 837	786 099	785 220
1. Raha valla kassas . . .	12 162	6 809	19 832	19 738	5 748	12 532	15 810	38 619	10 465	30 531	7 103	170 849	218 197
2. Üld-hoiusummad . . .	123 260	27 972	78 624	50 938	37 234	79 507	54 892	54 130	14 554	42 905	42 734	606 750	567 023
II. Erikapit. hoiusummad ja viätrp. — Dépôts et effets . . .	315 434	84 284	112 484	125 845	83 025	88 400	151 524	233 783	54 212	61 083	72 740	1 382 814	1 202 554
III. Erikapit. antud laenuid — Prêts des fonds spéciaux . . .	15 788	8 518	29 400	9 009	13 496	31 201	18 516	70 268	14 566	41 752	4 992	257 446	239 775
Sellest: a) Isikutele ja ns. . .	4 160	2 576	3 002	1 167	612	3 322	3 997	16 370	7 209	17 540	2 524	62 539	86 057
b) Eelarvetele . . .	11 628	5 942	26 398	7 842	12 884	27 819	14 519	53 898	7 357	24 212	2 468	194 907	153 718
IV. Varandused — Biens . . .	2580 829	1375 039	2474 968	1682 680	891 280	2051 574	1910 602	3441 824	753 170	1887 855	434 509	19 483 330	18 411 636
1. Kinnisvarad . . .	2066 638	1140 449	2082 711	1418 580	757 021	1715 949	1611 296	2887 142	652 453	1655 867	288 806	16 256 912	15 504 756
2. Vallasvarad ja materj. . .	514 191	234 590	412 257	264 100	134 259	335 625	299 306	554 682	99 717	231 988	145 703	3 226 418	2 906 900
V. Magasivilja olemid — Magasins de blé . . .	6 804	—	—	—	—	1 297	349	24 491	6 413	2 996	—	42 350	54 068
VI. Magasivilja laenuid — Prêts de magasins de blé . . .	1 466	—	—	520	2 128	6 428	—	14 209	12 418	1 334	—	38 503	29 076
VII. Eelarvete deebitorid — Débiteurs . . .	—	110	171	3 774	9 739	18 537	13 759	27 081	6 480	11 416	23 637	114 704	344 142
1. Tegevusaasta . . .	—	110	134	3 538	9 103	3 575	5 589	26 630	5 157	10 242	14 215	78 287	256 626
2. Eelmiste aastate . . .	—	—	37	236	636	14 962	8 176	461	1 323	1 174	9 422	30 417	87 510
VIII. Eelarvelised puudujärgid — Déficit . . .	1 662	—	1 030	1 145	167	37	1 688	398	88	5 061	—	11 276	10 722
1. Tegevusaasta . . .	1 662	—	1 030	954	167	37	1 688	—	88	3 702	—	9 388	3 610
2. Eelmiste aastate . . .	—	—	—	191	—	—	—	398	—	1 200	—	1 888	7 112
IX. Muud aktivad — Autres actifs . . .	13	—	200	1 525	135	1 723	—	110	760	234	184	4 884	5 607
Sellest avansid . . .	10	—	118	85	135	25	—	110	—	70	20	571	1 242
X. Aktivad kokku — Total . . .	3057 418	1502 732	2716 709	1895 174	1042 952	2291 236	2167 140	3904 853	872 126	2085 167	585 899	22 121 406	21 082 840
	Passiva — Passif.												
I. Erikapitalid — Fonds spéc. . .	342 185	96 437	158 557	143 253	100 733	134 335	190 787	319 043	70 579	141 546	82 075	1 779 530	1 611 484
II. Magasivilja kapital — Capital de magasins de blé . . .	8 305	—	—	520	2 128	7 725	349	38 700	18 831	4 330	—	80 888	83 221
III. Varanduste kap. (väljadeta varand.) — Fonds d. biens . . .	2255 033	1273 283	1992 836	1386 527	637 316	1801 128	1736 555	3025 822	660 779	1617 182	360 636	16 747 107	15 849 371
IV. Eelarvete saadud laenuid — Emprunts . . .	319 520	99 376	477 687	292 903	253 199	249 747	169 536	411 885	91 638	270 439	71 733	2 707 663	2 534 459
1. Erikapitalidele . . .	11 628	5 942	22 987	7 842	12 100	25 723	14 519	53 898	7 356	20 143	2 468	184 546	161 373
2. Riigikassalt ja riiki pankadelt . . .	302 822	90 160	438 758	282 461	235 955	202 407	137 396	341 063	76 744	217 371	69 205	2 394 501	2 164 930
3. Pankadelt ja isikutele . . .	5 070	3 205	15 942	2 600	5 144	21 527	17 621	16 084	7 538	32 925	—	128 616	208 150
V. Naturaalkohuste teostamise summad — Montant de obligat. en nat.	4 586	4 780	5 714	7 190	386	5 150	8 353	7 107	958	3 706	3 290	51 220	51 922
VI. Kinnisvaramaksud — Impôts sur les immeubles . . .	2 301	2	2 310	235	318	195	3 921	2 789	659	2 278	1	15 009	23 605
VII. Tulumaksud — Impôts sur le revenu	265	—	618	730	37	55	351	376	18	536	163	3 154	6 702
VIII. Maksude sissenõudmise lisaraha — Amendes pour le versement arriéré des impôts . . .	22	0	6	12	5	1	9	22	34	71	46	228	468
IX. Maavalitsuse summad — Impôts des admin. d'arron.	962	5	785	27	26	25	179	393	190	1 057	11	3 660	4 496
X. Riigisummad — Sommes d'Etat	148	—	1 404	2 022	82	24	311	34	5	252	241	4 523	6 443
Sellest: Opetajate palgad . . .	—	—	980	1 755	—	—	272	—	—	43	—	3 050	3 557
Pensionid ja toet.	91	—	153	207	60	—	—	—	—	94	241	846	113
XI. Edasiantavud summad — Passifs transitoires	7 706	810	4 531	1 461	956	1 631	4 191	3 994	2 061	4 408	2 438	34 187	41 817
XII. Eelarvete kreditorid — Créditeurs	15 046	547	26 482	12 826	10 465	40 017	12 093	38 218	6 600	17 200	36 407	215 901	329 948
1. Tegevusaasta	14 323	547	26 108	9 397	9 650	22 038	6 817	36 089	5 472	15 858	32 090	178 340	261 074
2. Eelmiste aastate	723	—	374	3 429	909	17 934	5 276	2 129	1 128	1 342	4 317	37 561	68 874
XIII. Eelarvelised ülejäägid — Excédents des budgets	101 339	27 492	45 779	46 613	35 301	51 200	40 505	56 413	19 774	22 162	28 853	475 431	538 040
1. Tegevusaasta	82 423	23 999	39 209	30 690	25 402	35 203	32 939	41 142	14 757	15 066	20 130	347 029	325 952
2. Eelmiste aastate	38 916	3 493	6 510	15 914	9 899	15 997	7 566	15 271	5 017	7 096	2 723	128 402	212 088
XIV. Muud passivad — Autres passifs	—	—	—	853	2 060	3	—	47	—	—	—	2 965	864
XV. Passivad kokku . . . 1937	3057 418	1502 732	2716 709	1895 174	1042 952	2291 236	2167 140	3904 853	872 126	2085 167	585 899	22 121 406	21 082 840
Total 1936	2945 275	1435 810	2590 453	1727 373	965 633	2226 932	2093 066	3748 748	819 604	2017 487	523 009	21 082 840	

PÖLLUTÖÖLISTE TÖÖNNETUSED 1937. a.

ACCIDENTS du TRAVAIL des OUVRIERS AGRICOLES en 1937.

S i s u : 1. Kindlustatute arv, lk. 23. 2. Tööõnnetuste arv, lk. 23. 3. Tööõnnetuste aeg, lk. 24. 4. Tööõnnetuste põhjused, lk. 25. 5. Vigastuste iseloom, lk. 25. 6. Vigastuse asupaik, lk. 26. 7. Tööõnnetuste tagajärjed, lk. 27. 8. Ravi kestus, lk. 27.

Alates 1. V 1936 on põllutööliste tööõnnetuste vastu kindlustamise alal kehtiv Põllutööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise seadus, 1937. a. Kestel mainitud seaduses ei tehtud mingisuguseid täiendusi ega muudatusi, mispärast andmed 1937. a. tööõnnetuste kohta on saadud samas korras ning alustel nagu 1936. a.

I. Kindlustatute arv.
Nombre des assurés.
 Põllutööliste tööõnnetuskindlustus on kehtiv kõigi põllumajanduses töötavate palgaliste isikute suhtes. Seega ühtub kindlustatute arv põllumajanduses palgalepingulises vahekorras olevate töövõtjate arvuga.

Uusimad andmed aktiivsete põllutööliste kohta on 1. III 1934 rahvaloenduse ajast. Kuigi 1937. a. suvel võeti koos majandusloendusega selgitamisele ka inimestööjõu-kasutuse küsimused põllumajanduses, korraldades sel alal eriuurimuse, siis see puudutas ainult 27% kõigist üle 10 ha talundeist. Saadud andmed on töötatud ümber võrreldes 1929. a. põllumajandus-üleskirjutuse andmetega samades talundites, mille tõttu 1937. a. andmed näitavad palgaliste arvu suhtelist liikumist võrreldes 1929 a.-ga. Sel teel saadud suhtarvud näitavad, et üleriiklikus ulatuses on tööliste arvu muudatused võrdlemisi väikesed. On ümberarvutatud palgaliste tööliste koostises alatiste ja ajutiste tööjõudude (aastatöölised, suvitöölised, kuu-töölised) osas, kui ka mõningaid muudatusi maakondade järgi, kusjuures palgaliste põllutööliste üldarv näitab kasvu 0,7%.

Arvestades asjaolu, et põllumajanduslikel üleskirjutusil on põllutööliste arv saadud üleskirjutuse momendil tegelikult taludes töötavate isikute loendamise teel, mis aasta kestel on õige muutuv, seega kaunis ebamäärane aasta keskmise tööliste arvu kindlaksteegemisel ning et ajavahemikul 1929. a. kuni 1937. a. muudatused põllutööliste üldarvus ei näita erilist suuri võnkeid, ei tohiks viga olla ülevaadet mõjustavalt suur, kui meie kindlustatute arvu 1937. a. samastame 1. III 1934 rahvaloenduse andmeil saadud aktiivsete tööliste ja teenijate arvuga põllumajanduses. See tundub seda enam põhjendatuna, kui võtta arvesse rahvaloenduse andmete iseloomu, kus loendatava elukutse määramisel aluseks ei ole mitte ta loendus- hetkeline tööala, vaid loendatava avalduse põhjal ta peamine tööala, milline lähtekoht tohiks olla õigem teatud tööalal tegutsejate arvu määramisel. 1934. a.

rahvaloenduse andmete alusekvõtt annab ka ühtlase aluse statistiliste andmete võrdlemiseks möödunud aasta andmetega, kuna ka siis on lähtutud samadest andmetest.

1934. a. rahvaloenduse andmeil oli aktiivseid teenijaid ja töölisi põllumajanduses (arvatud maha kalanduse ja metsanduse ning linnades puht-ärilisel alusel seisva aianduse ja mesinduse alal teotsevad töölised, kes ei kuulu kindlustamisele põllutööliste kohta ettenähtud alustel) üldse 71 771, neist mehi 31 630 ja naisi 40 141. Seejuures tuleb pidada silmas, et tõenäoliselt on kindlustatute arv mõningal määral suurem, kuna tööõnnetuste vastu on kindlustatud ka juhuslikud päevatöölised, kes õnnetuse hetkel on palgalepingulises vahekorras põllumajandusliku tööandjaga, rahvaloenduse ajal aga neil ei tarvitsenud peamiseks sissetulekuallikaks olla põllutöö, samuti kuuluvad kindlustamisele ehitus- ning teistel tööstusliku iseloomuga töodel olevad töölised, kui mainitud tööd tehakse talundite endi tarvis.

2. Tööõnnetuste arv.

Nombre des accidents du travail.

Sotsiaalministeeriumis on 1937. a. juhtunud tööõnnetusi registreeritud üldse 469, neist meestega 310 ja naistega 159. 1936. a. olnud tööõnnetuste arvuga võrdlemiseks arvatades neist maha jaanuaris, veebruaris, märtsis ja aprillis olnud tööõnnetused, saame tööõnnetuste arvu 8 kuu kestel kokku 379, neist meestega 245 ja

Tööõnnetuste arv maade järgi.
Nombre des accidents du travail d'après les arrondissements.

1.	Põllutööliste arv <i>Nombre des ouvriers agricoles</i>			Tööõnnetused — <i>Accidents du travail</i>								
				Arv — <i>Nombre</i>			1 000 kindlustatu kohta <i>Par 1 000 assurés</i>					
	M.	N.	K.	H.	F.	T.	M.	N.	K.			
Viru .	3 056	3 400	6 465	63	20	83	20,6	5,9	12,8			
Järva .	1 987	2 320	4 267	36	9	45	18,6	3,9	10,6			
Harju .	3 753	4 234	7 987	36	16	52	9,6	3,8	6,5			
Lääne .	1 732	2 888	4 120	14	11	25	8,1	4,6	6,1			
Saare .	780	2 199	2 959	3	4	7	3,9	1,8	2,4			
Pärnu .	3 673	4 444	8 117	22	20	42	6,0	4,5	5,2			
Viljandi .	3 915	4 956	8 871	36	25	61	9,2	5,0	6,9			
Tartu .	7 307	9 102	16 409	61	40	101	8,3	4,4	6,2			
Võru .	3 207	4 087	7 244	17	7	24	5,3	1,7	3,3			
Petsari .	657	854	1 511	—	—	—	—	—	—			
Valga .	1 638	2 198	3 831	22	7	29	13,5	3,2	7,6			
Kokku												
<i>Total</i>	31 630	40 141	71 771	310	159	469	9,8	4,0	6,5			

naistega 134; vastavad arvud 1936. a. olid: üldse 387 tööõnnetust, neist meestega 221 ja naistega 166. Nagu toodud arvudest nähtub, on tööõnnetuste üldarv näidanud vähest kahanemist — 2,1%, kusjuures tööõnnetuste arv meestega on kasvanud 10,9%, naistega aga vähenenud 19,3%.

Nagu tabel 1. selgub, tuleb iga 1 000 meestöölise kohta 9,8 ja iga 1 000 naistöölise kohta 4,0 tööõnnetust. Seega oli meestöölise ohustatud 2,5 korda rohkem kui naistöölise, mis on seletatav meestöölise pingutusnõudvama tööga. Selline nähtus esineb kõigis maakondades, kuigi maakondades tööõnnetuste arv näitab tunduvalt erinevusi.

Esikohal tööõnnetuste arvult iga 1 000 kindlustatu kohta on, nagu 1936. aastalgi, Virumaa, kus esineb keskmiselt 12,8 õnnetusjuhtu, meestöölisega 20,0 juhtu ja naistöölisega 5,0 juhtu.

Rohkem kui riigi keskmine on õnnetusjuhte iga 1 000 kindlustatu kohta esinenud peale Virumaa veel Järvamaal, Valgamaal, Viljandimaal ja Harjumaal. Üldse ei ole tööõnnetusi põllutöölisestega registreeritud Põhja- ja Vähesel määral on registreeritud neid Saaremaal — 2,4 juhtu iga 1 000 kindlustatu kohta. Meestöölise osas esineb tööõnnetusi iga 1 000 meeskindlustatu kohta enam riigi keskmisest peale Virumaa veel Järvamaal ja Valgamaal ning naistöölise osas Virumaal, Viljandimaal, Läänemaal, Pärnumaal ja Tartumaal.

3. Tööõnnetuste aeg.

Accidents du travail d'après les mois.

Tööõnnetuste arv ei ole ühtlane aasta kestel, vaid näitab kuude

Tööõnnetuste esinemises kuude kaupa näeme korduvat sama nähtust, mis panime tähele 1936. a. andmeis. Tööõnnetuste arv ei ole ühtlane aasta kestel, vaid näitab kuude

Tööõnnetuste arv kuude järgi.
Nombre des accidents du travail d'après les mois.

2.	Arv — Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Jaanuar — Janvier	15	6	21	4,8	3,8	4,5
Veebruar — Février	17	0	28	5,5	3,8	4,9
Märts — Mars	12	0	18	3,9	3,8	3,8
Aprill — Avril	21	7	28	6,7	4,4	6,0
Mai — Mai	30	10	40	9,7	6,3	8,5
Juuni — Juin	32	25	57	10,3	15,7	12,1
Juuli — Juillet	39	26	65	12,6	16,3	15,9
August — Août	54	28	82	17,4	17,6	17,5
September — Septembre	34	18	52	11,0	11,3	11,1
Oktoober — Octobre	22	16	38	7,1	10,1	8,1
November — Novembre	17	6	23	5,5	3,8	4,9
Detsember — Décembre	17	5	22	5,5	3,1	4,7
Kokku — Total	310	159	469	100	100	100

taustal õige suurt erinevust ning silmatorkavat reeglipärasust. Tööõnnetuste kõrgseis on suvel: juunis, juulis, tippseisuga augustis, millise aja kestel oli kokku 43,5% tööõnnetusist, naistöölisega koguni 49,6%. Alates septembrist algab tööõnnetuste arvu kahanemine, näidates väikest tõusu veebruaris, eriti meestöölise osas, ning saavutades madalseisu märtsis, millest alates algab uus tööõnnetuste sagedam esinemine. Selline kõver on iseloomulik ka tööõnnetuste kohta eraldi mees- ning naistöölisega, kuigi mõlemad

kõverad evivad ka mõningaid erinevusi. Eriti silmapaistev on naistöölise osas tööõnnetuste arvu järsk tõus juunis ning sama järsk langus novembris, kuna meeste osas tööõnnetuste arvu kõver kuude taustal näitab ühtlasemat, ilma eriliste hüpeteta tõusu ning mõõna, erandiks on vaid august, mis ka meeste osas teeb võrdlemisi suure hüppe üles, moodustades, nagu juba eespool mainitud, tööõnnetuste haripunkti, kuhu on kuhjunud 17,4% kõigist meestega ning 17,6% naistega olnud tööõnnetusist.

Toodud arvud näitavad kujukalt, kuivõrd tihedas seoses on tööõnnetuste esinemine tööpingega, töötaja pikkusega ja töö iseloomuga, on ju suvi ning varasügis põllumajanduses pingerohkemaid aegu, millele seltsib õige pikk tööpäev, kuna talvekuudel tööliste tööiseloom on tunduvalt vähem pingutusnõudev.

Tööõnnetuste sagedust üksikudel nädalapäevadel näitab tab. 3.

Tööõnnetused nädalapäevade järgi.
Nombre des accidents d'après les jours de la semaine.

3.	Arv — Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Esmaspäev — Lundi	54	24	78	17,6	15,1	16,7
Teisipäev — Mardi	46	24	60	14,6	15,1	14,8
Kesknädal — Mercredi	63	25	78	17,3	15,7	16,7
Neljapäev — Jeudi	47	24	71	15,3	15,1	15,3
Reede — Vendredi	55	26	81	17,9	16,3	17,4
Laupäev — Samedi	38	23	61	12,4	14,5	13,1
Pühapäev — Dimanche	15	13	28	4,9	8,2	6,0
Kokku — Total	307	159	466	100	100	100

Ühe aasta andmeist on raske näha erilist reeglipärasust, siiski võib panna tähele mõningaid iseloomulikke nähtusi. Väiksemal määral esineb tööõnnetusi pühapäeviti ning ka laupäeviti, naistöölistel siiski rohkem kui meestel, mis on tingitud asjaolust, et pühapäeviti tavaliselt suuremaid töid ei tehta, vaid piirduakse hädavajaliste koduste töödega, mis lasuvad naistöölistel, kuna laupäeviti tööaeg on lühem, eriti meestöölistel.

Tööõnnetuste rohke esinemisega torkab silma meestöölise osas esmaspäev ning nii mees- kui naistöölise osas reede. Kui arvata esmaspäeval olnud tööõnnetusile juurde veel õnnetusjuhud meestega, mis olnud pühadele järgneval päeval, siis tõuseb tööõnnetuste osatähtsus 20,5%, millise asjaolu põhjuseks võib küll pidada puhkeaja väärilt tarvitamist: selle mitte täielikult ärakasutamist ja maal eriti meeste hulgas kaunis rohkesti levinud vaba aja veetmist alkoholitavitamisega. Selline oletus on seda enam põhjendatud, et naistöölise osas esmaspäev tööõnnetuste arvu suhtes ei evi sellist osatähtsust kui meestöölise juures.

Kuivõrd varemate päevade väsimuse mõju on põhjuseks reedel esinevale tööõnnetuste suuremale arvule, on ühe aasta andmeil raske väita, kuid võttes arvesse kogemusi muudel tööaladel võib väsimuse mõju oletada ka põllumajanduslike tööde juures juhtunud tööõnnetuste põhjustajana.

4. Tööõnnetuste põhjused.

Causes des accidents du travail.

seiks, näidates vaid väiksemaid võnkeid ja mõningat

Võrreldes 1936. a. andmetega võib nentida, et tööõnnetuste põhjuste vahekorrad on ka 1937. a. jäänud umbes sama

Tööõnnetuste põhjused — *Causes des accidents du travail.*

4.	Arv Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Rehepeksu-garnituurid — <i>Batteuses</i>	12	5	17	3,9	3,1	3,0
Niidumasinad — <i>Faucheuses</i>	1	1	2	0,3	0,0	0,4
Hekslimasinad — <i>Hachepaille</i>	3	7	10	1,0	4,4	2,1
Linamasinad — <i>Machines à broyer le lin</i>	2	—	2	0,6	—	0,4
Traktorid — <i>Tracteurs</i>	5	—	5	1,6	—	1,1
Turbapurustajad — <i>Concasseurs de tourbe</i>	0	3	3	1,0	1,0	1,9
Muud masinad — <i>Autres machines</i>	4	—	4	1,3	—	0,9
Transport — <i>Véhicules</i>	39	20	59	12,6	12,6	12,6
Plahvatused (kiviõhkumised), tulekahjud — <i>Explosions et incendies</i>	11	—	11	3,0	—	2,3
Mürgised, põletavad ja süübidavad ained — <i>Substances toxiques, brûlantes et corrosives</i>	2	3	5	0,6	1,9	1,1
Tööõlse kukkumine — <i>Chute de personnes</i>	35	29	64	11,3	18,2	13,0
Esemete üle komistamine, tõuked esemete vastu (torked, pinnud), vääratus — <i>March sur d. objets ou choc contre d. obstacles</i>	30	13	43	9,7	8,2	9,2
Esemete, riistade kukkumine — <i>Chute d'objets</i>	24	6	30	7,8	3,8	6,4
Sisselang, kokkuvarisemine — <i>Éboulements</i>	2	—	2	0,6	—	0,4
Tööobjekti käsitlemine ilma meh. abinõudeta — <i>Manutention d'objets sans appareils mécaniques</i>	26	4	30	8,4	2,5	6,4
Käsitööriistad — <i>Outils à main</i>	52	29	81	16,8	18,2	17,3
Põllutööriistad — <i>Outils agricoles</i>	2	2	4	0,6	1,3	0,9
Loomad — <i>Animaux</i>	46	36	82	14,8	22,7	17,5
Muud — <i>Autres</i>	8	1	9	2,0	0,6	1,9
Kokku — Total	310	159	469	100	100	100

ümberasetust osatähtsuses. Esikohal tööõnnetuste põhjustajaina on 1937. a. loomad, kes on tekitanud 17,5% õnnetusjuhtudest. Eriti suure osatähtsusega on loomad naistööliliste vigastuste tekitajaina — 22,7% naistöölilistega olnud õnnetusjuhtudest, meestega samal ajal 14,8%. Eri loomadest on vigastusi tekitanud naistööliliste juures kõige sagedamini lehm 38,9%, pull 27,8% ja hobune 19,4% kõigist loomade poolt naistöölilistele tekitatud vigastusist, üksikjuhtudel veel jäär ning madu. Meestööölisi on vigastanud peamiselt hobune — 71,7% ja pull 17,4% kõigist loomade poolt meestööölilistele tekitatud vigastusjuhtudest, üksikjuhtudel ka lehm, varss, siga ja madu.

Teise suurema grupi moodustavad käsitööriistadest põhjustatud tööõnnetused — 17,3% kõigist tööõnnetusist, kusjuures naistööliliste juures nad evivad suuremat osatähtsust — 18,2% kõigist naistöölilistega olnud tööõnnetusist, meestel vastavalt 16,7%. Käsitööriistadest kõige ohtlikumad on naistöölilistele hangud, vikatid ja kirved. Nii on hanguga tekitatud 31%, vikatiga 27,8% ja kirvega 20,7% kõigist naistöölilistega käsitööriistade läbi olnud tööõnnetusist, väiksemal määral on vigastusi saadud töötamisel noaga, sirbiga ja nõelaga. Meestööölilistele ohtlikumaks käsitööriistaks oli kirves, mis on põhjustanud 53,8% kõigist käsitööriistadest meestööölilisele

tekitatud vigastusist ja väiksemal määral hang — 9,6%. Väiksemat osatähtsust tööõnnetuse tekitajaina meestööölilisele evivad vikatid, noad, saed, haamrid, kangid, labidad, liimeistrid, kraasid ja puurid.

Suurel arvul esines tööliste kukkumisi ja vigastusi, mis saadud transpordil, vastavalt 13,6% ja 12,6% kõigist õnnetusjuhtudest. Vigastused kukkumise tõttu on suurema osatähtsusega naistööliliste kui meestöööliliste juures, n. — 18,2%, m. — 11,3% kõigist nendega olnud tööõnnetusist, kuna transpordil on vigastumise põhjusena mees- ning naistöölilisel ühesuurune osatähtsust.

Mitmesugused põllumajandusmasinad on põhjustanud 10,4% kõigist tööõnnetusist, kusjuures nii mees- kui naistööliliste suhtes masinaist tekitatud tööõnnetused evivad peaaegu sama suurt osatähtsust (m. — 10,6% ja n. — 10%). Hädahoitlikumailks masinaiks olid üldiselt rehepeksu-garnituurid, mis on tekitanud 3,6% kõigist tööõnnetusist, olles ühtlasi meestööölilistele kõige hädahoitlikumaks masinaks, tekitades 3,9% kõigist meestööölilistega olnud õnnetusjuhtudest. Naistöölilistele hädahoitlikumaks olid hekslimasinad, millega on tekitatud 4,4% kõigist naistöölilistega olnud tööõnnetusist. Väiksema osatähtsusega tööõnnetuste tekitajaina naistöölilistele olid veel niidumasinad — 0,6% ja turbapurustajad — 1,9%, kuna meestööölilised on saanud vigastada lisaks rehepeksu-garnituuridele veel turbapurustajatega, traktoritega, linamasinatega, hekslimasinatega ja niidumasinatega töötamisel. Siinjuures peab märkima, et enamik tööõnnetusist, mis on põhjustanud masinad, on tekkinud seetõttu, et masinate juures puudusid tarvilikud seadusega nõuetavad kaitsevahendid, või olid need töötamise ajaks kõrvaldatud; üksikjuhtudel on õnnetus tekkinud ka mitte küllaldasest ettevaatlikkusest masina käsitlemisel.

Võrdlemisi märgatav osa vigastuste tekitamisel oli esemete vastu komistamisel, tõukeil esemete vastu ning tööobjekti käsitlemisel ilma mehaaniliste abinõudeta, viimane eriti meestöööliliste osas (suurte raskuste tõstmine jne.). Ainult meestööölilistele iseloomulik tööõnnetus on plahvatus, mille tõttu on saadud vigastusi peamiselt kivide lõhkumisel.

5. Vigastuste iseloom.

Nature des lésions.

Sagedaimaks vigastusliigiks 1937. a. olid põrutused, põrutushaavad ja nahamarastused, moodustades keskmiselt 27,1% kõigist vigastusliikidest ning jäädes seega täpsalt 1936. a. esinemissageduse astmele. Põrutuse, põrutushaavade ja nahamarastuste osatähtsust võrreldes 1936. a. on tõusnud vaid meeste osas (1936. a. — 26,2%, 1937. a. — 28,7%), kuna naiste osas on osatähtsust langenud (1936. a. — 28,3%, 1937. a. — 23,9%).

Järgmise sagedama vigastuseliigina esinevad lõike- ja rebendihaavad — 24,7% kõigist vigastusist, kusjuures selle vigastusliigi osatähtsust meestöööliliste juures on jäänud nagu 1936. aastalgi suuremaks kui naistööliliste juures (m. 26,1%, n. 22,0% nendega olnud vigastusist).

Vigastuste iseloom (liik) — Nature des lésions causées par les accidents.

5.	Arv			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Haavad, põrutused ja nahamarastused — Plaies, contusions, écorchures	89	38	127	23,7	23,9	27,1
Põletishaavad — Brûlures	4	2	0	1,3	1,3	1,3
Šokk ja šokitaolised vapustused — Choc	—	1	1	—	0,6	0,2
Lõike- ja rebendihavad — Coupures, lacerations	81	35	116	26,1	22,0	24,7
Pistehaavad — Figures	16	23	39	5,2	14,4	8,3
Liigese kaotus — Perte d'un membre	19	8	27	6,1	5,0	5,8
Nihetused — Luxations	5	2	7	1,6	1,3	1,5
Luumurdud — Fractures	67	37	104	21,6	23,3	22,2
Venitused ja väänamised (nikastused) — Poulures et entorses	12	6	18	3,9	3,8	3,8
Ägedad mürgistused — Intoxications aiguës	1	2	3	0,3	1,3	0,6
Silmavigastused — Traumatism. de l'oeil	14	5	19	4,5	3,1	4,1
Muud — Divers	2	—	2	0,7	—	0,4
Kokku — Total	310	159	469	100	100	100

Sagedad olid luumurdud — 22,2% kõigist vigastustest (m. 23,3%, n. 21,6%), mille osatähtsus on jäänud samuti eelmise aasta tasemele (1936. a. 22,0%). Vähenemistendentsi näitab pistehaavade liik, jäädes oma iseloomult siiski naistöölisi iseloomustavaks vigastusliigiks. Nii moodustavad pistehaavad keskmiselt 8,3% kõigist vigastustest, 1936. a. vastavalt 12,1%, kusjuures vaid naistöölisi tabanud vigastustest on pistehaavade osatähtsus 14,4%, meestel vastavalt 5,2%. Selline nähtus on ilmselt seletatav tööalade ning tööriistade erineva iseloomuga, millega nais- ning meestöölistel tuleb tegelda: kuna meestöölistel eriti suur arv vigastusi on tekkinud kirveist, mis põhjustavad peamiselt lõikehaavu, siis naistööliste juures võisime eelpool panna tähele torkava iseloomuga käsitööriista — hangu kui vigastuste peamist tekitajat, kui meestööliste juures nägime hobust ohtlikuma loomana, kes tavaliselt tekitab põrutus- ja lõikehaavu (lüües ning hammustades), siis naistööliste juures on olnud ohtlikumaks loomaks lehm või pull, kes vigastab peamiselt puskimise teel.

Liigese kaotuse esinemine on eelmise aastaga võrreldes näidanud tõusu naistööliste juures, väikest tagasimekut aga meestööliste juures, nii et 1937. a. on see vigastuseliik kaotanud eelmise aasta peamiselt meestöölisi iseloomustava ilme.

Silmavigastuste osatähtsus näitab tõusu, moodustades 4,1% kõigist vigastustest, mis muide on täpsalt sama osatähtsusega, nagu tööstustöölistegi tööõnnetuste juures 1937. a.

Väiksemat osatähtsust evivad vigastuseliikidest põletishaavad — 1,3%, šokk ja šokitaolised vapustused — 0,2%, nihetused — 1,5%, venitused ja väänamised 3,8%, ägedad mürgistused 0,6% ja muud 0,4%.

6. Vigastuse asupaik. Ülevaate kehaosade ohustusest tööõnnetusel annab tab. 6.

Eriti silmatorkavalt eraldub tabelis käte ning jalgade ohustus nii mees- kui naistööliste juures —

Vigastuse asupaik — Location de la lésion.

6.	Arv — Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Pea ja kael — Tête et cou	30	15	45	9,7	9,4	9,6
Keha — Corps	70	21	91	22,6	13,2	19,4
Käed — Bras	104	56	160	33,5	35,2	34,1
Jalad — Jambes	87	55	142	28,1	34,6	30,3
Üldised vigastused — Lésions générales	19	12	31	6,1	7,6	6,6
Kokku — Total	310	159	469	100	100	100

3/6 kõigist tööõnnetustest on tabanud käsi ning jalgu, naistööliste juures veelgi rohkem. Eelmise aastaga võrreldes on käte ohustus suurenenud nii mees- kui naistööliste juures (1936. a. keskmiselt 30,8%, 1937. a. 34,1%), kuna jalgade ohustus on naistööliste juures suurenenud (1936. a. 33,7%, 1937. a. 34,6%), mees- tööliste juures aga vähenenud (1936. a. 30,3%, 1937. a. 28,1%).

Tõusu on näidanud ka kehavigastused (1936. a. 16,0%, 1937. a. 19,4%), eriti aga meestööliste osas, kus tõus on kaunis suur (1936. a. 16,3%, 1937. a. 22,6%), kuna naistööliste kehavigastused osutavad koguni väikest langust.

Pea- ja kaelavigastused näitavad eelmise aastaga võrreldes väikest tõusu (1936. a. 8,5%, 1937. a. 9,6%), eriti aga naistööliste juures (1936. a. 7,8%, 1937. a. 9,4%).

Vähenemistendentsi on näidanud üldised vigastused nii mees- kui naistööliste juures.

Analüüsides üksikute kehaosade ohustumist tööõnnetuste põhjuste taustal, näeme, et vigastuste tekitajaks on %-des, (analüüsitava kehaosa tabanud kõiki vigastusi lugedes sajakaks)

peale ja kaelale:

meestöölistel: loomad 26,7%, masinad, transport ja asjade üle komistamine igaüks 10%, plahvatused kivilõhkumisel ja asjade kukkumine kumbki 6,7%, väiksemal määral tööliste kukkumine, tööobjekti käsitlemine ilma mehaanilise abinõuta, terariistad, põllutööriistad ja muud,

naistöölistel: loomad 26,7%, transport ja asjade kukkumine kumbki 20%, masinad 13,3%, väiksemal määral tööobjekti käsitlemine ilma mehaanilise abinõuta, terariistad ja muud;

kehale:

meestöölistel: transport ja tööliste kukkumine kumbki 18,8%, loomad 17,1%, tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta 14,8%, asjade üle komistamine ja asjade kukkumine, kumbki 12,9% ning väiksemal määral masinad ja põllutööriistad,

naistöölistel: kukkumine ja loomad, kumbki 33,3%, transport 23,8%, ning väiksemal määral asjade kukkumine ja tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta.

kätele:

meestöölistel: masinad 24%, terariistad 22,1%, loomad 13,6%, tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta

11,5%, transport 9,6%, töölise kukkumine 5,8% ning väiksemal määral asjade üle komistamine, asjade kukkumine ja muud,

naistöölisil: terariistad 30,4%, masinad 23,2%, kukkumine 12,5%, loomad 10,7%, transport ja asjade üle komistamine 8,9%, väiksemal määral tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta;

jalga dele:

meestöölisil: terariistad 33,3%, transport ja asjade üle komistamine, kumbki 16,1%, loomad 10,3%, kukkumine 8,0%, asjade kukkumine 6,9% ning väiksemal määral masinad, plahvatused, tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta ja muud,

naistöölisil: terariistad 23,6%, kukkumine ja loomad, kumbki 20%, asjade üle komistamine 14,5%, transport 10,9%, ning väiksemal määral masinad, asjade kukkumine ja muud;

tekitanud üldisi vigastusi:

meestöölisil: kukkumine 36,8%, transport, plahvatused kivilõhkumisel ja loomad, igatüks 15,8%, asjade kukkumine ja tööobj. käsit. ilma meh. abinõuta, kumbki 5,2% ning väiksemal määral muud,

naistöölisil: loomad 58,3%, kukkumine 33,3% ja transport 8,4%.

7. Tööõnnetuste tagajärjed. Võrreldes eelmise aastaga on tagajärjed. *Conséquences des accidents.* pilt jäänud enam-vähem samaks: suurem osa — üle $\frac{4}{5}$ tööõnnetusist on lõppenud erilisel raskete tagajärgedeta. Jäädavalt on tööliste töövõimet kahjustanud 13,9% õnnetusjuhtudest, neist 1 juht täielise (100%) töövõimekaotusega.

Tööõnnetuste tagajärjed — Conséquences des accidents.

7.	Arv			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Töövõime kaotuseta — <i>Sans incapac. au travail</i>	4	—	4	1,3	—	0,9
Ajutine töövõimekaotus — <i>Incapacité temporaire</i>	255	135	390	82,5	84,9	83,3
Jäädav osaline töövõimekaotus — <i>Incapacité partielle permanente</i>	43	21	64	13,9	13,2	13,7
Jäädav täieline töövõimekaotus — <i>Incapacité complète permanente</i>	1	—	1	0,3	—	0,2
Surm — <i>Mort</i>	6	3	9	2,0	1,9	1,9
Kokku — Total	309	159	468	100	100	100
Teadmata — <i>Inconnus</i>	1	—	1	0,3	—	0,2

Surmud on 1937. a. kestel 6 meestöölist ja 3 naistöölist, kusjuures meestöölistel oli surmapõhjuseks kolmel juhul kukkumine kõrguselt, kahel juhul kivi-

lõhkumisel tekkinud enneaegne plahvatus ja ühel juhul allajäämine varisevale liivapangale, naistöölistel aga peamiselt kukkumine kõrguselt.

8. Ravi kestus.

Durée du traitement.

Tööõnnetuste arv, mille tagajärjel saadud vigastuste ravi kestnud vaid kuni 2 nädalat, moodustab 37,6% kõigist tööõnnetusist (eraldi meestööliste osas 38,3% ja naist. 35,7%), mis eelmise aastaga võrreldes näitab tunduvalt tõusu. Sellest ei saa aga oletada, nagu oleks tööõnnetused muutunud vähem ohtlikuks, küll võib aga oletada, et õnnetuskindlustuse seaduse eeskirju on hakatud täpsamalt täitma ka väiksemate tööõnnetuste puhul, kuigi võrdlemisi väike tööõnnetuste registreerimise arv, mille ravi kestus alla kahe nädala, lubab veelgi oletada, et suur hulk vähem ohtlikke tööõnnetusi on jäetud registreerimata ka 1937. a.

Ravikestus — Durée du traitement des lésions.

8.	Arv — Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
Suri kohe — <i>Mort imméd.</i>	2	—	2	0,7	—	0,4
Jätkas kohe tööd — <i>Oni continué son travail</i>	1	—	1	0,3	—	0,2
1 päev või vähem — <i>jour ou moins</i>	4	—	4	1,3	—	0,9
2 päeva	6	3	9	2,0	1,9	2,0
3	5	1	6	1,7	0,7	1,3
4	4	4	8	1,3	2,6	1,8
5	7	—	7	2,4	—	2,0
6	8	2	10	2,7	1,3	2,2
7	16	2	18	5,4	1,3	4,0
8—14	63	41	104	21,2	26,6	23,1
15—21	26	9	35	8,8	5,8	7,8
22—28	27	16	43	9,1	10,4	9,6
29—35	17	20	37	5,7	13,0	8,2
36—42	17	12	29	5,7	7,8	6,4
43—49	18	6	24	6,1	3,9	5,3
50—56	6	5	11	2,0	3,2	2,4
57—63	10	5	15	3,4	3,2	3,3
64—70	6	1	7	2,0	0,7	1,6
71—77	9	4	13	3,0	2,6	2,9
78—84	8	1	9	2,7	0,7	2,0
85—91	6	1	7	2,0	0,7	1,6
92—105	6	7	13	2,0	4,5	2,9
106—126	5	5	10	1,7	3,2	2,2
127—140	7	1	8	2,4	0,7	1,8
141—161	2	3	5	0,7	1,9	1,1
162—182	2	1	3	0,7	0,7	0,7
üle 182	9	2	11	3,0	1,3	2,4
Kokku — Total	297	154	451	100	100	100

Silmapiikseid surmajuhete oli meestöölistega 2, neist üks kivilõhkumisel tekkinud plahvatusete tõttu, teine katusele kukkumisel.

Üle $\frac{1}{2}$ aasta on ravimine kestnud 3,0% meestöölistel ning 1,3% naistöölistel kõigist tööõnnetusist. Esimese kahe kuu kestel arvates tööõnnetusest on ravi lõpetatud ümarguselt 75% kõigist tööõnnetusist.

Fõllitööliste tööõnnetuste kohta varem Keskbüroo väljaandels ilmunud:

Fõllitööliste tööõnnetuste vastu kindlustus — V. Malmik, Eesti Statistika nr. 189(7)—189(8) 1937. a., lk. 357—363.

TÖÖSTUSTÖOLISTE HAIGUSKINDLUSTUS 1937. a. ASSURANCE-MALADIE des OUVRIERS en 1937.

Sisn: 1. Üldandmeid, lk. 28. 2. Haigekassade raking ja ravikorraldus, lk. 28. 3. Kindlustusele alluvate käitiste ja haigekassaliikmete üldarv, lk. 30. 4. Haiguskindlustuse ulatus üksikuis tööstusharudes, lk. 31. 5. Haigekassaliikmete arv üksikuil kuul, lk. 33. 6. Haigekassaliikmete aegu, lk. 33. 7. Haigekassaliikmete vanus, lk. 34. 8. Kassaliikmete abioigusikkude perekonnaliikmete arv, lk. 35. 9. Haigekassade tulud, lk. 36. 10. Haigekassade kulud: a) Kassaliikmete abirahad, lk. 38. b) Kassaliikmete abioigusikkude perekonnaliikmete toetusrahad ja ravikulud, lk. 39. c) Valitsemiskulud, lk. 40. d) Kassaliikmete ravikulud, lk. 40. e) Kulude üldsumma, lk. 42. 11. Haigekassade varaline seis, lk. 42.

1. Üldandmeid. Eesti tööstustöoliste haiguskindlustus tähistas 1937. a. kahekordset juubelit: möödus 25 a. kehtiva haiguskindlustuse seaduse jõustumisest ja 20 a. haigekassade omavalitsusliku korralduse loomisest.

Tegevusaastal jõustunud kindlustusõiguse normatiivseist muutusist oli sisuliselt tähtsaimaks Mõnede töökaitse seaduste muutmise seadus (RT 1937, 101, 824), millega majanduslikul teel teostatavad ehitustööd arvati jälle haigekassade alla. 1937. a. lõpul avaldatud ja 1. VI 1938 jõustunud Tööstusliikude käitiste tööõnnetuste vältimise ja töötervishoiu määrus (RT 1937, 96, 781) asendas iganenud veneaegsed normid ajakohasematega. Määruse rakendamisest tingitud tööliste tervisliku seisundi paranemist võib oodata vast alles mõne aja möödudes. Märkida võiks veel seadust, mille alusel kindlustusmaksuvõlgade ja viiviste sundsissenõudmisel hakati võtma lisaraha 5% suuruses sissenõutavast summast (RT 1937, 82, 668).

Tööstustöoliste sündhaiguskindlustust teostatakse haigekassade kaudu, milliseid meil 1. I 1935 alates teotseb 25, neist 14 ühishaigekassat ja 11 üksikute käitiste juurde asutatud erihaigekassat. Ühishaigekassade liikmeskond moodustas 1937. a. keskmiselt 84,8%, vabrikukassade oma aga 15,2% kassaliikmete üldarvust. Suurimaks haigekassaks on Tallinna Ühishaigekassa, kuhu 1937. a. kuulus üle 40% kindlustatute arvust; 10 haigekassas ei ületanud aasta keskmine kassaliikmete arv 1 000, neist 6 oli liikmeid isegi alla 500.

Kassaliikmete ravimise on võtnud oma korraldusse 15 haigekassat, neist 13 ühis- ning 2 väiksemat erihaigekassat — A/s. Loksa Tehaste ja Tallinna Piiritusevabrikantide Ühisuse Rosen ja Ko juures. 9 erihaigekassas ning Haapsalu Ühishaigekassas on aga kassaliikmete ravimine käitise valdaja korralduses. 1937. a. keskmiselt 83,4% kassaliikmeist sai ravi haigekassade, 16,6% aga käitiste kaudu. Majanduslike tulemuste vaatlusel on neid haigekassade rühmi käsitletud eraldi.

1937. a. oli haigekassadele üldiselt soodus: hoolimata mõningaist raskusist täitsid nad omi ülesandeid sotsiaalkindlustuse ja rahvatervishoiu alal edukalt.

Haiguskindlustusse puutuvate küsimuste algatamisel, kaalumisel ja selgitamisel on tõhusalt aidanud kaasa haigekassade ühisorganisatsioon — Eesti Haigekassade Liit. 1. I 1938 oli liidu liikmeks 20 haigekassat; liitunud ei olnud Tallinna Ühishaigekassa ja 4 väiksemat vabrikukassat.

2. Haigekassade raking ja ravikorraldus.

Administration et service médical des caisses-maladie.

Haigekassade omavalitsuslikus rakingus pälvib tähelepanu kassaosaliste poolt valitud peakoosoleku, juhatuse ja revisjonikomisjoni tegevus.

1937. a. lõpul oli haigekassade valitsevate organite isikkonnas:

	Mehi	Naisi	Kokku
Volinikke	1 422	170	1 592
Juhatusliikmeid	133	2	135
Revisjonikomisjoni liikmeid	77	1	78
Kokku 1 632	173	1 805	

Naiste osatähtsus haigekassade liikmeskonnas on keskmiselt 35% ümber, nende kaastöö haigekassade valitsemisel on aga suhteliselt väga väike. Peakoosoleku, juhatuse ja revisjonikomisjoni isiklik koostis osutub aasta-aastalt võrdlemisi püsivaks: kassaosaliste vilunud usaldusmeeste sagedane tagasivalimine tagab kassa juhtimises küllaldase stabiilsuse.

Käitiste valdajad haigekassade juhtimisest osa ei võta.

Kassa peakoosolekuid peeti 1937. a. 73. Peale muu vaadati peakoosolekui läbi 81 kassaliikmete poolt esitatud palvet ja kaebust, millest umbes pooled rahuldati.

Juhatuskoosolekuid peeti 1 148. Haigekassade juhatused algatasid 1937. a. 160 kohtuprotsessi ning revideerisid käitisi 767 juhul; edasi tehti ettepanekuid käitise valdaja vastutuselevõtmiseks 775 ja kindlustusmaksude sundsissenõudmiseks 2 969. Enamik viimastlaadi üritusist langeb Tallinna ja Tartu ühishaigekassade arvele, kus väärnähtuste avastamiseks on rakendatud tööle kindlapalgalised revident-kontrolörid.

Haigekassade keskasutistes töötas 1. VII 1937 89 kontoriametnikku (võrdelt mehi ja naisi), 5 meeskontrolööri ja 9 tööllist-teenijat; muudes asutistes teotseb veel 19 kontoriametnikku ja 71 tööllist-teenijat.

Haigekassad on pidevalt täiendanud ja parandanud kassaosaliste ravikorraldust; vältides tarbetut ja liialdatud ravi, on püütud võimalikult tõhusalt aidata neid, kes seda tõeliselt vajavad. Kassaliikmete ja nende perekondade ravimisel rakendatakse kaht erinevat süsteemi: ühed haigekassad võimaldavad ravimist täielikult vaba arstivaliku põhimõttel, kusjuures arstidega on tasu suuruses saavutatud kokkulepe; statsionaarne ravimine toimub haigekassaga lepinguvahekorras olevates haiglates; teine osa on aga täielikult või osaliselt võtnud omaks ambulatoorse raviviisi. Otstarbekohaselt rakendusel võib saavutada häid tulemusi mõlema süsteemi juures.

Haigekassade kuupalgalises teenistuses olev tervishoiupersonaal näitab kasvutendentsi, ositutes 1. VII 1937 järgmiselt:

	Mehi	Naisi	Kokku
Arste	75	14	89
Hambaarste	4	23	27
Velskrid	18	1	19
Halastajaõdesid	—	23	23
Masseerijaid	2	11	13
Robuteadlasi	22	54	76
Muid	12	32	44
	Kokku 133	157	290

Peale kindlapalgalise tervishoiupersonaali oli haigekassadel 1937. a. lõpul lepinguvahekord veel 418 arsti, 52 hambaarsti, 52 ämmaemanda, 6 velskri, 3 õe ja 35 masseerijaga. Olgu tähendatud, et juhul, kui üks isik on üheaegselt lepingus mitme haigekassaga, on ta eeltoodud arvudes arvestatud mitmekordselt. Edasi on haigekassadel sõlmitud leping paljude haiglate, sanatooriumide ja teiste eriraviasutiste, kolooniate, laboratooriumide, apteekide ja korseti- ning bandaažitööstustega.

Seoses ravikorralduse oma kätte võtmisega on haigekassadel arendatud välja oma raviasutiste võrk. Eelkõige tuleb siin nimetada Tallinna Ühishaigekassa haiglat, milline teotseb 1935. a. suvest alates. Mõne aastaga on olukord kujunenud selliseks, et haigla suudab ruumpuuduse tõttu rahuldada kassaliikmete nõudeid vaid osaliselt: haigla mahutab normaalselt 86 voodit, erilal on aga voodite arvu mõnikord tulnud tõsta kuni 110-ni. 1937. a. viibis haiglas kokku 3 140 haiget 43 403 ravipäeva. Haigekassa raviasutiste hoone laiendamiseks osteti 1937. a. uus krunt ning 1938. a. alati ehitustööga; uue hoone valmimisega jääks senine maja täielikult haigla alla, millega voodite arv tõuseks kuni 160.

Haigekassa asutistest on suure tähtsusega apteegid, mis peale muu on haigekassadele ka lisatuluallikaks. Praegu teotsevaist haigekassa-apteekidest on vabamüügi-õigustega 3, nimelt Tallinna Ühishaigekassa, Narva Ühishaigekassa ja Hiin-Kärda Kalevivabrik Haigekassa apteegid.

Tallinna Ühishaigekassa apteek, kus ametis üle 90 inimese, on läbikäigult suurim. 1937. a. jooksul valmistati seal arstirohte 226 738 retsepti järgi, neist 88% haigekassa arvel ja 12% maksulis. Haigekassa-apteek varustab arstitega ka haigekassa raviasutisi;

samuti saavad käitised sealt esmaabivahendeid. Haigekassa arvel antud rohtudelt arvas apteek haigekassale 35% hinnaalandust.

Narva Ühishaigekassa vabamüügiapteek rahuldab kassaosaliste arstimitenõudlusest ca 90%; haigekassale arvestatakse ravimite taksihindadelt 30% hinnaalandust. Aastatelt vanim haigekassa-apteek ja mineeralveetehas töötab Hiin-Kärda Kalevivabriku juures.

1934. a. alates võivad haigekassad avada oma liikmete ja nende perekondade jaoks vaid kinnisi haigekassa-apteeki, millel ei ole müügiõigust väljaspoole; vabamüüki ei ole isegi kassaliikmeile: apteegid võivad valmistada arstirohte ainult retseptide järgi. Sellistest kinnistest apteekidest on suurim Tartu Ühishaigekassa oma, mis teotseb 7. II 1937 alates. 1937. a. lõpuni on apteegist arstimeid antud 61 209 üksust; aasta lõpul oli apteegi teenistuses 17 isikut. Apteek rahuldab kassaosaliste nõudeid rohuabi alal täiel määral. Apteegi puhastulu vastab summaliselt umbes abiõiguslike arstimatekulu suurenemisele — s. t. samade kulude juures saavad abiõiguslikud arstimeid varemast avaramatel tingimustel. Kinnised apteegid töötavad veel Narva Ühishaigekassa Kiviõli ambulatooriumi ja Valga Ühishaigekassa ambulatooriumi juures. Pärnu Ühishaigekassa üritab juba mõnda aega oma apteegi loomist.

Haigekassa-ambulatooriume ja esmaabipunkte teotseb 1937. a. 25. Üksi Tallinna Ühishaigekassal on neid 12, neist 5 Tallinnas, 1 Nõmmel ja 6 maal (Järvakandis, Jägalas, Kehras, Sakus, Arukülas ja Lehtses). Narva Ühishaigekassal töötab 4 ambulatooriumi: Narvas, Kiviõlis, Kohtlas (New Consolidated Gold Fields, Ltd. juures) ja Türsamäel. Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassal, Valga ning Võru-Petseri ühishaigekassal töötab igaüks ambulatoorium haigekassa asukohas, Tartu Ühishaigekassal — Uhilas; Viljandi Ühishaigekassa on asutanud suu- ja hambahaiguste ambulatooriumi. Kohtla-Järve haigekassal töötavad perekonnaliikmete ravimiseks ambulatooriumid Kohtla-Järvel ja Kukrusel. Peale ambulatooriumide on Narva Ühishaigekassal veel esmaabipunkt Viivikonnas; 1937. a. asutas sellise ka Pärnu Ühishaigekassa Tootsi briketitööstuse juurde.

Peale loetletud asutiste teotseb 1937. a. Tallinna, Tartu, Pärnu ja Sindi ühishaigekassadel ning Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassal oma hambaarstimiskabinetti; Tallinna Ühishaigekassal veel elektriravi-, masseerimis- ning röntgenikabinetti ja keemilise bakterioloogiline laboratoorium. Rakvere Ühishaigekassa andis 1937. a. lõpul tellimise moodsa hambaarstikabineti sisseseadule.

Kosumistvajavate kassaosaliste tarvis on 3 haigekasse asutanud suvekolooniad. Neist on suurimaks Tartu Ühishaigekassa Uderna suvekoloonia, kus on ruumi 70 inimesele; Narva Kalevi Manufaktuuri ja Narva Linaketramise Manufaktuuri haigekassade suvekolooniais Narva-Jõesuus on kumbagis ruumi paarikümnele isikule.

Ei tule unustada, et 9 erihaigekassa ja 1 ühis-haigekassa liikmed saavad arstiabi käitise valdaja korraldusel. Selleks otstarbeks on suuremate käitiste juurde loodud oma ambulatooriumid, mõnele poole ka haiglad. Kõnesolevate erihaigekassade liikmete ravimiseks oli 1. VII 1937 vastavate käitiste kindl-palgelises teenistuses 16 arsti, 5 hambaarsti, 5 velskrit, 9 halastajaõde, 2 masseerijat, 6 ämmaemandat, 2 rohu-teadlast ja 28 töölisi-teenijat. Peale alatiste arstide on kassaliikmeil eriravi otstarbel võimalik kasustada ka teiste arstide abi, kes on visiiditasu suhtes lep-pinud kokku käitise juhatusega.

3. Kindlustusele alluvate käitiste ja haigekassaliikmete üldarv.

Nombre des entreprises soumissés à l'assurance et des membres des caisses-maladies.

Ajal, mil ei teostu muutusi kindlustuse ulatuses, kujuneb haigekassade alla kuuluvate käitiste ja kindlustatud isikute arv vastavalt rahvamajanduse konjunkturiivõngetele. Teisalt aitavad haiguskindlustuse-osa-liste arvulisele kasvule tõhusalt kaasa kindlustus-ametid. Rakendades TTS-i § 270², on nad vaba-riigi algusest kuni tänini teostanud alla 5 isikuga haiguskindlustuse seaduse alla kuuluvatel aladel töötavate tööstuslike väike- ja pisikäitiste haigekas-sade alla arvamist. Tööinspeksiooni aruannete and-meil oli 31. XII 1937 töökaitse järelevalve all 4 261 tegevast väiketööstuslikku käitist ligi 7 tuh. töötajaga; enamikule neist on laiendatud ka haiguskindlustus ja seda just kindlustusametite otsustega.

Erakordne tööstusliku aktiivsuse tõus ja sellest tingitud töömahu laienemine jätkus 1937. a., mis-

tõttu kindlustusele alluvate käitiste ja kindlustatud isikute arv saavutas enneolematu kõrguse.

Laskumata tiksikasjusse haigekassade alla kuulu-vate käitiste üldarvu vaatlusel, peab siiski märkima selle pidevat kasvutendentsi, mis esines isegi viimase majandusliku surutise aastail. Kuna ulatuslikumast uute käitiste rajamisest neil aastail vaevalt võib olla juttu, moodustub see juurdekasv peamiselt küll kind-lustusametite kaudu haigekassade alla arvatud väike-käitistest. 1931. a. lõpul kuulus haigekassade alla 2 995 käitist, 1937. a. lõpul aga juba 6 416 — s. t. 2,1 korda rohkem. Üksikute aastate kaupa on käi-tiste arvu juurdekasv võrreldes eelmise aastaga:

	+	%
1937	+973	+17,9
1936	+928	+20,6
1935	+600	+15,0
1934	+234	+0,4
1933	+353	+10,6
1932	+324	+10,8

Nagu siit nähtub, on käitiste üldarv 1937. a. tõusnud 973 võrra ehk 17,9%; absoluutarvus on see tõus vaadeldud aastaist suurim, protsendiliselt aga jääb taha 1936. a. tõusust (20,6%).

Tab. 1 annab ülevaate haigekassaliikmete üldarvu kujunemisest iseseisvusajal. Näeme, et 1937. a. 12 kuu keskmiselt oli haigekassades liikmeid 68 532, s. o. 5,7 korda rohkem kui 1919. a. Võrreldes 1931. a.-ga on haigekassaliikmete arv kasvanud 1,8 kordseks; samaaegne käitiste arvu kiirem tõus (2,1 kordne) kin-nitab, et juurde tuleb peamiselt väikekäitisi.

Haigekassaliikmete ja nende abijõuslike perekonnaliikmete arv 1919—37 (12 kuu keskmine).
Nombre moyen mensuel par an des assurés et des membres de leurs familles de 1919—37.

1.	Haige-kassade arv <i>N. des caisses-maladies</i>	Haigekassaliikmeid <i>Nombre des assurés</i>				1 000 elaniku kohta <i>Par 1 000 habitants</i>	%		Abijõuslike perekonnaliikmeid — <i>Membres de famil. des assurés</i>	
		Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	Kokku <i>Total</i>	1 000 elaniku kohta <i>Par 1 000 habitants</i>		Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	Üldse <i>Total</i>	100 kassaliikme kohta — <i>Par 100 assurés</i>
1937	25	46 317	22 215	68 532	60,0	67,0	32,4	38 118 ¹⁾	58,0 ¹⁾	
1936	25	38 581	19 327	57 908	51,3	66,0	33,4	32 917 ¹⁾	60,2 ¹⁾	
1935	25	31 960	16 639	48 605	43,1	65,8	34,2	29 680 ²⁾	64,7 ²⁾	
1934	27	29 511	14 500	44 011	39,1	67,1	32,9	33 015 ²⁾	70,8 ²⁾	
1933	28	26 914	13 201	40 115	35,7	67,1	32,0	31 319 ²⁾	82,5 ²⁾	
1932	25	24 308	13 070	37 378	33,3	65,0	35,0	28 260 ²⁾	81,2 ²⁾	
1931	30	24 617	13 608	38 225	34,1	64,0	35,4	27 014 ²⁾	70,6 ²⁾	
1930	30	25 969	15 109	41 078	36,8	63,2	36,8	26 506 ²⁾	70,2 ²⁾	
1929	31	25 913	15 440	41 353	37,1	62,6	37,4	26 501 ²⁾	69,7 ²⁾	
1928	31	22 741	13 991	36 732	32,0	61,9	38,1	26 635 ²⁾	81,3 ²⁾	
1927	32	24 464	12 583	37 047	32,7	66,3	33,7	29 473 ²⁾	81,1 ²⁾	
1926	32	24 500	12 564	37 064	35,5	66,1	33,0	31 634 ²⁾	96,3 ²⁾	
1925	32	22 068	11 301	34 340	31,0	66,8	33,2	37 123 ²⁾	125,0 ²⁾	
1924	31	22 858	10 807	33 665	30,4	67,9	32,1	39 681 ²⁾	133,6 ²⁾	
1923	31	20 983	12 376	33 359	30,1	62,9	37,1	37 259 ²⁾	120,3 ²⁾	
1922	25	15 503	0 131	24 634	.	62,9	37,1	29 422 ²⁾	.	
1921	22	12 536	0 963	19 499	.	64,3	35,7	21 137 ²⁾	.	
1920	19	9 079	5 322	14 401	.	63,0	37,0	.	.	
1919	18	0 851	5 196	12 047	.	56,0	43,1	.	.	
Keskm. 1930—34	29	26 263	13 877	40 140	35,8	65,4	34,6	29 841	70,0	
Moy. 1925—29	32	24 115	13 196	37 311	33,4	64,7	35,3	30 291	92,7	

¹⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kreenholmi, Kuressaare ja a/s. Loka Tehaste haigekassas.

²⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kreenholmi haigekassas.

³⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kohila ja Kreenholmi haigekassas.

⁴⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Rõika, Kohila ja Kreenholmi haigekassas.

⁵⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Viljandi, Põitsamaa, Kohila ja Kreenholmi haigekassas.

⁶⁾ Peale p. 5 märgitute arvestamata Aseri haigekassa kassaliikmete perekonnaliikmed.

⁷⁾ Arvestamata peamiselt p.p. 5 ja 6 nimetatud haigekassade kassaliikmed, kelle kohta statistikat ei peetud.

6 viimase aasta haigekassaliikmete arv (12 kuu keskmine) on eelmise aastaga võrreldes muutunud järgmiselt:

	+, —	%
1937	+10 624	+18,3
1936	+9 303	+19,1
1935	+4 594	+10,4
1934	+3 896	+9,7
1933	+2 742	+7,3
1932	—752	—2,0

1937. a. kasvas kassaliikmete arv 10 624 võrra ehk 18,3%; pilt on sama, mis käitiste arvu kasvu puhul: absoluutselt on 1937. a. tõus suurim, protsendiliselt aga väiksem 1936. a. omast.

Kuna meie rahvastikuarvus pole toimunud suuri muutusi, ei paku ka tab. 1 toodud 1 000 elanikule langeva haigekassaliikmete arvu liikumine oluliselt erinevat kassaliikmete absoluutarvu liikumisest.

Haigekassaliikmete ja nende abiõiguslike perekonnaliikmete arv 1937. a. (12 kuu keskmine).
Nombre moyen mensuel par an des assurés et des membres de leurs familles en 1937.

2.	Kassaliikmeid Nombre des assurés			Abiõiguslike perekonnaliikmeid Nombre des membres de famille des assurés		
	Mohi Hommes	Naisi Femmes	Kokku Total	Täiskasulisi Adultes	Lapsi Enfants	Kokku Total
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — Caissees-maladie accordant l'assistance médicale à leurs membres:						
Kuressaare Ühishaigekassa	643	111	754	.	.	.
A/s. Loksa Telistest Haigekassa	88	32	120	.	.	.
Narva Ühishaigekassa	3 411	489	3 900	1 125	1 204	2 329
Paido „	989	211	1 200	445	471	916
Põltsamaa „	216	40	256	81	44	125
Pärnu „	2 336	1 209	3 545	865	904	1 769
Rakvere „	1 577	273	1 850	487	581	1 068
Rosen ja Ko Piiritusevabriku Haigekassa	27	1	28	24	0	33
Sindi Ühishaigekassa	707	646	1 353	104	253	447
Tallinna Liuna Ettevõtete Haigekassa	1 458	326	1 784	774	656	1 430
Tallinna Ühishaigekassa	19 521	10 741	30 262	8 517	7 761	16 278
Tartu „	5 627	2 346	7 973	2 463	2 582	5 045
Valga „	719	159	878	179	237	416
Viljandi „	950	558	1 508	465	541	1 006
Võru-Petseri „	1 396	367	1 763	247	345	592
Kokku — Total	39 665	17 569	57 174	15 866	15 588	31 454
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — Caissees-maladie n'accordant pas d'assistance médicale à leurs membres:						
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	419	1 042	1 461	284	413	697
Haapsalu Ühishaigekassa	846	210	1 056	356	394	750
Hitu-Kärda Kalevivabriku Haigekassa	172	159	331	112	169	281
Kohtla Paberivabriku „	248	80	328	160	142	302
Kohtla-Järve Põlevkivikaevanduse „	1 693	290	1 988	761	1 115	1 876
Kreenholmi Manufaktuuri „	1 427	1 479	2 906	.	.	.
A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse „	337	41	378	205	247	452
Narva Kalevi Manufaktuuri „	385	320	655	146	252	398
Narva Linaketramise Manufaktuuri „	455	977	1 432	262	577	839
A/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabriku „	715	123	843	478	591	1 069
Kokku — Total	6 652	4 706	11 358	2 764	3 900	6 664
Üldse — Gr. total	46 317	22 215	68 532	18 630	19 488	38 118

1937. a. 12 kuu keskmine kindlustuse-osaliste arv üksikuis haigekassades selgub tab. 2.

4. Haiguskindlustuse ulatus üksikuis tööstusharudes.

Étendue de l'assurance-maladie d'après les industries.

Käitiste ja kindlustatute arv on 1937. a. tõusnud kõigis tööstusharudes; erandlikult vaid elektrijaamade, gaasi- ning veevarustuskäitiste arv vähenes ühe võrra (3,8%).

Käitiste arvuline juurdekasv oli suurim kehakatte- ja pudukaupade tööstuses (224); järgnevad ehitus- (163), puu- (139) ja metallitööstus (110). Käitiste arvu protsendiline kasv annab aga teissuguse järjestuse: esikohal on ehitustööstus (31,0%), millele järgnevad naha- (26,0%), kehakatte- ja pudukaupade (25,5%), puu- (21,7%) ja puhastustööstus (18,9%). Teistes tööstusharudes on uute käitiste juurdetulek tagasihoidlikum.

Kassaliikmete arv, aasta algseisuga võrreldes, tõusis aasta lõpuks kõige rohkem — 1 109 võrra —

murdude ja kaevanduste rühmas. Arvukamalt suurenes kassaliikmete isikkond veel puu- (1 026), ehitus- (1 017) ja toidu-, maitseainete ning jookide tööstuses (970 isiku võrra). Protsendiliselt on kassaliikmete arv kasvanud hoogsaialt puutööstuses (23,2%). Kõrgem kui 20%-ne tõus teostus 1937. a. veel ehitus- (22,0%) ja puhastustööstuses (21,2%) ning murdude ja kaevanduste alal (21,1%).

Viimase 3—4 a. jooksul on meie tööstuse struktuuris toimunud ulatuslikke muutusi. Nagu käsitlust nähtus, tuleneb kassaosaliste peamine juurdekasv tööstusharudest, kus töömahu laienemine on suurim — nagu puutööstus, murrud ja kaevandused, eriti aga ehitustööstus.

Väike- ja käsitööstusliku loomuga tootmisaladel rakendatakse haiguskindlustust praktiliste raskuste tõttu üldiselt kitsamas ulatuses. Ka ehitustöodel jätab haiguskindlustuse tegelik rakendus tööliste suure lähikäigu ja liikuvuse tõttu soovida.

5. Haigekassaliikmete arv üksikuil kuil.

Nombre des membres des caisses-maladie d'après les mois.

Kuna töömaht haiguskindlustusele alluvatel aladel läbi aasta kaugeltki ei püsi ühtlasena, osutab ka haigekassaliikmete arv üksikuil kuil suuri võnkumisi. Viimastel aastatel teostunud hooajatööde (ehitus- ja turbatööstus, õlikivikaevandamine jne.) ulatuse hoogus arenemine on veelgi suurendanud haigekassade liikmeskonna arvilist kõikumist.

Eristades mehi ja naisi, on 1937. a. kassaliikmete arvu liikumine järgmine:

	Arv kuu algul tuh.		Indeks (aasta keskm. = 100)	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
Jaanuar	30,3	19,7	85	89
Veebruar	39,1	20,1	84	90
Märts	40,0	20,7	86	93
Aprill	41,3	20,9	89	94
Mai	44,9	21,8	97	98
Juuni	49,5	23,5	107	106
Juuli	51,3	23,6	111	106
August	51,0	23,3	110	105
September	50,6	23,5	100	106
Oktoober	50,3	23,2	109	104
November	49,8	23,2	108	104
Detsember	48,7	23,0	105	104
Keskmine	46,3	22,2	100	100

Nagu näeme, on 1937. a. sesoonsuse mõttes tüüpiline: kassaliikmete arv tõuseb jaanuarist maini aeglaselt, kuid pidevalt, ulatumata aasta keskmise tasemeni, teeb hüppelise tõusu juunis ja saavutab kõrgeisu juulis, et siis jälle aeglaselt langeda, jäädes siiski tunduvalt kõrgemale aasta algkuude madal seisust.

Kassaliikmete soolist ositumist vaadeldakse järgnevas peatükis, siinkohal olgu vaid nenditud, et hooajalise suurema meestööjõunõudluse tõttu on meeste arv alati palju kõikumam naiste omast. Nii oli 1937. a. kassaliikmete kõrg- ja madalseisu vahe meestel 12,2 tuh., naistel 3,9 tuh., kõrg- ja madalseisu suhe aga meestel 1,3 ja naistel 1,2. Kõrvutades üksikute kuude kassaliikmete seisu 1936. ja 1937. a., näeme 1937. a. igakuist ülekaalu kõikumise piirides: meestel 5,0—9,3 tuh. ja naistel 1,9—3,6 tuh.

Mõistetavalt vaheldub töötajate koostis suuremal määral hooajalise iseloomuga tööstusharudes: suurim on kindlustatute lähikäik ehitustööstuses, järgnevad puutööstus, murrud ja kaevandused ning mineraalide töötlemine. Aga ka alatist teotsevais käitises on töötajate koostis suuremal või väiksemal määral vahelduv. Tab. 3 kohaselt teostati 1937. a. uute tööliste haigekassa alla arvamisi ca 105 tuh., haigekassa alt vabastamisi aga 98 tuh. Õeldut aitavad illustreerida veel järgmised tab. 3 tuletatud indeksid (liikmete arv l. I = 100):

	Aasta jooksul arvati haigekassade alla		Aasta jooksul arvati haigekassade alt välja	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1937	208	115	196	104
1936	208	110	184	95
1935	177	102	161	88
1934	166	124	159	105
1933	154	98	151	97

Nagu haigekassad üldiselt kurdavad, on lühiajalised kassaliikmed neile majanduslikult kulukaks koormaks. Makstes liikmemaksu sageli väga lühikest aega, säilitavad nad siiski kõik kassaliikme õigused ühe kuu kestel töölt lahkumisest arvates. Oma õiguste teostamisel on nad tavaliselt mitte üksi pretensioonikamad vaid ka vastutustundetumad alatistest kassaliikmetest, kuna nad pabatihti vähe põhjendatult püüavad kasustada kõiki võimalikke sammeid.

6. Haigekassaliikmete sugu.

Sexe des membres des caisses-maladie.

Järgnev mees- ja naiskassaliikmete arvu iga-aastase 12 kuu keskmise muutumise (võrreldes eelmise aastaga) vaatlus kinnitab meeste suuremat arvilist ja protsendilist liikuvust.

	Mehod		Naised	
	+,-	%	+,-	%
1937	+7 730	+20,1	+2 888	+14,0
1936	+6 615	+20,7	+2 688	+16,2
1935	+2 455	+8,3	+2 139	+14,8
1934	+2 597	+9,6	+1 299	+9,8
1933	+2 611	+10,7	+131	+1,0
1932	-314	-1,8	-438	-3,2

Meeste arv on 1937. a. kasvanud ca 7,7 tuh. võrra ehk 20,1%, naiste oma aga ca 2,9 tuh. võrra ehk 14,9%. Võrreldes 1931. a.-ga on meesliikmete arv tõusnud 1,9, naisliikmete oma aga 1,6 kordseks.

Meeste arvu suhteliselt kiirem kasv vähendab naiste osatähtsust haigekassade liikmeskonnas. Tab. 1 andmeil ongi naiste osatähtsus pidevalt langenud ajavahemikul 1929—33 (38,1%-lt 32,0%-le); 1934. a. püsis naiste osatähtsus 1933. a. tasemel, 1935. a. teostunud kergele tõusule järgnes aga 2 viimasel aastal uus langus. 1937. a. 12 kuu keskmiselt oli kassaliikmete hulgas 67,6% mehi ja 32,4% naisi, 1936. a. vastavalt 66,0% ja 33,4%. Kogu iseseisvusajal on naiste osatähtsus olnud madalam 1937. a. omast ainult 1924. a.

Kirjeldatud arengut on soodustanud meie tööstuse struktuurilised muutused, eriti ülekaalukalt meestööjõudu kasustavate välistööde ulatuse laienemine. Majandusliku konjunktuuri paranemine naiste peamistel rakendusvaladel peaks kajastuma ka haigekassaliikmete soolises koostises naiste osatähtsust tõstvalt.

Enamikus tööstusharudes on meeskassaliikmed arvulises ülekaalus. 31. XII 1937 oli naiste osatähtsus suurem meeste omast ainult 4 tööstusharus; kõrgeimal määral — 81,4% — esines naiskassaliikmeid puhastustööstuses (juukselõikusärid, pesumajad ja puhastuskäitised), järgnes 68,2%-ga kehakatte- ja pudukaupade tööstus (rätsepa-, pesu-, kübara- ja õmblustöökojad, mänguasjade, kunstisarve- ja tselluloid-toodete tööstus jne.). Tekstiiltööstuses, kus töötab enam kui 1/3 naiskassaliikmetest, oli naiste osatähtsus 1937. a. lõpul 60,1%. Ka haigekassade teenijate hulgas olid naised ülekaalus (62,7%). Suhteliselt kõrgema naiskassaliikmete osatähtsusega aladeks olid veel keemia- (44,2%), polügraafia- (37,8%) ja toidu-, maitseainete ning jookide tööstus (34,1%). Ehitustööl oli naiskassaliikmeid 6,3%, murdues ja kaevandustes —

tanud ka teistest tööharudest, eriti põllumajandusest, pärinevate noorte siirdumine tööstusse, kus tööjõu nõudmine on tõusnud.

Noorte suhteline osatähtsus on üldiselt meestel kõrgem, naistel madalam. Üksikutest tööstusharudest oli 1937. a. alla 20 a. poiste osatähtsus suurim metallitööstuses (14,6%); järgnevad keskmisest kõrgema osatähtsusega: naha- (11,9%), polügraafia- (10,8%), kehakatte- ja pudukaupade tööstus (9,2%) ja mineraalide töötlemine (8,9%). Alla 20 a. tüdrukuid töötab absoluutarvuliselt suurimal määral tekstiil- ja kehakatte ning pudukaupade tööstuses, osatähtsuse järgi kujuneb aga keskmisest kõrgema noorte määraga tööstusharude järjestus: naha- (10,4%), polügraafia- (9,4%), kehakatte- ja pudukaupade tööstus (8,7%), mineraalide töötlemine (8,4%), puhastustööstus (8,0%) ja murrud ning kaevandused (5,6%). Teistes tööstusharudes on noorte tööjõu kasutamisel tunduvat väiksem, nenditud alade noorte suurem osatähtsus on aga leidnud märkimist varemaltki.

Kuna viimasel ajal on palju kõneldud vanade tööliste vallandamistendentsist, pälvib nende arvuline kujunemine erilist tähelepanu.

Üle 60 a. haigekassaliikmete-tööliste arv ja protsendiline osatähtsus on liikunud järgmiselt:

	Arv		Osatähtsus (%)	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1937	2 121	572	4,9	2,7
1936	1 788	513	5,1	2,8
1935	1 568	427	5,3	3,0
1934	1 510	413	5,6	3,0

Siit nähtub, et raukade osatähtsuse langedes on nende absoluutarv siiski tõusnud. Ei tule aga unustada, et eelmisest vanusrühmast juurdetulnute ja ka eluea pikendamise tõttu võinuks üle 60 a. arv olla märgatavalt suurem.

Naistöölised püsivad tööstuses üle 60 a. vanuseni üldiselt meestest väiksemal määral. Meesraukade keskmisest kõrgema osatähtsusega järjestusid tööstusharud 1937. a.: paberi- (11,9%), tekstiiltööstus (9,6%), elektri ja gaasivabrikud (7,5%), nahatööstus (6,2%) ja mineraalide töötlemine (5,9%). Naistel on üle 60 a. kassaliikmete osatähtsus suurem tekstiil- (4,6%), paberi- (4,3%), ehitus- (3,5%) ja puutööstuses (3,4%) ning elektri ja gaasivabrikutes (4,5%).

Madala sündimusega sõja-aastatel sündinute jõudmine 20—30 a. vanusesse vähendab selle rühma osatähtsust, mis oleks veelgi ulatuslikum kui seda osalt ei aitaks tasakaalustada selles vanuses oleva maarahvastiku ja teistesse tööharudesse kuuluvate noorte tööstusse siirdumine.

8. Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete arv.

Nombre des membres de famille des assurés dans les caisses-maladies ayant droit aux prestations.

Haiguskindlustuse seadus võimaldab sammetest osasaamist peale kassaliikmete eneste ka nende perekonnaliikmeile, määrates ainult, et neile ei kulutataks enam kui $\frac{1}{3}$ aasta jooksul laekunud liikme- ja juurdemaksude summast.

Haigekassade aruannetes leidub andmeid ainult abiõiguslike perekonnaliikmete kohta, kusjuures abiõiguslikkuse ulatus on igas haigekassas määratud peakoosoleku otsusega. 1937. a. 12 kuu keskmiselt oli abiõiguslike perekonnaliikmeid 38 118, arvestamata Kreenholmi Manufaktuuri Haigekassa, kus ka perekonnaliikmeid ravitakse ettevõtte kuulul ja kus seetõttu nende arvu statistikat ei peeta, ning Kuresaare Ühis- ja A/s. Loksa Tehaste Haigekassa, millest esimene samuti perekonnaliikmeid ei ravi. Lähtudes abiõiguslike perekonnaliikmete ja kassaliikmete suhtest teistes haigekassades, võib abiõiguslike perekonnaliikmete arvu neis 3 haigekassas hinnata veidi suuremaks kui 2 000. Sellekohaselt võime 1937. a. kõnelda ümarguselt 40 tuh. abiõiguslikust perekonnaliikmest. Koos kassaliikmetega, kelle arv mäletatavasti oli 68,5 tuh., võrdub TTS-i kohaselt haiguse puhuks kindlustatud isikute üldarv ligilähedaselt 110 tuhandele, mis moodustab meie rahvastikust 10%.

Lähemalt käsitlemata abiõiguslike perekonnaliikmete absoluutarvu liikumist, märgime vaid, et 1937. a. 12 kuu keskmiselt on nende arv, võrreldes 1936. a., tõusnud enam kui 5 tuh. võrra ehk 15,8%.

Perekonnaliikmete hulgas leidub täiskasvanuid ja lapsi peagu võrdsel määral: 1937. a. esimesi 48,9% ja teisi 51,1%. Huvitav on veel märkida, et see laste ülekaal tuleneb kassaliikmeid mitteravivaist haigekassadest, kus lapsed moodustavad 58,5% abiõiguslikest perekonnaliikmetest. Sõltuvalt kehtimapanud abiõiguslike ringi piiridest ei ole olukord ses suhtes ühtlane kõigis haigekassades; samuti esineb erinevusi üksikuis tööstusharudes (üksikasjad vt. tab. 2 ja 3).

Nagu varemast tähelepanekuist on selgunud, ei tõuse abiõiguslike perekonnaliikmete arv mitte kassaliikmete arvu tõusuga võrdse kiirusega, vaid viimasest ca 2 korda aeglasemalt. See väljendub selgelt kassaliikmete ja abiõiguslike perekonnaliikmete suhte pidevas halvenemises viimaste kahjuks. Nagu tab. 1 nähtub, tuli 1923—25. a. 100 kassaliikme kohta 125—135 abiõiguslikku perekonnaliiget, 1937. a. aga ainult 58,9 (kassaliikmeid ravivais haigekassades 55,9, mitteravivais 78,8).

Sellist arengut on põhjustanud õieti mitu asjaolu. Hooajalise iseloomuga tööstusharude hoogus laienemine on vististi järjest suuremal määral tõhe rakanud üksikuid — perekonnata isikuid. Vähe sellest — ka juhul kui perekond olemas, ei satu ajutiselt töötajate omis õigusis sageli väheteadlikud perekonnaliikmed alati vastavasse nimestikesse. Teiseks on ilmselt selge, et avaramad tööjõu rakendamisevõimalused on lülitanud tööprotsessi inimesi, kes seni ei töötanud — ka tööliste abikaasid ja lapsi, seega põhjustades nende kui haigekassa sammetest osasaajate siirdumist perekonnaliikmete kategooriasse kassaliikmete hulka. Edasi on, siin mõjunud kaasa haigekassadel esinenud majanduslikud raskused, peamiselt seoses kassaliikmete ravimisega; viimasel ajal tekkinud puudujääkide täitmiseks on tihtilugu kärbitud

perekonnaliikmete õigusi, tunduvalt piirates abiõigusliikude arvu. Näitena võiks siin mainida Tallinna Ühishaigekassa korraldusi a. 1926 ja 1929, mis suuresti mõjutasid abiõiguslike perekonnaliikmete üldarvu. Üldiselt võib perekonnaliikmete haigekassa sammetest osasaamise ulatust pidada kassa majandusliku seisundi baromeetriks. Lõpuks olgu veel märgitud I. II 1935 jõustunud muudatus abiõiguslike perekonnaliikmete registreerimismenetluses. Varena käitise valdajat koormanud perekonnaliikmete registreerimiskohustuse asetamine kassaliikmeile on tõenäoliselt suurendanud abiõiguslike nimistute mitteilikkust; on kindel, et üks osa abiõiguslike perekonnaliikmeid niivõisi üldse ei satu nimistuisse, teine osa satub sinna aga alles haigestumise puhul.

9. Haigekassade tulud.

Recettes des caisses-maladie.

Haigekassade peamiseks tulul allikaks teatavasti on kindlustusmaks, mis moodustab liikmemaksust, sellele võrdsest käitiste valdajate juurdemaksust ja kassaliikmeid ravivates haigekassades veel käitiste valdajate maksust kassaliikmete ravimiskapitali arvele.

Nagu eelmiselgi nii ka 1937. a. võeti liikmemaksu 22 haigekassas 2% määral liikmete teenistusest. Ainult Viljandi Ühishaigekassas oli liikmemaksu normiks 1,5% ning Kohila Paberivabriku ja Kreenholmi Manufaktuuri haigekassades 1% teenistusest. Kreenholmis tullakse nii madala liikmemaksuga toime ainult seetõttu, et perekonnaliikmete ravimine teostub

täielikult vabriku kulul. Ka Kohila Paberivabriku Haigekassas toimub perekonnaliikmete tavaline ravi vabriku kulul, sellest hoolimata lõpetas ta 1937. a. tegevuse 1 400 kr puudujäägiga (27,2% liikme- ja juurdemaksust), milline tasuti ettevõtte poolt.

Kindlustusmaksudena laekus haigekassadele 1937. a. ümarguselt 2,8 milj. kr, sellest 90% kassaliikmeid ravivais ja 10% mitteravivais haigekassades. Võrreldes 1936. a. on üldtulu kindlustusmaksudest tõusnud 573 tuh. kr ehk ca 25%. Ravivate haigekassade tulu liikmemaksust oli 840 tuh. kr, käitiste valdajate juurdemaksust 841 tuh. kr ja viimaste maksust ravimiskapitali arvele 845 tuh. kr. Mitteravivates haigekassades koosnes 280 tuh. kr tulu 140 tuh. liikme- ja samasuurest juurdemaksust.

Nagu tab. 5 nähtub, on kindlustusmaksud kasvanud erakordses ulatuses. Liikudes rööbiti üldise majandusliku konjunktuuri kujunemisega, sõltub kindlustusmaks ühelt poolt kassaliikmete arvust, teisalt aga teenistusoludest. Ülemaal saime pildi kindlustuse ulatuse seninähtamatust laienemisest. Kuid ka teenistustingimuste paranemine tööstuses on silmapaistev: kriisiagest 5-päevasest töönalalast olene jõudnud olustikku, kus võib kõnelda pikendatud tööpäevaga töötamisest, sest ületunnitöö on kohati — eriti hooajalise loomuga tööstusharudes — võtnud laialdase ulatuse. Paranenud on ka töötasunormid; nii tõusis tööliste keskmine tunnitöö (incl. naturaaltasud) suurtööstuses 1937. a. meestel 40,1 s-le 1936. a. 37,1 s vastu, naistel 25,4 s-le 23,9 s vastu eelmisel a.; samal ajal tõusis meeste teenistus kesktööstuses 30,0-lt 33,0-le ja naiste oma 19,5-lt 20,8 sendile.

Neil asjaoludel on aastane liikme- ja juurdemaks keskmiselt kassaliikme kohta suuresti tõusnud, ulatudes 1937. a. juba 28,6 kr, mis on madalam 1928. a. kõrgseisust ainult 10 s võrra.

Sõltuvalt erisugusest tööliste soolisest koostisest, töö- ja ametalast erioskusest, samuti käitise suurusest ning territoriaalsest asetusest tingitud erinevaist palganormidest, on tulu kindlustusmaksudest ühe kassaliikme kohta üksikuis haigekassades vägagi lahkuminev. 1937. a. olundit aitavad iseloomustada järgmised andmed:

	Liikmemaks		Liikme- ja käitiste valdajate juurdemaks keskmiselt kassaliikme kohta aastas (kr)
	Mehed	Naised	

	Mehed	Naised	Keskmine
Kassaliikmeid ravivad haigekassad	10,8	9,8	20,4
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad	14,5	9,3	24,7
Keskmine	10,5	9,7	28,6

Selgub, et meeste liikmemaks on keskmiselt 1,7 korda kõrgem naiste omast; eelosundatud palganormide suhe oli aga 1,6: liikmemaksu — seega kogu teenistuse veidi suurem suhe sõltub meeste suuremast töötundide arvust. Võrreldes 1936. a. on keskmine aastane liikmemaks ühe kassaliikme kohta tõusnud meestel 5,8% ja naistel 4,3%. Liikme- ja juurdemaks on üldiselt kõrgem kassaliikmeid ravivais

Haigekassade tulud kindlustusmaksudest 1923—37. a. (1 000 kr).
Recettes des caisses-maladie de 1923—37 (en 1 000 kr).

	Liikmemaks		Käitiste valdajate juurdemaks — Cotisations des entrepreneurs	Käitise valdajate maks kassaliikmete ravimiskapitali arvele — Cotisations des entrepreneurs pour l'assistance médicale des membres des caisses-maladie	Kokku — Total	Liikme- ja käitiste valdajate juurdemaks keskmiselt kassaliikme kohta aastas (kr) — Moy. par assuré d'entrepr. — moy. par assuré
	Cotisations des assurés	Cotisations des assurés				
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Caisses-maladie accordant l'assistance médicale à leurs membres</i>	840	841	845	2 520	20,4	
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — <i>Caisses-maladie n'accordant pas d'assistance médicale à leurs membres</i>	140	140	—	280	24,7	
Kokku — Total 1937	980	981	845	2 806	28,6	
1936	781	782	670	2 233	27,0	
1935	612	613	519	1 744	25,2	
1934	527	528	430	1 485	24,0	
1933	454	455	368	1 277	22,7	
1932	453	452	362	1 267	24,2	
1931	515	516	402	1 433	27,0	
1930	581	569	430	1 580	28,0	
1929	562	560	414	1 536	27,1	
1928	528	525	363	1 416	28,7	
1927	454	450	310	1 223	24,6	
1926	445	468	204	1 207	24,6	
1925	405	420	.	.	24,0	
1924	352	410	.	.	22,6	
1923	361	431	.	.	23,7	
Keskm. — Moyen.						
1930—34	506	504	398	1 408	25,2	
1925—29	479	486	.	.	25,9	

haigekassades: siin mõjub kindlalt kaasa selles haigekassade rühmas arviliselt ülekaalus oleva Tallinna Ühishaigekassa liikmeskonna kõrgem teenistustase. Oma liikmeid ravivaist haigekassadest oli 1937. a. suhteline liikme- ja juurdemaks rühma keskmisest (29,4 kr) kõrgem: Rosen ja Ko Piiritusvabrik — (50,1 kr), Tallinna Linna Ettevõtete (37,4 kr), Tallinna Ühis- (32,1 kr) ja Narva Ühishaigekassas (31,2 kr). Teiste haigekassade liikmeskond asub provintsis, osalt maal, kus palgatase on madalam, mistõttu ka nende liikme- ja juurdemaks ei ulatu rühma keskmise tasemeni (üksikasjad vt. tab. 10).

Kassaliikmeid mitteravivais haigekassades, millest enamik asub suuremate käitiste juures, on palga- resp. liikmemaksu tase kohati üsna kõrge (A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse Haigekassas — 39,2 kr, Narva Kalevi Manufaktuuri Haigekassas — 31,8 kr, A/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabriku Haigekassas — 31,3 kr, Balti Puuvillavabriku Haigekassas — 31,0 kr, kuid Kreenholmi Manufaktuuri ja Kohila Faberivabriku haigekassade 1%-ne liikmemaks tõmbab rühma keskmise alla 24,7 kr-le.

Haiguskindlustusmaksude tasumine, nagu see nähtub tööinspeksiooni andmeist (tab. 6), on ka

Haigekassade kaebuste põhjal tööinspektorite korraldusel kiitiste valdajait sissenõutud haiguskindlustusmaksud 1933—37. a. Contributions perçues sur demande des caisses-maladie grées à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police de 1933—37.

6.	Juhtude arv	Summa (1 000 kr)	Indeks — Nombre-indice (1925 = 100)	
			Nombre des cas	Primes de l'assurance (1 000 kr)
1937 . . .	2 905	129,2	294	97
1936 . . .	3 667	173,7	371	130
1935 . . .	4 417	205,9	447	154
1934 . . .	4 499	187,6	456	140
1933 . . .	4 734	196,1	480	146

1937. a. tunduvalt paranenud. Kindlustusmaksude sundsissenõudmisi teostati 2 905 korral 129,2 tuh. kr suuruses. Võrreldes 1936. a. on juhtude arv vähenenud 20,8%, sissenõutud summa aga 25,6%. 1936. a. moodustas sundkorras sissenõutud maksumumma veel 7,8% laekunud kindlustusmaksudest, 1937. a. ainult 4,6%. Kindlustusmaksude tasumise korralikkust on suuresti tõstnud 1937. a. antud sundsissenõudmisel võetava lisaraha seadus.

Kindlustusmaksude kõrval laekus haigekassadele veel muid reaalseid tulusid ümarguselt 126 tuh. kr (tab. 7), mis haigekassade üldtulust moodustas ainult 4,8%.

Muud tulud haigekassades 1936. ja 1937. a. — Recettes diverses dans les caisses-maladie en 1936 et 1937.

7.	Kassaliikmeid ravivad haigekassad		Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad		Kokku Total	
	Caisse-maladie accordant l'assist. méd. à leurs membres		Caisse-maladie n'accordant pas d'assist. méd. à leurs membres			
	1 000 kr					
	1937	1936	1937	1936	1937	1936
% hoiustelt ja kapitalidelt — Intérêts des capitaux	28,3	22,3	4,9	4,0	33,2	26,3
Puhastulu kinnis- ja vallasvarast — Bénéfice net des immeubles et mobiliers	1,1	1,4	—	—	1,1	1,4
Kaeviasutiste ja apteekide puhastulu — Bénéfice net des institutions médicales et des pharmacies	73,3	38,2	1,6	2,4	74,9	40,6
Muud — Divers	15,1	3,7	1,7	0,7	16,8	4,4
Kokku — Total	117,8	65,6	8,2	7,1	126,0	72,7

Hoiuste intressid (33,2 tuh. kr) tõusid eelmise a. võrreldes ca 25%, puhastulu kinnis- ja vallasvarast (1,1 tuh. kr) aga langes. Viimast liiki tulu on saanud ainult Tartu ja Viljandi ühishaigekassad. Raviasutiste ja apteekide puhastulu oli 74,9 tuh. kr, mis on kõrgem 1936. a. 34,3 tuh. kr võrra ehk 84,5%. See summa moodustub Tallinna Ühishaigekassa haigla 14,6 tuh. kr puhaskasust ning apteekide tulust. Et apteek on haigekassale tähtsaks lisatuluallikaks, selgub haigekassade vabamüügi-apteekide tuluandmeist (1 000 kr):

	Tallinna Ühis-haigekassa	Narva Ühis-haigekassa	Hiiu-Kärdla Kalevi-vabr. Haigekassa
1937	44,9	0,5	1,6
1936	34,8	1,4	2,0
1935	22,4	0,0	1,0
1934	30,8	0,6	0,8
1933	40,1	3,1	0,6

Peale 3 vabamüügiapteegi andis 1937. a. ka Tartu Ühishaigekassa kinnine apteek tulu 13,3 tuh. kr.

Nagu näeme, on Narva Ühishaigekassa ja Hiiu-Kärdla Kalevivabriku Haigekassa vabamüügiapteekide puhaskasvu väiksem kui 1936. a., kasvava läbikäiguga Tallinna Ühishaigekassa apteegi tulu aga kõrgem üle 10 tuh. kr ehk ca 30%.

Muu haigekassade tulu, nagu kahtlaste võlgade laekumine, tagavarakapitali tuludesse kantavad viivitusrahad, trahvid, juhulikud sissetulekud jne. ühtekokku moodustas 1937. a. 16,8 tuh. kr.

Õeldu kohaselt ületab haigekassade reaalne üldtulu 1937. a. veidi 2,9 milj. kr, mis kanti üksikute kapitalide arvele järgmiselt (1 000 kr):

	Kassaliikmeid ravivad haigekassad	Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad	Kokku
Tegevuskapitali arvele	1 736	288	2 024
Kassaliikmete ravimiskapitali arvele .	845	—	845
Tagavarakap. arvele	13	0	13
Kokku	2 644	288	2 932

Puht-raamatupidamisetuludena esinevad haigekassa aruanetes veel mitmesugused tagasi- ja juurdemaksud ning hinnaalandused, mis evivad tähtsust vaid neto-kulude selgitamisel.

10. Haigekassade kulud.

Dépenses des caisses-maladie.

a) Kassaliikmete abirahad.
Indemnités de maladie aux assurés.

Abirahanormides 1937. a. teostunud muutustest on enamik soodsama majandusliku olukorra tõttu toimunud kindlustatute kasuks. Nii Narva Ühishaigekassa kaotas 1936. a. kärpimised, tõstes üldiselt kõiki abirahanorme. Sama võib öelda A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse Haigekassa kohta. Kreenholmi Manufaktuuri Haigekassa tõstis juunis abirahanormi 1/2-lt 2/3-le. Võru-Petseri Ühishaigekassas tõsteti perekondlike kassaliikmete abirahanormi haiglas ravimise puhul 1/4-lt 1/3-le,

Rosen ja Ko Piiritusvabrik Haigekassas aga 1/3-lt 1/2-le. Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassas tõsteti haiglas ja sanatooriumis ravimisel viibivate kassaliikmete abiraha 1/2-lt 2/3-le. Kassaliikme koduse sünnituse puhul makstava toetusraha normi tõsteti Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassas 2/3-lt tervele palgale. Samas asendati ka senine 20-kordse päevapalga suurune toetusraha kassaliikme surma puhul 25-kordsega. Ka Haapsalu Ühishaigekassas suurendati kassaliikme sünnitusabirahanormi 2/3-lt tervele palgale. Rosen ja Ko Haigekassas hakati perekonnaliikme sünnituse puhul senise 20 kr asemel maksma 42 kr. Valga Ühishaigekassa hakkas esmakordselt maksma 25 kr toetusraha ka perekonnaliikme surma puhul. Ooteaja suhtes parandati kindlustatu seisundit Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassas, kus hakati abiraha maksma 3-dast haiguspäevast (enne 4-dast).

Haigekassade kulud 1933—37. a. (neto, 1 000 kr) — *Dépenses nettes des caisses-maladie de 1933—37 (en 1 000 kr).*

8.	Kassaliikmeile <i>Pour les assurés</i>				Kokku <i>Total</i>	Perekonnaliikmeile <i>Pour les membres de fam. des assurés</i>				Kokku <i>Total</i>	Valitsuskulud <i>Frais d'administration</i>	Üldse <i>Gr. total</i>
	Abirahad <i>Indemnités à cause de</i>			Ravikulud <i>Pour l'assistance médicale</i>		Toetusrahad <i>Indemnités à cause de</i>			Ravikulud <i>Pour l'assistance médicale</i>			
	haiguse puhul <i>maladie</i>	sünnituse puhul — accouchement	surma puhul <i>mort</i>			sünnituse puhul — accouchement	surma puhul <i>mort</i>	Ravikulud <i>Pour l'assistance médicale</i>				
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Caisses-maladie accordant l'assist. méd. à leurs membres</i>	504,2	14,8	22,6	1 333,6	1 965,2	4,8	11,9	263,1	270,8	144,6	2 389,5	
Kassaliikmeid mitte-ravivad haigekassad — <i>Caisses-maladie n'accord. pas l'assist. méd. à leurs membres</i>	100,7	8,5	5,1	—	174,3	1,3	3,8	56,9	62,0	26,1	262,4	
Kokku — Total 1937	754,9	23,3	27,7	1 333,6	2 139,5	6,1	15,7	320,0	341,8	170,6	2 651,9	
1936	578,3	16,4	22,4	1 024,4	1 641,5	3,7	15,6	266,2	285,5	141,0	2 068,0	
1935	410,0	14,0	18,7	807,3	1 250,0	3,5	12,4	227,0	242,0	121,9	1 614,8	
1934	350,1	0,6	17,4	740,8	1 117,9	3,3	10,7	217,3	231,3	116,7	1 465,9	
1933	287,4	20,2	23,6	639,2	970,4	3,9	20,3	266,0	280,2	133,1	1 383,7	
Keskmine — <i>Moyenne 1930—34</i>	383,2	16,8	19,6	666,0	1 035,6	4,3	14,0	272,5	290,8	124,0	1 451,3	

Teisest küljest teostus aga ka mõningaid kindlustatute huvide kärpimisi: A/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabrik Haigekassas vähendati abirahanorme 2/3-lt 1/2-le. Sindi Ühishaigekassal oli käitiste ajutise tööseisaku tõttu raskusi, mistõttu oldi oktoobris sunnitud seadma sisse 3-päevane ooteaeg. Narva Linaketramise Manufaktuuri haigekassas hakati abiraha maksma 1. haiguspäevast arvates ainult üle 6 päeva kestusega haiguste puhul, seni tehti seda juba üle 3 päeva kestvate haiguste puhul. Ka A/s. „Kütte-Jõud“ Haigekassas, kus küll abirahanorme üldiselt tõsteti, pikendati ooteaega 1 päeva võrra.

Haigekassade neto-kulu kassaliikmete abi- ja toetusrahadeks 1937. a. oli ümarguselt 805,9 tuh. kr, sellest haigusabirahaks meestele 535,2 tuh. kr (66,4%), naistele 219,7 tuh. kr (27,3%), sünnitusabirahaks 23,3 tuh. kr (2,9%) ning abirahaks surma puhul meestele 24,7 tuh. kr (3,0%) ja naistele 3,0 tuh. kr (0,4%). Neis summates ei esine tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste arvel tööõnnetustel vigastatuile makstud abirahad.

Ühe kassaliikme kohta (12 kuu keskmise alusel) tuli 1937. a. abi- ja toetusrahadid (neto-kr):

¹⁾ Brutokulud.

	Kassaliikmeid ravivais haigekassades	Kassaliikmeid mitte-ravivais haigekassades	Keskmiselt
Haigusabiraha	10,39	14,15	11,02
Toetusraha sünnituse puhul	0,20	0,75	0,34
Toetusraha surma puhul	0,40	0,44	0,40
Kokku	11,05	15,34	11,76

Asjaolu, et keskmine abiraha kassaliikmeid mitte-ravivais haigekassades on peagu 40% kõrgem kui ravivais, sõltub osaliselt soodsamaist abirahanormidest, teisalt aga suuremast haigestumise sagedusest ja keskmiselt ühele kassaliikmele langevast haiguspäevade arvust.

Võrreldes 1936. a. on abi- ja toetusrahade neto-üldsumma kasvanud 188,8 tuh. kr ehk 30,6%, ühele kassaliikmele langev keskmine abi- ja toetusraha aga 1,1 kr ehk 10,8%.

Kassaliikmete haigusi käesolevas ülevaates analüüsitud, peab haigusabirahade suuruse kujunemisel siiski arvestama haigestumise sagedust. Tab. 9 nähtub, et tööl vabastamisega haigusjuhtude ja haiguspäevade

Haigekassaliikmete töölt vabastamisega haiguste ja tööõnnetuste arv ja sagedus (kassaliikmete 12 kuu keskmise arvu alusel).
Nombre et fréquence des maladies et des accidents du travail des membres des caisses-maladie.

9.	Töölt vabastamisega haigused <i>Maladies</i>					Tööõnnetused <i>Accidents du travail</i>	
	Juhtude arv <i>Nombre des cas</i>		Haiguspäevade arv ¹⁾ <i>N. des jours de maladie</i>		Haiguste keskmine kestus p. <i>Durée moyenne d'un cas de maladie en jours</i>	Juhtude arv <i>Nombre des cas</i>	
	Üldarv <i>Nombre total</i>	100 kassaliikme kohta <i>Par 100 assurés</i>	Üldarv <i>Nombre total (1 000)</i>	100 kassaliikme kohta <i>Par 100 assurés</i>		Üldarv <i>Nombre total</i>	100 kassaliikme kohta <i>Par 100 assurés</i>
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Caisses-maladie accordant l'assist. méd. à leurs membres</i>	23 187	40,5	508 ²⁾	893 ²⁾	22,0 ³⁾	12 742	22,3
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad <i>Caisses-maladie n'accordant pas d'assist. méd. à leurs membres</i>	7 303	64,3	113	993	15,4	1 753	15,4
Kokku — Total 1937	30 470	44,5	621²⁾	916²⁾	20,4³⁾	14 495	21,3
1938	28 310	49,0	532 ²⁾	940 ²⁾	19,0 ³⁾	10 594	18,8
1935	20 310	41,2	405	832	20,2	7 627	15,7
1934	17 184	39,0	345	783	20,1	6 182	13,9
1933	14 473	36,1	280	698	19,3	4 433	11,1

sagedus 100 kassaliikme kohta on 1937. a. langenud: esimene 9,2% ja teine 3,2%.

1937. a. keskmine haigusabiraha ühe töölt vabastamisega haigusjuhu ja ühe haiguspäeva kohta, kõrvutatult eelmiste aastatega, kujunes järgmiseks (*kr*):

	Haigusjuhu kohta	Haiguspäeva kohta
Kassaliikmeid ravivad haigekassad	25,7	1,17
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad	22,0	1,42
Keskmine 1937	24,8	1,21
1936	20,4	1,06
1935	20,2	1,01
1934	20,4	1,01
1933	19,0	1,03

Näeme, et võrreldes 1936. a. on haigusabiraha keskmiselt haigusjuhu kohta tõusnud 21,6%, haiguspäeva kohta aga 14,2%. Kuna ühele haigusjuhule langeva keskmise abiraha suhteliselt suurem kasv sõltub haigusjuhu keskmise kestuse pikenedisest 1937. a., tuleb eriti iseloomulikuks lugeda ühele haiguspäevale langeva abiraha kasvu, mis on ühest küljest abirahannormide parandamise, olulisemal määral aga kassaliikmete teenistuse suurenemise (abiraha muutub proportsionaalselt sellele) loomulikuks järeltuleks. 1937. a. andmeist torkab veel silma, et ühele haiguspäevale langev abiraha on kassaliikmeid mitteravivais haigekassades summaliselt kõrgem (normid soodsamad, eriti ooteaeg lühem), ühele haigusjuhule langev summa on aga lühema haiguste keskmise kestuse tõttu väiksem kui ravivais kassades.

Kergemate eksimuste pärast kärbiti 1937. a. haigusabirahasid 997 juhul kokku ca 4,5 tuh. *kr* suuruses; üksikul juhtudel määrati ka väiksemaid rahaträhe.

b) Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete toetusrahad ja ravikulud.
Allocations et frais d'assistance médicale pour les familles des assurés.

laekunud liikme- ja juurdemaksude summast. Vähe

Haigekassade neto-kulu kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete toetusrahadeks ja ravimiseks oli 1937. a. 341,8 tuhat *kr*, mis on 17,4% aastas

sellest, et perekonnaliikmete abistamisel üldiselt ollakse kaugel seadusega lubatud ülemmäärast ($\frac{1}{3}$ aastas laekunud liikme- ja juurdemaksude summast), ka perekonnaliikmeile kulutatud neto-summa protsendiline vahetõrge liikme- ja juurdemaksude summaga muutub viimaseil aastail, nagu järgnevast nähtub, pidevalt esimese kahjuks:

1937 —	17,4%
1936 —	18,3%
1935 —	19,8%
1934 —	21,9%

Sünnituse ja surma puhul anti toetusrahadid 1937. a. — 21,8 tuh. *kr* (6,4% perekonnaliikmeile tehtud üldkulust) järgmiselt (1 000 *kr*):

	Sünnituse puhul	Surma puhul	Kokku
Kassaliikmeid ravivad haigekassad	4,8	11,9	16,7
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad	1,3	3,8	5,1
Kokku	6,1	15,7	21,8

Võrreldes 1936. a. on toetusrahade summa kasvanud 2,5 tuh. *kr* võrra ehk 13,0%. Kassaliikmeile ning nende perekonnaliikmeile sünnituse ja surma puhul makstavate toetuste summaline vahetõrge ei sõltu üksi sündimuse ja suremuse ulatusest, vaid ka kõrgematest abirahannormidest surma puhul.

Perekonnaliikmete neto-ravikulu ulatus 1937. a. 320,0 tuh. *kr*-le 1936. a. 266,2 tuh. *kr* vastu (+20,2%). Üksikute raviliikide järgi ositus see summa:

	Kassaliikmeid ravivad haigekassad		Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad		Kokku	
	1 000 <i>kr</i>	%	1 000 <i>kr</i>	%	1 000 <i>kr</i>	%
Arstide tasu arsti ja haige juures	45,0	17,1	8,3	14,6	53,3	16,6
Ambulatooriumikulu	44,6	16,9	8,7	15,4	53,3	16,7
Hambaravi	13,7	7,1	4,1	7,1	22,8	7,1
Massaaž	0,6	0,2	0,1	0,3	0,7	0,2
Ämmaemandate tasu	1,3	0,5	0,3	0,6	1,6	0,5
Arstirohud	64,4	24,5	16,2	28,4	80,6	25,2
Haiglaravi	86,8	33,0	14,6	25,7	101,4	31,7
Ravimine sanatooriumis ja koloonias	0,8	0,3	3,1	5,4	3,9	1,2
Muud	0,9	0,4	1,5	2,5	2,4	0,8
Kokku	263,1	100	56,9	100	320,0	100

¹⁾ Arvestamata ooteaja-päevad.

²⁾ „ „ Sindi ja Põltsamaa ühishaigekassad.

³⁾ „ „ Põltsamaa ühishaigekassa.

Nagu näeme, on suurimaks kulurühmaks haiglaravi (31,7%), järgnevad arstimatekulu (25,2%) ja peagu võrdseina ambulatooriumikulu (16,7%) ja arstide tasu arsti ja haige juures (16,6% perekonnaliikmete ravikulust); kulurühmade osatähtsus ei ole ühtlane kassaliikmeid ravivais ja mitteravivais haigekassades, eriti suur on vahe sanatooriumi- ja kolooniakulus, mis on mitteravivais kassades ka absoluutselt ca 4 korda kõrgem. Kreenholmi Manufaktuuri Haigekassal ei esine kulu perekonnaliikmete ravimiseks, kuna neid ravib ettevõtte; ettevõtte ravikulude üldsummas aga ei saa eraldada kassaliikmete ravikulu perekonnaliikmete omast. Ka Kuressaare Ühishaigekassa ei ravi üldiselt perekonnaliikmeid (kulu selleks ainult 22,5 kr). Kuna nende kassade perekonnaliikmed ei esinenud ka ülemal toodud perekonnaliikmete arvus, võib viimast kasustada ühele perekonnaliikmele langeva kulusumma leidmiseks. Arvutuse kohaselt kulutati ühe abioõigusliku perekonnaliikme kohta (12 kuu keskmise alusel) 1937. a. (neto, kr):

	Kassaliikmeid ravivais haigekassades	Kassaliikmeid mitteravivais haigekassades	Keskmiselt
Toetusraha sünnituse puhul . .	0,15	0,20	0,16
Toetusraha surma puhul	0,38	0,56	0,41
Ravikulu	8,36	8,54	8,40
Kokku	8,89	9,30	8,97

Võrreldes 1936. a. on ühele perekonnaliikmele kulutatud summa tõusnud 3,5%. Ülemal nägime, et kassaliikmete töölt vabastamisega haigusjuhtude ja päevade sagedus on 1937. a. langenud; kuna ka perekonnaliikmete arstiabi kasutamises on toimunud tagasimineku (1937. a. keskmiselt 3,3 viisiti ühe perekonnaliikme kohta 1936. a. 3,5 vastu), pidanuks ravikulu ühe isiku kohta — teiste ravikuludis mõjustavate tegurite püüdes muutusteta — langema. Tegelikult toimunud tõus tuleb aga nähtavasti kirjutada reas haigekassades perekonnaliikmeile antud soodustuste, juurdemaksunormide vähendamise, aga ka arstide visiititasu, haiglatakside ja arstimate kallinemise arvele.

Tegevuskapitali tuludesse kantav perekonnaliikmete juurdemaks ravikuludele moodustas 1937. a. bruto-ravikulust keskmiselt 11,0% (ravivais 11,4%, mitteravivais 12,6%), hinnaalandus aga 8,1% (ravivais 9,1%, mitteravivais 3,0%).

c) Valitsemiskulud. Haigekassade valitsemiseks kulutati 1937. a. 107,6 tuh. kr (neto) ehk 8,7% laekunud liikme- ja juurdemaksude summast. Kassaosaliste hoogsast kasvust tingitud haigekassade suurenenud töökoormise tõttu on valitsemiskulud võrreldes 1936. a. tõusnud peagu 30 tuh. kr ehk ca 20%.

1937. a. valitsemiskulude summalisest ja protsendilisest ositusest saame ülevaate järgnevast:

	Kassaliikmeid ravivad haigekassad		Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad		Kokku	
	1000 kr	%	1000 kr	%	1000 kr	%
Teenijate palk . . .	90,8	62,8	13,9	53,2	104,7	61,4
Sõidu- ja päevarahajuhatus ja revisjonikomisjoni tasu . .	4,3	3,0	1,8	6,9	6,1	3,6
Üür, kütte ja valgustus	8,3	5,8	3,8	14,6	12,1	7,1
Kantsel- ja trükikulu	0,9	6,8	1,1	4,3	11,0	6,5
Kohtuasjaajamise kulu	14,5	10,0	1,8	6,6	16,3	9,5
Teenijate kindlustus	0,3	0,2	0,1	0,3	0,4	0,2
Muu	12,8	8,9	1,4	5,5	14,2	8,3
Kokku	3,6	2,5	2,2	8,6	5,8	3,4
	144,5	100	26,1	100	170,6	100

Teenijate palkadeks kulus keskmiselt 61,4% valitsemiskulude üldsummast (ravivais 62,8%, mitteravivais 53,2%); suhteliselt suuremaiks kulurühmiks on veel kantsel- ja trükikulu (9,5%), teenijate kindlustus (8,3%) ja juhatus ning revisjonikomisjoni tasu (7,1%). Mitteravivate haigekassade kulutused sõidu- ja päevarahadeks ning juhatus ja revisjonikomisjoni tasudeks tunduvad ravivate kassadega võrreldes suurtena.

Keskmine valitsemiskulu (neto) ühe kassaliikme kohta (12 kuu keskmise alusel) oli 1937. a. 2,49 kr (ravivais 2,53, mitteravivais 2,29); tõus 1936. a. võrreldes 2,5% (ravivais 1,2%, mitteravivais 6,5%). Suhteliselt kassaliikmete arvule oli valitsemiskulu ravivais haigekassades 10,5% kõrgem kui mitteravivais; ravivate kassade kõrgemast teenistustasemest sõltuvate kõrgemate kindlustusmaksude tõttu moodustab aga valitsemiskulu neis kassades liikme- ja juurdemaksude summast väiksema osise (8,6%) kui mitteravivais kassades (9,2%).

Üldreeglina on valitsemiskulud suhteliselt seda suuremad, mida väiksem on haigekassa ja ümberpöörduvalt (üksikasjad vt. tab. 10).

Tab. 10 iseloomustab tegevuskapitali arvel tehtud neto-kulude protsendilist vahetorda laekunud liikme- ja juurdemaksude summaga üksikuis haigekassades. Üldiselt moodustab iga kulurühm ravivais haigekassades väiksema osise liikme- ja juurdemaksudest kui mitteravivais; põhjuseks on asjaolu, et ravivad kassad peavad tegevuskapitali arvel säästima summaksid kassaliikmete ravimiskapitali puudujäägi katmiseks.

d) Kassaliikmete ravikulud. Frais d'assistance médicale des membres des caisses-maladie.

Haigekassaliikmete ravimiseks kulutati oma liikmeid ravivais haigekassades 1937. a. 1 333,6 tuh. kr (neto); võrreldes 1936. a.

on kulu suurenenud 309,2 tuh. kr ehk 30,2%. Haigekassade tulude vaatlusel nägime, et kassaliikmete ravimiskapitali tuluks kantav käitiste valdajate 2%-ne sissemaks oli ainult 844,7 tuh. kr, järelikult tekkis ravimiskapitali arvel 488,9 tuh. kr suurune puudujääk. Protsendiliselt moodustab see ülekulutus 57,9% ravimiskapitali arvele laekunud kindlustusmaksust, olles seega suurem 1936. a. 52,0%-sest puudujäägist. Aastast-aastasse ravimiskapitali alal tekkiv puudujääk

Tegevuskapitali tulud ja kulud (neto) üksikuis haigekassades 1937. a. — Recettes et dépenses nettes du fonds de roulement en 1937.

10.	Tulud — Recettes			Neto-kulud — Dépenses nettes					
	Keskmiselt ühe kassa- liikme kohta (kr) Moyenne par assuré (kr)			% liikme- ja juurdemaksude summast % au recettes des cotisations des assurés et des entrepreneurs					
	Liikmemaks Cotisations des assurés		Liikme- ja juurdemaks kokku — Cotisations des assurés et des entrepre- neurs	Kassaliikmeile Pour les membres des caisses-malades		Perekonnaliikmeile Pour les membres de fam. des assurés		Valitsemiskulu Frais d'administration	Valitsemiskulu keskmiselt ühe kassaliikme kohta (kr) Frais d'administration moyenne par assuré (kr)
	Mehed Hommes	Naised Femmes		Haigusabiraha Indemnités de maladie	Toetusrahad ja sünnituse ja surma p. — Allo- cations à cause de accouch. et mort	Ravikulud Frais d'assis- tance médicale	Toetusrahad sünnituse ja surma p. — Allo- cations à cause de accouch. et mort		
Kassaliikmeid ravivad haigekassad. <i>Caisses-maladie accordant l'assistance médicale à leurs membres.</i>									
Kuressaare Ühishaigekassa	10,7	6,4	20,2	25,9	0,4	0,1	—	15,6	3,15
A/s. Loksua Tehased Haigekassa	15,7	9,5	28,1	25,6	—	5,7	—	19,9	5,59
Narva Ühishaigekassa	16,5	8,3	31,2	24,8	2,8	15,1	2,8	8,8	2,75
Paide	14,7	8,9	27,4	23,8	2,1	22,8	1,2	21,3	5,84
Põltsamaa	7,7	4,0	14,2	30,8	3,3	10,7	1,0	19,2	2,73
Pärnu	13,5	6,5	22,3	43,1	2,2	10,5	0,6	12,4	2,76
Rakvere	14,1	7,9	26,3	34,4	1,6	16,7	2,3	18,5	4,88
Rosen ja Ko Püritusevabriku Haige- kassa	25,5	12,5	50,1	31,0	—	28,5	4,3	18,3	9,18
Sindi Ühishaigekassa	18,3	10,6	29,2	44,6	1,7	11,9	1,3	9,6	2,70
Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa	20,1	12,2	37,4	31,2	1,0	18,7	1,6	9,7	3,62
Tallinna Ühishaigekassa	18,8	11,0	32,1	37,5	2,3	15,0	0,6	6,2	1,99
Tartu	15,2	8,3	26,4	35,2	2,5	18,7	1,1	8,3	2,20
Vaiga	14,0	7,0	25,0	23,7	—	11,5	0,7	14,3	3,70
Viljandi	11,7	5,6	18,9	32,6	3,1	18,4	2,6	19,8	3,75
Võru-Petseri	11,3	6,2	20,4	15,0	1,1	8,0	0,9	19,2	3,93
Keskmine — Moyenne	16,8	9,8	29,4	35,4	2,2	15,7	1,0	8,6	2,53
Kassaliikmeid mitteravivad haigekas- sad — Caisses-maladie n'accordant pas d'assistance médicale à leurs membres.									
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	24,4	11,9	31,0	57,2	5,5	26,0	1,2	12,5	3,87
Haapsalu Ühishaigekassa	13,2	9,8	25,1	50,4	0,9	18,7	2,5	14,0	3,67
Hüju-Kärdla Kalevivabr. Haigekassa	15,6	1,0	25,6	23,9	6,6	21,4	1,0	14,2	3,82
Kohila Paberivabriku	9,0	5,9	16,8	93,2	7,7	11,0	7,7	5,7	0,95
Kohila-Järve Põlevikivk.	15,7	11,0	30,3	53,5	2,9	23,5	0,6	6,2	1,80
Kreenholmi Manufaktuuri	7,5	5,4	12,8	73,0	9,2	—	3,3	11,6	1,49
A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevikivk. Haige- kassa	21,2	8,6	30,2	60,9	—	26,7	3,3	9,6	3,83
Narva Kalevi Manufaktuuri Haigek.	19,2	12,6	31,8	54,3	5,0	18,4	1,5	3,3	1,05
Narva Linakotramise Manuf.	16,7	10,4	24,9	52,0	7,5	20,1	1,1	6,5	1,62
A/s. „Port-Kuuda“ Tsem. vabr.	16,7	9,6	31,3	60,1	3,6	24,9	2,2	9,5	2,96
Keskmine — Moyenne	14,5	9,3	24,7	57,3	4,8	20,3	1,8	9,2	2,29
Üldkeskmine — Moyenne générale	16,5	9,7	28,6	38,5	2,6	16,3	1,1	8,7	2,49

on kesksemaid probleeme kassaliikmeid ravivate haigekassade majanduses; selle puudujäägi tasakaalustamiseks võetakse summased tegevuskapitalist, seega paratamatult kitsendades kassaliikmete abiraha, eriti aga perekonnaliikmete ravivõimalusi. Haigekassade praksises on ammu tõestunud, et kehtivast 2%-sest ravimiskapitalimaksust ei piisa kassaliikmete ravimiseks. Sama kiinnitavad oma töölisi ravivate suuremate ettevõtete andmed: ka neis ei tulla toime 2%-se normiga, vaid ülekulutus osutub ligilähedaseks haigekassades esinevale määrale.

Raviliikide järgi ositus kassaliikmete neto-ravikulu haigekassades 1937. a. järgnevalt:

	1 000 kr	%
Arstide tasu arsti ja haige juures	181,0	13,6
Ambulatooriumikulu	255,3	19,1
Hambaravi	60,4	4,5
Mussaž	12,0	1,0
Ämmaomandate tasu	1,1	0,1
Arstirohud	376,5	28,2
Haiglaravi	376,0	28,2
Ravimine sanatooriumis ja koloonias	30,9	2,3
Muud	30,5	3,0
Kokku	1 333,6	100

Kassaliikmete ravikulude suhteline ositumine osutub veidi erinevaks perekonnaliikmete ravikulude ositusest. Suuremaiks kulurühmiks on siin arstinid ja haiglaravi, moodustades võrdset 28,2% kogukulust; järgnevad ambulatooriumikulu (19,1%) ja arstide tasu arsti ning haige juures (13,6%).

Neto-ravikulu ühe kassaliikme kohta ravivais haigekassades tuli 1937. a. 23,3 kr 1936. a. 21,6 kr vastu, tõus 8,4%. Tõusu põhjuse selgitamisel tuleb eelkõige märkida, et — tõelt vabastamisega haigusjuhtude ja -päevade sageduse langusest hoolimata — on ravivais kassades kassaliikmete arstiabi kasutamise sagedus süiski tõusnud (1937. a. 9,3 visiiti ühele kassaliikmele 1936. a. 8,8 vastu). Kaasa mõjub tehnoloogiliselt ka arstide tasu, haiglatakside ning üleriikliku keskmise retseptihinna tõus.

Tab. 11 annab ülevaate ravimiskapitali tuludest, kuludest ja puudujäägist üksikuis haigekassades. Võrdlemisi suured lahkuminekud sõltuvad kassa majanduslikust kandevõimest, ravikorraldusest, haigestumise ja arstiabi kasutamise sagedusest, haiguse kestusest jne.

Kassaliikmete ravimiskapitali tulud ja kulud (neto) 1933—37. a. (1 000 kr).
Recettes et dépenses nettes pour l'assistance médicale des membres des caisses-maladie de 1933—37 (1 000 kr).

11.	Keskmine kassaliikmete arv Nombre moyen des membres des caisses-maladie	Tulud — Recettes		Kulud — Dépenses		Puudujäägi % % de déficit	Käitiste valdajate sissemaks = 100 Cotisations des en- trepreneurs = 100	Neto ravikulu = 100 Dépenses (net.) de l'assistance médic. = 100
		Käitiste valdajate sissemaks (1 000 kr) Montant des cotisa- tions des entrepre- neurs (1 000 kr)	Keskmiselt üle kassaliikme kohta (kr) — Moyenne par un assuré (kr)	Kassaliikmete ravi- kulu (1 000 kr) Eracs d'assistance médicale des mem- bres des caisses- maladie (1 000 kr)	Keskmiselt üle kassaliikme kohta (kr) — Moyenne par un assuré (kr)			
Kuressaare Ühishaigekassa .	754	7,6	10,1	12,2	16,2	4,6	60,5	37,7
A/s. Loksa Tehaste Haigek.	120	1,7	14,2	2,6	21,7	0,9	52,0	34,6
Narva Ühishaigekassa .	3 000	60,8	15,6	95,1	24,4	34,3	56,4	39,1
Paide „	1 200	16,4	13,7	23,6	19,7	7,2	43,9	30,5
Põltsamaa „	256	1,8	7,0	2,0	10,2	0,8	44,4	30,8
Pärnu „	3 545	39,4	11,1	54,0	15,2	14,6	37,1	27,0
Rakvere „	1 850	24,4	13,2	26,1	14,1	1,7	7,0	6,5
Rosen ja Ko Piiritusvabriku Haigekassa .	28	0,7	25,0	1,2	42,9	0,5	71,4	41,7
Sindi Ühishaigekassa .	1 353	19,8	14,6	29,0	21,4	0,2	46,5	31,7
Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa .	1 784	33,4	18,7	48,9	27,4	15,5	46,4	31,7
Tallinna Ühishaigekassa .	90 282	434,0	16,0	792,3	26,2	307,4	63,4	33,8
Tartu „	7 973	105,3	13,2	180,7	22,7	75,4	71,6	41,7
Valga „	878	11,4	13,0	13,5	15,4	2,1	18,4	15,6
Viljandi „	1 508	19,1	12,7	22,7	15,1	3,6	18,8	15,9
Võru-Petseri „	1 763	18,0	10,2	29,1	16,5	11,1	61,7	38,1
Kokku — Total 1937	57 174	844,7	14,8	1 333,6	23,3	488,9	57,9	36,7
1936	47 566	669,8	14,1	1 024,4	21,5	354,0	52,0	34,6
1935	39 243	518,8	13,2	807,3	20,6	288,2	55,0	35,7
1934	34 272	430,1	12,5	740,8	21,6	310,7	72,2	41,9
1933	30 358	368,3	11,9	639,2	20,7	270,9	73,6	42,4

Mitteravivate haigekassade liikmeskond teata-
vasti saab arstiabi kätise valdaja kulul ja korraldusel.
9 suuremas ettevõttes, mille juures töötab oma haige-
kassa, kulutati 1937. a. kassaliikmete ravimiseks
233,4 tuh. kr (incl. Kreenholmi Manufaktuuri tööliste
perekonnaliikmete ravikulu).

e) Kulude üldsumma. Käsitletud andmete kohaselt
Dépenses totales. võib haigekassade otsese hai-
guskindlustuskulu määrata 2 651,9 tuh. kr-le (vt.
tab. 8), millest 1 318,3 tuh. kr kulutati tegevuskapitali,
1 333,6 tuh. kr aga kassaliikmete ravimiskapitali
arvel. Tegevuskapitali kuluna arvestatakse ka lae-
kunud liikme- ja juurdemaksude summast 5—10%-list
mahaarvamist tagavarakapitali heaks; koos teiste
kaudsete kuludega (varade soetamiseks, ühisorgani-
satsiooni ülalpidamiseks, amortisatsioonideks jne.)
ja ravimiskapitali puudujäägi katmisega osutus 14
haigekassa tegevuskapitali 1937. a. üldine kulusumma
tulusid ületavaks, mille tasakaalustamiseks need
kassad pidid suuremaid või väiksemaid summasid
võtma tagavarakapitalist. Tagavarakapitalist võetud
summa on aga palju väiksem sinna juurdelaekunust,
mistõttu tagavarakapitali saldo 1937. a. lõpul oli
68,6 tuh. kr ehk 18,3% kõrgem kui 1936. a. lõpul.

Kui arvame haigekassade otsesele haigus-
kindlustuskulule juurde kindlustatute juurdemaksud
(52,9 tuh. kr) ja ettevõtete kulu tööliste ravimiseks
(233,4 tuh. kr), tõuseb tööstustööliste haiguskindlus-
tuse üldine kulusumma 1937. a. ümarguselt 3 milj. kr-le.

**II. Haigekassade
varaline seis.**
*Bilan des caisses-
maladie.*

Hoogsa majandusliku tegevuse
soodustusel kasvas haigekassade
varaline seis 1937. a., ületades
a. lõpuks 1,6 milj. kr. Võrreldes
1936. a. on bilansi üldsumma kasvanud 293,4 tuh.
kr ehk 21,8%. Nagu tab. 12 näeme, oli 1937. a.
lõpul 29,0% haigekassade varadest paigutatud kin-
nisvaradesse, 28,9% hoitavana pankadesse. Suurim
kinnisvararomanik — Tallinna Ühishaigekassa ostis
ehititava ravihoone jaoks krundi, millega ta
kinnisvara väärtus a. lõpuks tõusis 352,4 tuh.
kr-le. Sindi Ühishaigekassal valmis maja, nii et
oktoobris oli võimalik kolida uutesse ruumidesse.
Viljandi Ühishaigekassa tegi 1937. a. oma kinnis-
varadele suuremaid remonte, tõstes nende bilansi-
väärtuse a. lõpuks 20 tuh. kr-le. Hiiumäe Kalevi-
vabrik Haigekassal jätkus 1937. a. maja välja-
ehitamine. Tähtsa osa haigekassade varandusest
moodustavad apteegid ja raviasutised — vastavalt
12,3% ja 11,1% bilansi üldsummast. Saadaolevad
kindlustusmaksud ja muud deebitorid kokku olid
bilansi koostises 8,3%-lise osatähtsusega. Passiva-
arvetest ümarguselt 577,6 tuh. kr ehk 35,2% moodustas
1937. a. lõpul kinnis- ja vallasvarakapital, 325,9 tuh. kr
ehk 19,9% raviasutiste- ja apteegikapital. Et vallasvara
amortisatsioonikapital ületab aktivas näidatud vallas-
vara väärtuse, on tingitud asjaolust, et Tallinna
Ühishaigekassa oma bilansi aktivas arvestab vallas-
vara arvel ainult keskasutise vallasvara, kuna ravi-
asutiste ja apteegi vallasvara väärtus sisaldub vasta-

Haigekassade varaline seis 31. XII (1 000 kr) — Bilan des caisses-maladie au 31. XII (en 1 000 kr).

12.	Aktiva — Actif										
	Kassa Caisse	Panga arve Dépôts	Väärtpaberid Devises, actions	Kinnisvara Immobilies	Vallasvara Mobilier	Kindlustusmaksud Primes d'assurance	Deebitorid Débiteurs	Raviasutised Institutions médi- cales	Apteek Pharmacies	Muud Autres	Bilans Bilan
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Cais- sés-maladie acc. l'assist. méd. à l. membres . .</i>	35,2	320,4	9,5	456,8	91,7	42,2	87,0	181,7	198,0	8,1	1 425,6
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — <i>Cais-sés-maladie n'acc. pas d'assist. méd. à leurs membres</i>	10,0	153,8	0,5	17,8	15,8	1,4	4,6	—	8,9	0,2	213,0
Kokku — Total 1937	45,2	474,2	10,0	474,6	107,5	43,6	91,6	181,7	206,9	8,3	1 638,6
1936	22,2	429,0	10,0	391,3	90,3	44,5	63,8	140,6	142,6	10,9	1 345,2
1935	21,3	343,3	10,0	374,0	74,1	54,7	46,1	125,2	120,3	6,9	1 180,9
1934	28,3	300,8	10,0	279,6	66,5	102,9	63,3	71,4	113,6	17,7	1 063,1
1933	18,5	318,5	10,2	33,1	56,8	112,2	54,2	64,7	113,5	18,0	795,7

12.	Passiva — Passif									
	Tagavarakapital Réerves	Krediiditorid Créditeurs	Kinnis- ja vallas- vaukapital — Im- meubles et mobilier	Kinnisvara amorti- satsioon — <i>Amortis- sément des immeubles</i>	Vallasvara amorti- satsioon — <i>Amortis- sément des mobiliers</i>	Raviasutiste ja ap- teegi kapital — <i>Fonds des instit. médicales et des pharmacies</i>	Tegevuskapital Fonds de roulement	Kindlustusmaksud Primes d'assurance	Muud Autres	Bilans Bilan
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Cais- sés-maladie acc. l'assist. méd. à l. membres . .</i>	297,8	87,9	535,9	11,7	112,5	318,2	45,0	5,2	11,4	1 425,6
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — <i>Cais-sés-maladie n'acc. pas d'assist. méd. à leurs membres</i>	145,2	2,6	41,7	—	2,5	7,7	12,0	1,3	—	213,0
Kokku — Total 1937	443,0	90,5	577,6	11,7	115,0	325,9	57,0	6,5	11,4	1 638,6
1936	374,4	93,7	400,9	7,8	87,7	286,4	81,4	3,1	3,8	1 345,2
1935	381,5	192,5	292,0	4,3	68,2	234,5	47,5	2,7	7,8	1 180,9
1934	324,6	241,7	214,2	2,0	57,4	197,4	8,8	0,1	16,5	1 063,1
1933	325,0	64,3	61,2	2,2	43,0	178,0	64,7	0,1	54,5	795,7

vate asutiste arvetes — vallasvara amortisatsiooni- kapital näitab aga kõigi asutiste vallasvara amorti- scerumist. Tagavarakapital, mille järgi varemalt otsustati haigekassade majandusliku jöu üle, ulatus 443 tuh. kr-le ehk 27,0% bilansi üldsummast.

Arvates bilansisummast maha kohustised väljas- poole ja varade amortisatsiooni, jääb haigekassadel 1937. a. lõpul kohustusvabu varasid 1,4 milj. kr ehk keskmiselt 20,7 kr ühe kassaliikme kohta (ravivais 21,2 kr, mitteravivais 18,3 kr).

Tööstusõiliste haiguskindlustuse kohta enim Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

Tööliste haiguskindlustus, R. Sõrmus, Eesti Statistika 1937. a., nr. 188(7)—189(8), lk. 363—392.
Haiguskindlustus 1932. a., A. Jaanson, Eesti Statistika 1934. a., nr. 149(4), lk. 195—202.
Haiguskindlustus 1931. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika 1932. a., nr. 133(12), lk. 713—724.
Haiguskindlustus 1930. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika 1931. a., nr. 118(9), lk. 538—547.

Tab. 1. Väliskaubandus novembris 1938. a. —

Võetud kokku lühendamata arvude järgi. Arvud alla 500 kg ja 500 kr on märgitud „0“ —

Dans les chiffres du tableau les marchandises passées en transit ne sont pas comprises. Trafic de perfectionnement, réexportation et réimportation sont compris.	Briti Gr.-Bretagne	Leedu Lihuanie	Läti Lettonie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Poola-Danzig Pologne-Danzig	Prantsuse France	Rootsi Suède	Saksa Algemagne	Soome Finlande	Tšebhosto-vakkria Tšehoslovaaq.	P.-Am. Ühendriigid Etats-Unis d'Am.	Muud riigid Autres pays
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Besti-Läti ühine nomenklatuur.												
Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie.												
A. Sissevedu tonnides — Importation en tonnes.												
I. 1. Elusloomad (arv — nombre)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
II. Toidu- ja maitseained, joogid	2 455	—	2	2 486	510	15	736	1 315	201	0	20	761
2. Tera- ja jahvatatud vill	8	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—	45
3. Aed- ja juurvill	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	113
4. Karjasaadused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
5. Kala, kalasaadused ja vähid	227	—	—	—	—	—	—	—	198	—	—	436
6. Muud toidu- ja maitseained ning joogid	2 219	—	2	2 480	510	13	2	1 314	3	0	4	127
7. Loomasööt	—	—	—	—	—	—	—	733	—	—	—	40
III. Toor- ja poolvalmisained	9 815	0	5	4 701	1 197	395	63	1 182	509	8	1 241	2 401
8. Loomariigained (peale rasvade ja õlide)	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185
9. Seemned, taimeid ja nende osad	0	0	1	8	—	1	3	—	0	3	12	307
10. Metsamaterjal	—	—	4	—	—	—	—	—	0	—	—	24
11. Paberitoorained	—	—	—	—	—	—	—	—	151	—	—	—
12. Tekstiiltoorained	54	—	—	—	—	—	—	—	0	—	379	409
13. Ärtaid ja metallid töötlemata	121	—	—	—	—	—	—	—	2	—	0	08
14. Mineraalid peale ärtside	9 555	—	—	187	1 195	—	—	4	770	309	5	14
15. Keemiatööstuse toorained:	84	—	—	4 505	—	—	—	51	134	14	0	846
sellest: a) õlid, rasv., valgud, kummi toorelt	82	—	—	2 004	1	7	51	18	14	—	—	846
b) väetised	—	—	—	2 440	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. Valmisained	811	2	29	118	101	628	408	2 745	309	26	44	605
16. Nahad töötletud ja nahkaup	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
17. Puittööstussaadused	0	—	12	—	—	—	—	—	2	—	—	0
18. Faberi- ja tööstussaadused ja trükitööd	6	—	3	—	—	—	—	—	143	—	—	7
19. Tekstiiltööstussaadused	53	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	24
20. Metallid töötletud	359	—	—	—	02	577	130	1 412	9	—	—	183
21. Põllumajandusmasinad ja riistad	22	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	17
22. Jõu- ja tööstusmasinad	65	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	5
23. Metallkaup ern.	28	2	—	—	14	—	—	—	37	4	13	6
24. Elektrimasinad, -aparatuurid ja -tarbed	18	—	0	—	—	—	—	—	17	1	3	3
25. Instrum., apar. (peale elektrilapar.) ja lasker.	0	—	0	—	—	—	—	—	0	0	0	1
26. Transpordvahendid	10	—	—	—	—	—	—	—	14	24	0	2
27. Keraamika- ja muud mineraalkaubad	14	—	2	—	—	—	—	—	9	0	0	6
28. Keemiatööstussaadused	239	—	9	115	—	—	—	—	79	174	7	60
29. Muud eraldi nimetatamata kaubad	0	—	0	—	—	—	—	—	568	39	1	3
30. Kallismetallid, -kivid, pärlid ja korallid	0	—	0	—	—	—	—	—	0	—	0	0
Kokku { ton.	13 081	2	36	7 305	1 809	1 038	1 207	5 242	1 019	34	1 305	3 767
%	36,5	0,0	0,1	20,4	5,0	2,9	3,4	14,6	2,9	0,1	3,6	10,5
Oktoober — Octobre 1938	9 107	4	18	4 224	548	1 250	707	5 716	2 022	23	2 850	5 118
1. I—30. XI 1938	93 846	1 351	1 125	62 059	14 400	7 280	16 173	71 234	15 354	1 620	15 127	76 693
B. Sissevedu kroonides — Importation en kr.												
I. 1. Animaalsed eluolendid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	660
II. Deurées alimentaires et coloniales, boissons	355 051	—	588	42 697	64 028	35 006	97 993	28 054	31 433	56	12 679	228 019
2. Céréales et produits de la minoterie	1 569	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	9 110
3. Fruits, légumes et tubercules	10	—	—	—	—	—	—	—	17	—	8 780	54 329
4. Produits de l'élevage du bétail	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	234
5. Poissons, leurs produits et dérivés	30 704	—	—	—	—	2 354	236	222	25 608	—	—	55 797
6. Autr. denrées aliment. et coloniales, boissons	313 768	—	588	42 697	64 028	31 785	767	27 727	5 808	—	3 890	102 862
7. Fourrage	—	—	—	—	—	—	96 990	—	—	—	—	5 697
III. Matières premières et demi-fabriquées	388 646	10	1 428	378 383	22 196	49 189	27 625	107 918	62 508	9 988	489 813	1073 380
8. Produits animaux (non compr. gras et huiles)	4 003	—	—	19 604	—	2 950	956	12 061	20 303	—	22 437	215 468
9. Semences, plantes vivantes et leurs parties	648	10	1 418	20 892	1 052	2 522	—	2 564	308	3 952	16 221	170 025
10. Produits forestiers	—	—	10	—	—	—	—	119	—	—	—	20 214
11. Matières pour papier	—	—	—	—	—	—	—	—	18 836	—	—	—
12. Matières textiles	153 836	—	—	—	—	2 812	3 135	3 508	627	—	354 237	425 567
13. Minéraux et métaux bruts	21 631	—	—	—	—	28 759	2 044	25 923	760	—	12	18 626
14. Minéraux (non compris minéraux)	169 855	—	—	4 125	20 482	—	—	310	25 422	7 487	522	—
15. Matières chimiques	39 173	—	—	233 702	662	12 146	21 181	37 721	5 187	514	96 906	210 774
dont: a) huiles, graisses, résines et caoutch. brut	36 819	—	—	130 414	370	2 739	20 247	11 774	4 974	—	96 559	210 619
b) engrais	—	—	—	100 149	—	—	—	14 640	—	—	—	—
IV. Produits fabriqués	1144 747	2 718	74 035	35 752	54 633	222 306	496 957	2506 967	343 827	66 865	112 423	409 841
16. Peaux apprêtées et articles en cuir et peau	14 028	—	—	—	—	15 238	1 372	20 002	9 620	2 184	10 553	444
17. Ouvrages en bois	3 655	—	5 590	—	602	3 793	1 407	16 373	2 688	5 150	—	220
18. Articles en papier et imprimés	14 205	—	4 765	113	—	805	4 225	74 547	47 428	1 941	417	8 405
19. Articles textiles	397 127	—	3 656	55	1 372	51 249	5 277	211 748	7 144	23 441	569	106 055
20. Métaux ouvrés	133 313	—	—	—	16 249	104 526	74 827	310 894	4 612	1 849	—	50 663
21. Outillage et machines agricoles	26 196	—	—	1 098	—	—	12 417	25 052	2 573	—	26 205	14 154
22. Machines motrices et machines industrielles	230 871	—	—	4 459	—	138	25 115	382 847	7 020	5 180	28 080	4 571
23. Articles en métaux non spécial. dénommés	35 532	2 718	746	3	10 245	2 476	117 749	403 250	42 209	8 346	12 069	13 370
24. Machin. et appareils élect. et leurs accessoires	120 491	—	10 803	360	—	2 429	76 581	271 190	41 275	2 189	10 244	31 618
25. Instrum., appar. (encl. nr. 24) et armes à feu	3 135	—	6 154	—	—	5 280	3 083	137 135	1 665	3 584	2 890	43 836
26. Moyens de transport	27 789	—	192	—	—	2 741	119 131	102 341	96	2 200	5 274	11 879
27. Céramique et autres produits minéraux	8 823	—	1 346	—	—	299	6 336	118 997	63 668	2 736	182	7 836
28. Produits chimiques	126 280	—	42 043	20 664	26 165	32 381	48 805	389 968	112 451	2 140	6 691	104 304
29. Autres articles non spécialement dénommés	3 302	—	240	—	—	951	—	42 113	778	7 925	231	6 917
30. Métaux et pierres préc., perles et coraux	10 553	—	442	—	—	—	—	14 087	10	125	437	18 658
Total { kr	1898 997	2 728	76 493	356 832	140 857	306 501	622 575	2657 026	437 778	77 034	615 352	1730 558
%	21,3	0,0	0,9	4,0	1,6	3,4	7,0	29,7	5,0	1,0	6,7	19,4
Oktoober — Octobre 1938	1496 193	4 250	37 667	379 312	68 237	344 984	608 506	2480 467	457 581	43 219	593 665	1682 190
1. I—30. XI 1938	17691990	247 337	1090 986	4826 612	1751 340	2622 047	8079 720	31220570	4374 012	1389 045	6482 344	10873316

*) Sellest: 1) Välimaal töötletud Eesti kauba tagasivedu Eesti 454 kg 6535 kr — Dont réimportation des marchandises estoniennes exportées pour perfectionnement ultérieur 454 kg 6535 kr. 2) Välimaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eesti 202 kg 2106 kr — Importation des marchandises étrangères pour la fabrication 202 kg 2106 kg.

Commerce extérieur en novembre 1938.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 500 kg et 500 kr sont indiqués par „0“.

Kokku Tead	%	November Nov. 1937	I-XI 30. XI 1938	Belgia) ¹⁾ Belgi- que ¹⁾	Briti Gr.- Breitagne	Leedu Lithu- anie	Läti Letto- nie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Prant- suse France	Rootsi Suède	Sakaa Alle- magne	Soome Fin- lande	Taanil Dane- mark	P.-Am. Ühend- riigid États- Unis & Am.	Muud riigid Autres pays	Kokku Tead	%	November Nov. 1937	I-XI 30. XI 1938	
13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
A. Väljavedu tonnides — Exportation en tonnes.																				
11	—	112	205	—	—	—	2	5 648	—	131	8 022	—	—	—	—	30 13833	—	12157	66 866	
8501	23,7	10240	91 607	2	706	0	—	800	—	312	1 010	—	—	77	1 170	4975	9,5	6940	58 840	
53	0,1	3 799	24 573	—	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	0,1	68	10 141	
130	0,4	137	2 039	—	1	—	—	—	—	269	301	—	—	—	1 163	2318	4,4	3 185	18 652	
0	0,0	0	7	—	073	—	—	800	—	18	555	—	—	—	4	2 094	4,0	2 367	23 699	
865	2,4	814	7 982	—	0	—	—	—	—	21	14	—	—	—	1	52	0,1	107	1 556	
6080	18,0	5 140	52 733	—	32	—	—	—	—	4	140	—	—	—	2	488	0,9	961	4 720	
773	2,2	350	4 281	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	262	72	
21517	60,0	20444	205 413	72	15 174	33	109	—	—	259	830	20 522	3 331	2	—	1 831	43480	82,5	38748	298 580
260	0,7	210	2 477	—	0	—	—	—	—	0	17	—	—	—	9	40	0,1	84	707	
337	0,9	103	2 930	—	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—	—	28	0,1	129	323	
28	0,1	527	1 174	—	10 048	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 787	27024	51,8	19815	123 065	
152	0,4	107	2 712	50	5 023	—	—	—	—	102	—	—	—	—	—	0 450	12,2	7 343	70 849	
939	2,6	1 030	8 596	20	74	—	—	—	—	25	—	—	—	—	10	212	0,4	390	6 555	
819	2,3	117	4 024	—	—	—	—	—	—	0	42	—	—	—	—	1 749	3,9	1 338	6 939	
12030	33,6	8 080	73 678	—	—	—	—	—	—	072	0	—	—	—	1	1 797	3,4	2 380	26 691	
6 047	18,4	10090	109 822	2	28	33	92	—	—	1	5 295	690	—	—	23	6 174	11,7	7 269	63 451	
4381	12,2	5 841	39 044	—	—	32	92	—	—	—	5 284	698	—	—	—	6 107	11,6	7 212	62 972	
2 553	7,1	2 210	66 409	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5 826	16,5	6 341	79 209	39	1 054	74	7	231	69	53	377	1 300	281	—	—	735	4 221	8,0	5 615	49 167
5	0,0	5	35	—	—	—	—	12	—	0	0	0	—	—	—	0	0,0	61	340	
48	0,1	212	1 540	38	711	—	—	—	—	6	203	17	167	—	—	120	1 854	2,0	1 684	15 393
209	0,6	205	2 625	—	47	—	—	219	30	0	0	0	—	—	—	458	782	1,5	782	7 613
110	0,3	91	1 041	—	0	11	1	—	—	44	110	20	100	—	—	97	3383	0,7	502	4 230
2 741	7,7	2 240	29 843	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	129
32	0,2	73	4 493	—	—	—	—	—	—	1	0	—	—	—	—	—	—	—	12	0,0
203	0,6	501	3 114	—	—	—	—	—	—	0	3	—	—	—	—	—	—	—	11	0,0
432	1,2	610	7 002	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	49	0,1
122	0,3	210	1 790	—	—	—	—	—	—	0	2	—	—	—	—	—	—	—	5	0,0
12	0,0	13	123	—	—	—	—	—	—	0	0	—	—	—	—	—	—	—	1	0,0
58	0,2	68	2 345	—	—	—	—	—	—	0	0	—	—	—	—	—	—	—	0	0,0
409	1,2	1 016	8 256	—	275	10	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	1 506
1 508	3,9	1 084	16 948	—	18	—	—	—	—	0	—	—	—	—	—	—	—	—	13	31
6	0,0	5	45	—	3	—	—	—	—	1	0	—	—	—	—	—	—	—	1	5
0	0,0	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0
35844	100	37026	—	113	16 934	107	116	1 031	330	1 195	21 909	5 527	283	1 395	3 736	52676	—	51303	—	
31503	—	—	376 231	0,2	32,1	0,2	0,2	2,0	0,6	2,3	41,6	10,5	0,5	2,7	7,1	100	—	—	—	
—	—	—	—	100	14 536	223	3 524	800	896	1 880	14 105	3 519	256	1 097	7 883	48888	—	—	—	
—	—	—	—	4 195	121 652	2 786	17 977	4 827	13 912	18 714	111 680	42 512	3 886	25 530	38 907	—	—	—	—	
B. Väljavedu kroonides — Exportation en kr.																				
1	0,0	11	19	—	—	—	600	491 605	—	26 200	770 337	—	—	—	6 000	1 295	14,4	1 258	6 448	
896	10,0	1 379	11 040	3 078	1037 433	—	79	96 226	770	46 850	1147 556	155 601	—	101 275	96 865	2 686	29,8	3 827	38 105	
11	0,1	595	3 070	—	30	—	—	—	—	—	5 023	—	—	—	—	—	—	—	12	1 368
64	0,7	70	757	—	300	—	—	—	—	12 832	71 031	81 771	—	—	87 909	254	2,8	316	1 550	
0	0,0	0	2	2 578	1004 900	—	—	96 226	—	14 457	993 508	2 700	—	76 163	1 513	2 192	24,8	3 003	31 622	
124	1,4	130	1 432	—	500	380	—	—	—	14 853	20 910	4 513	—	—	4 822	46	0,5	120	1 420	
504	6,0	533	5 210	—	31 808	79	—	—	—	4 708	62 112	61 604	—	—	2 827	189	2,1	332	2 734	
103	1,2	51	569	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	
2 511	28,2	2 701	25 571	31 420	1145 998	5 440	8 667	—	52 331	37 692	1581 153	254 384	2 563	140 605	189 242	3 449	38,2	3 875	31 673	
307	3,5	230	2 751	—	056	—	1 320	—	450	88	64 643	4 400	983	22 980	12 812	108	1,2	193	1 390	
225	2,5	162	2 118	—	—	—	—	—	—	2 000	—	63	—	—	—	—	—	—	2	0,0
20	0,2	13	204	—	572 225	—	—	—	—	1088 453	2 938	—	—	—	122 289	1 780	19,8	1 726	8 313	
19	0,2	44	413	6 500	452 150	—	—	—	28 341	10 481	—	—	—	104 709	—	602	6,7	753	8 923	
944	10,0	973	8 117	21 000	67 046	—	—	—	23 540	16 817	9 268	26 000	—	—	2 008	167	1,8	292	5 750	
98	1,1	55	683	—	—	—	500	—	—	550	940	80 008	—	—	—	—	—	—	35	
231	2,6	215	1 612	—	—	—	70	—	—	6 006	10	16 884	—	12 060	—	75	32	0,4	17	
687	7,5	1 003	9 673	9 920	53 922	5 440	6 771	—	1 750	417 839	123 185	1 000	—	856	52 058	667	7,4	784	6 548	
515	5,8	708	4 877	—	—	2 835	6 771	—	—	303 174	122 762	1 362	—	—	—	—	—	—	662	
115	1,3	112	4 153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	
5 471	61,3	5 701	62 762	19 891	271 613	55 301	6 796	77 072	13 790	142 381	314 337	135 398	137 352	3 692	412 289	1 590	17,6	2 115	18 346	
73	0,8	80	528	48	—	—	—	26 020	—	170	—	840	—	—	792	28	0,3	105	792	
39	0,4	95	324	17 290	177 333	—	—	—	6 751	2 549	111 019	8 321	41 000	—	28 407	393	4,4	413	4 292	
157	1,8	159	1 744	—	11 350	452	15	50 452	6 451	1 018	—	85	—	—	37 790	158	1,8	257	1 030	
808	9,0	895	7 602	—	798	24 731	983	—	—	123 402	180 821	38 432	91 000	—	265 804	7726	8,0	950	8 288	
709	7,9	756	7 636	—	—	—	—	—	—	1 100	647	—								

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega novembris 1938. a.

Commerce extérieur avec les autres pays en novembre 1938.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — Argentina	119,7	80 377	235,3	38 021	25. Hollandi — Pays-Bas	300,0	173 245	1 578,1	166 976
7. Belgia-Lüksemb. m. i. — Belgique-Luxembourgeoise Union Econom.	270,8	79 350	113,9	54 380	Hollandi asumaaad ¹⁾ — Colon. néerlandaises ¹⁾	1 239,3	134 955	4,2	992
Belgia asumaaad ¹⁾ — Colonies belges ¹⁾	2,0	2 060	—	—	167. Curaçao — Curaçao	1 089,2	85 940	—	—
83. Kongo — Congo	2,0	2 060	—	—	72. India — Inde	170,1	49 015	4,2	992
170. Brasillia — Brésil	12,0	11 608	0,1	160	63. Iraan — Iran	0,1	1 861	—	—
Briti asumaaad ¹⁾ — Colonies britanniques ¹⁾	473,1	306 486	154,1	44 832	18. Islandi — Islande	—	—	1,2	715
182. Austraalia — Australie	32,3	65 672	1,3	1 260	19. Itaalia — Italie	113,5	126 456	2,1	4 793
59. Bahreini saared — Bahrein, Iles	—	—	1,0	337	46. Jaapan — Japon	5,4	20 927	—	—
94. Edela-Aafrika — Sud-Ouest Afric.	1,7	3 265	—	—	172. Kolumbia — Colombie	—	—	42,4	8 201
82. Egiptuse Sudaan — Soudan anglo-égyptien	22,3	38 561	—	—	15. Kreeka — Grèce	23,7	34 881	31,2	7 689
178. Guajaana — Guyane	0,5	1 475	—	—	33. Lõunaaasia — Yougoslavie	0,1	105	0,5	1 136
181. Honduras — Honduras	0,0	24	2,3	695	140. Mehhiko — Mexique	1,6	2 137	—	—
84. Hongkong — Hong-Kong	—	—	65,7	9 373	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	12,0	1 717
66. India — Inde	302,5	107 039	12,3	2 686	23. Norra — Norvège	502,1	96 979	23,0	53 713
154. Jamaika — Jamaïque	—	—	1,0	142	148. Panama — Panama	—	—	10,7	2 568
136. Kanada — Canada	0,1	1 375	2,2	11 710	174. Paragvai — Paraguay	30,6	18 180	—	—
99. Keenia ja Uganda — Kenya et Ouganda	0,1	97	1,1	152	175. Peruu — Pérou	0,4	1 304	28,9	7 448
87. Kullaramik — Côte de l'Or	76,9	36 023	—	—	26. Poola-Danzig — Pologne-Danzig	1 808,1	140 857	61,9	152 598
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	10,2	17 738	30,2	12 417	27. Portugal — Portugal	26,9	23 037	15,0	12 237
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	0,9	2 015	—	—	Portugali asumaaad ¹⁾ — Colonies portugaises ¹⁾	—	—	3,1	728
60. Malaisia — Malaisie	4,1	5 331	8,7	1 876	132. Angola — Angola	—	—	2,0	335
32. Malta — Malte	—	—	15,7	2 466	133. Mosambik — Mozambique	—	—	1,1	343
85. Nigeeria — Nigéria	0,2	209	—	—	Prantsuse asumaaad ¹⁾ — Colonies françaises ¹⁾	54,3	11 948	51,0	7 607
52. Palestiina — Palestine	0,4	140	9,4	1 427	109. Ameerika — Algérie	44,5	8 030	—	—
188. Samoa — Samoa	1,0	329	—	—	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	1,3	821	37,4	5 337
100. Tanganika — Tanganyika	4,0	4 255	—	—	123. Madagaskar — Madagascar	0,6	763	—	—
100. Trinidad ja Tobago — Trinité et Tobago	1,4	886	0,0	162	80. Maroko — Maroc	7,9	2 344	0,5	404
62. Tseloon — Ceylan	11,9	16 067	0,2	132	65. Süüria — Syrie	—	—	7,1	1 016
185. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	2,6	5 950	2,1	299	110. Tuneesia — Tunisie	—	—	6,0	850
8. Bulgaaria — Bulgarie	14,7	32 377	2,5	10 830	23. Rumeenia — Roumanie	27,2	5 142	—	—
140. Costa-Rica — Costa-Rica	—	—	11,6	2 034	142. Santo-Domingo — Dominique, République	—	—	17,3	3 317
170. Ecuador — Equateur	1,7	1 910	—	—	85. Šveits — Suisse	6,0	87 932	456,0	30 887
76. Egiptus — Égypte	212,3	252 213	31,4	5 482	9. Taani — Danemark	169,4	61 695	282,4	139 015
143. Guatemala — Guatemala	0,5	2 177	5,3	750	36. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	34,0	77 034	6,7	12 114
41. Hiina — Chine	3,5	1 883	—	—	171. Tšiili — Chili	0,0	12	—	—
11. Hispaania — Espagne	0,5	2 177	885,9	81 400	87. Türgi — Turquie	79,7	73 293	50,3	35 323
Hispaania asumaaad ¹⁾ — Colonies espagnoles ¹⁾	—	—	0,8	87	16. Ungari — Hongrie	2,5	7 015	3,1	6 905
107. Kanaari saared — Iles Canaries	—	—	0,8	87	178. Urugvai — Uruguay	70,2	79 215	—	—
					177. Venezuela — Venezuela	3,4	3 340	10,1	2 646
					P.-Am. Ühendriikide valdused ¹⁾ — Possessions d'États-Unis d'Am. ¹⁾	0,3	547	—	—
					195. Haval — Hawaï	0,3	547	—	—

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained novembris 1938. a.

Commerce extérieur des principaux articles en novembre 1938.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton		kr		Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton		kr	
		1	2	3	4			5	6		
SISSEVEDU — IMPORTATION.											
II. Toidu- ja maitseained, joogid		8 501,2	895 604	283	283	Sojatangud	732,9	96 990	235	39,9	5 697
2. Tera- ja jahvatatud vill	53,1	10 784	107,1	10 197	III. Toor- ja poolvalmisained		21 516,5	2 511 084			
80 Riis	51,5	10 197	107,1	10 197	8. Loomariigained, peale rasvade ja õlide	255,6	307 441				
Sel.: Br.-India	43,6	8 635	2,1	8 635	287—241 Toored loomanahad ern.	201,7	209 057				
3. Aed- ja juurvili	130,5	63 879	0,9	480	Sel.: Urugvai	50,7	77 200				
59 Apelsinid ja mandariinid	35,9	12 854	12,8	12 854	Argentina	54,8	61 684				
60 Sidrunid	83,2	40 717	40,7	40 717	Austraalia	18,5	20 187				
69—75 Puuvili ja marjad kuivatatud	864,5	123 923	95,7	95 791	243—257 Karusnahad	11,1	79 447				
5. Kaala, kaasaadused ja vähid	665,4	53 966	281	281	9. Seemned, taimed ja nende osad	336,9	224 612				
112 Heeringad	665,4	53 966	281	281	Kopra	153,2	32 071				
6. Muud toidu- ja maitseained, joogid	7,4	8 362	285	285	Ristkülmaseemned	—	—				
107 Kakaooad ja -pulber	100,7	50 736	305,3	306	Tubak lehtedena, kasvudena	71,0	136 211				
172, 175 Tee igasugune	5,5	15 701	2 887,2	359 082	Sel.: Bulgaaria	14,6	32 064				
176 Suhkur peenike ja tükikidena	2 127,3	295 054	2 127,3	295 054	Türgi	20,4	31 008				
Sel.: Briti	509,9	64 028	—	—	Kreeka	12,7	29 289				
Poola-Danzig	3 875,2	69 612	—	—	N. S. V. L.	6,7	18 438				
204—206 Sool	6,1	17 896	—	—	307 Humalad	5,6	13 004				
213—217, 221—224 Viinad ja veinid	772,8	102 687	—	—	11. Paberitoornained	151,4	18 836				
7. Loomasööd	—	—	—	—	349 Tseluloos, kuiv	161,4	18 836				
231, 281-a Kihid, igasugused (loomasööd)	—	—	—	—	12. Tekstilitoornained	943,9	943 722				
Sel.: Egiptus	—	—	—	—	352 Puuvill toores	614,1	646 222				
Õlikõrgid	—	—	—	—	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	370,2	354 237				
					Egiptus	212,3	212 318				

¹⁾ Dominioonid, asumaaad, valdused, protektoraadid ja mandaat-territooriumid — Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained novembris 1938. a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en novembre 1938 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur <i>Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie</i>	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
357	Kanep	38,1	14 136	702, 703	Villane riie kangastena	2,4	46 542
	Sel.: Br.-India	26,5	9 653		Sel.: Briti	2,3	45 566
359	Džuu	211,9	65 286	706, 741	Villased ja puuvillased kangad tehn. tarbeks	0,7	3 952
363	Vili värvimata	38,3	115 874	713, 715	Siid- ja kunstsiidniit ja -lõng	25,2	116 784
	Sel.: Briti	20,1	63 236	716—719,			
	Austraalia	12,5	37 425	721,722,731	Siid- ja kunstsiidriie	0,6	33 411
367	Kunstvill	3,4	7 132	743	Vaharlie ja vaharlikest kaup	3,8	13 588
368	Toorsiid	—	—	747, 748	Kõied ja nõbrid	4,4	3 373
13. Ärtsid ja metallid töötlemata		819,4	97 755	749	Kalavõrgud	0,5	5 541
376	Malm toores	772,5	65 743	762—767	Peakatted igasugused	1,6	42 189
389	Inglismaa	2,9	11 614	768—772,			
390	Tina	10,1	3 666	775—778	Raud ja teras (vils., latt., sordi jne.)	1 763,8	329 435
14. Määratletud peale ärtside		12 039,2	231 409		Sel.: Saksa	1 046,2	192 376
397—399	Vabrik. ja ehit. tarvitav savi	232,2	10 393		Prantsuse	509,1	86 800
447	Kivisüsi	10 641,9	181 794		Belgia-Luksemb. m. l.	103,3	22 838
	Sel.: Briti	9 446,9	161 312		Raud- ja terasplekk	814,1	237 045
449	Koks	371,7	12 771	773, 774	Sel.: Briti	319,9	100 904
15. Keemiatööstuse toorained		6 947,0	666 966	776—783	Saksa	298,6	79 308
a) Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt		4 381,1	514 515		Prantsuse	67,9	17 666
462	Loomarasv tehniliseks tarbeks	11,3	4 440	784—788	Raud- ja terastraat igasugune	28,6	17 735
468	Sojõli	19,4	2 274	789—790	Vask	29,6	35 529
473	Palmõli	15,0	5 651		Sel.: Rootsi	17,0	19 846
474	Kookosõli	43,5	15 713		Saksa	6,5	7 963
	Sel.: Rootsi	24,0	8 294	791	Vasktorud	8,2	13 895
	Hollandi	13,5	7 419	792	Vasktraat isolee-ta igasugune	11,3	15 802
481	Kakaovõli	19,4	22 618				
483, 496-a	Nafta ja gaasõli	664,4	48 025	21. Põllumajandusmasinad ja -riistad		63,4	106 295
	Sel.: Holl.-Curacao	221,5	20 394	809	Traktorid	33,1	46 015
	N. S. V. L.	288,6	16 105	810, 811	Viljapüksigrantuurid jõumasi- naga ja ilma	1,0	1 367
484	Masunõud	20,0	1 400		Niidumasinad	—	—
485	Petrooleum	2 630,1	169 905	817, 818	Vikatid	—	—
	Sel.: N. S. V. L.	1 453,3	82 435	825	Separaatorid ja m. piimandus- masinad	9,4	32 743
	Holl.-Curacao	738,9	52 343	834	Piima transportkannud	2,4	3 023
487	Bensin	369,9	31 078	835	Põllutöömehhanismate osad	4,1	11 282
	Sel.: N. S. V. L.	217,6	16 328				
	Holl.-Curacao	83,5	8 258	22. Jõu- ja töömasinad		203,0	688 890
493	Parafiin	36,2	10 580	837	Plahvatusjõumasinad	48,7	185 015
496	Määratletud ern.	266,9	56 491	841	Veskite seadised	4,2	4 513
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	160,9	38 415	849	Kudumismasinad	0,1	903
	N. S. V. L.	67,9	10 658	860	Õmblus- ja pilutamismasinad ja nende osad	46,9	187 044
515	Kautšuk ja guttaperit toored	19,4	25 070	842—848,	Töömasinad ja abinõud igasu- gused	73,0	214 312
518	Harpus	27,6	4 694	851—864	Masinad ja aparaatide osad	30,1	117 098
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	26,4	4 384	865		432,5	648 713
527, 528	Terpentiinõli	11,1	4 837			13,9	8 324
b) Väetised		2 553,4	114 789	23. Metallkaup ern.		18,1	10 520
535	Tsüklisalpeter	20,0	2 760	868	Malmnõud emailitud	108,5	46 844
537	Väevehkupu ammoniaak	3,0	402	872	Ranast ja terasest tootud, pres- sit- ja valatud kaup ern.	124,3	148 756
541	Süvferosfaat	2 440,4	100 149	876	Raud- ja terastorud ja nende ühendusjaod	15,8	23 563
546, 547	Kaalisoold	—	—	881,884,885	Raudplekk-kaup ern. lihtne	28,0	59 447
c) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatamata		12,6	37 662	875, 877—	Mu trüitud, poleeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	0,3	2 837
				880, 888	Raud- ja terastraatkaup ern.	5,2	9 357
				887, 889	Noakaup igasugune	8,7	60 773
				901—903	Ern. käsitööriistad	24,7	69 138
				906-908, 911	Villid ja keermetsalõik. abinõud	4,5	19 842
				909—910	Vaskkaup igasugune	16,4	108 503
				912	Alumiiniumkaup ern.	0,7	6 232
				920			
				24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed		121,5	575 680
				924, 925	El.-dünamod, -mootorid, trans- formaatorid	20,3	84 138
				928	El. mõõtmisaparaadid	1,3	16 165
				932	El. hõõglambid	6,0	75 982
				934	El.-kaablid metallpantseriga	13,9	16 064
				935	El.-juhtmed isoleeritud	26,6	51 754
				939	El. lüliljad, kaitsjad, lambipeaad, reostaadid ja signaalitarbed	12,6	45 882
				943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb.	16,4	171 868
				25. Instrumentid, -aparaadid (peale elektri- apar.) ja laskeriistad		12,0	206 371
				945	Fotopapar. ja osad	0,5	24 047
				946	Arstiriistad, -aparaadid ja -tarbed	0,4	13 833
				958—966	Kellad	1,4	49 182
				973—980-a	Muusikariistad	2,9	29 620
				981—984	Laskeriistad	0,6	6 380
				26. Transpordvahendid		57,7	269 143
				986—992	Veesõiduriistad	1tk.0,835 rgt.	15
				999	Sõiduaudod	17 tk.	30 818

1) Sellest: Välismaa töötletud eesti kauba tagasivedu Eesti 454 kg 6 535 kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eesti 202 kg 2 106 kr — dont réimportation des marchandises estoniennes exportées pour perfectionnement ultérieur 454 kg 6 535 kr; importation des marchandises étrangères pour la fabrication 202 kg 2 106 kr.

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained novembris 1938. a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en novembre 1938 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton	kr	
1		2	3	4		5	6	
SISSEVEDU — IMPORTATION.								
1002	Autode raamid ühes mootori ja ratastega	11 tk.	131 084	1105	Sooda, peale sügisooda	308,1	35 012	
1003	Mootorrattad	10	6 620	1160	Sõgisooda	3,0	500	
1006	Autode osad	4,2	17 633	1188	Sesibikivi puhastamata	104,2	37 195	
1007	Jalgrataste ja mootorrataste osad	7,3	32 706	1182	Vävel- ja väevilshapo	100,7	9 448	
1008	Jalgrattad	421 tk.	30 901	1234	Kaitsumikarbit	59,4	13 040	
27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	409,1	210 133	1290	Sahhariin	—	—	
1025	Kiilad, tahud loomuliikud	0,2	416	1295	Litrohud	0,6	33 932	
1038	Tulekindlad kivid ja tahvid (samottkiivid)	146,8	20 028	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	1,6	33 414	
1051—1053	Tajanskaup	63,6	40 463	1319—1321	Parfüümsekstraktid	145,8	56 341	
1054—1055a	Portselankaup	26,5	34 909	1322—	—	—	—	
1056—1073	Klaaskaup	45,0	73 858	1324, 1328,	Mineraalvärvid	30,0	6 804	
28.	Keemiatööstussaadused	1 408,0	920 952	1330—1344	Alfaariinvärvid ern.	11,8	104 985	
1102	Kaseiin	—	—	1348	Trükivärvi	2,8	10 580	
1103	Albumiin	0,0	40	1356	Prontspulber	0,0	123	
1104—1109	Pehmetest kummist teosed	17,2	63 664	1360	1308, 1364	Ehkiteained ja süütenõõr	122,1	121 504
1110	Veocautode massiiv-kummistühid	—	—	1368	1368	Linooleum	7,6	8 334
1113, 1114	Kummist jalanõud	34,2	174 653	29.	Mund eraldi nimetatamata kaubad	5,8	62 489	
1146	Väavelhapu alumiinium	—	—	1380	Nõõbid igas	1,6	13 774	
				1394—1396	Kirjutusmaterjal ern.	2,3	23 415	
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.								
I.	Elusloomad (arv).	13 833 tk	1 294 762	356	Takud	22,4	17 188	
1	Hobused (arv)	—	—	13.	Ärtsid ja metallid töötlemata	1 748,7	82 004	
2	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	—	—	380	Vanaraud	1 748,5	81 454	
II.	Toidu- ja maitseained, joogid.	4 975,1	2 683 733	385, 386	Sel.: Soome	1 692,4	80 008	
3.	Aod- ja juurvili	2 317,8	2 533 840	—	Vanavask	—	—	
38	Kartul, värsked	1 926,3	111 007	14.	Mineraalid peale liitside	1 796,6	35 105	
41	Sibulad	6,5	1 460	406—407-a	Kips	700,7	10 124	
47	Sigur, värsked ja kuivad	65,5	14 220	417	Kaltsiitkivi (eesti marmor)	682,3	2 530	
57	Üunad	67,9	32 318	15.	Keemiatööstuse toorained	6 174,4	667 341	
4.	Karjasaadused	2 094,2	2 192 049	a) Oid, rasvad, väigud, kummi toorelt	6 107,4	526 904		
76	Peekon	220,6	303 273	487	Eesti bensiin	683,8	119 896	
77	Sel.: Briti	229,6	302 755	497	Põlevkiviõli	5 410,4	402 635	
79	Sealiba värsked ja soolatud	—	—	508-a	Bituumen	31,8	2 835	
79	Veiseliba	—	—	b) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatamata	67,0	140 437		
81	Lambaliha	17,1	12 700	565	Kunstsaarv töötlemata	64,8	139 323	
81	Sel.: Rootsi	17,1	12 700	IV.	Valmissaadused.	4 220,8	1 589 972	
93	Piimapulber	11,3	10 630	16.	Nahad töötlemata ja nahkkaup	12,1	28 476	
96	Või	902,7	1 579 755	566, 587	607 Suured parknahad	12,0	26 620	
99	Sel.: Saksa	508,8	928 430	589-a	Puutööstussaadused	1 353,9	392 730	
99	Sel.: Briti	391,9	647 847	603, 610	Vineer	1 060,0	268 240	
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	916 200 tk.	86 782	603, 610	Mööbel	571,2	132 600	
100—105	Kala värsked	51,7	45 778	604	Vineer-töötõpõhjad	191,7	90 850	
106	Tindikala	43,5	37 741	Sel.: Saksa	71,4	46 180		
116—120	Kalakooserved	8,2	8 034	Sel.: Briti	51,7	17 010		
6.	Mund toidu- ja maitseained, joogid	483,8	189 004	Beigia-Luksemb. m. l.	30,0	12 200		
127	Kartulijahu	228,5	46 143	603, 610	Mööbel	3,9	2 859	
187	Sokolaad	10,7	13 881	18.	Paberitööstussaadused ja trükitõid	762,4	157 619	
188	Kompekid	42,9	29 035	634	Pakkimispaaber	148,5	30 781	
210	Teraleib, pain normal	—	—	636, 637	Kirjutus- ja trükipaber	590,0	115 383	
218	Piiritus	175,0	71 123	19.	Kestlitööstussaadused	382,9	726 577	
III.	Pool- ja poolvalmisained.	43 480,3	3 449 495	667—670	Puuvillaniit ja -lõng	148,7	308 101	
8.	Loomariigained, peale rasvade ja õlde	39,8	108 317	Sel.: Poola-Danzig	51,0	149 343		
237—241	Loomanahad kuivad soolatud	10,2	43 301	Saksa	40,1	90 547		
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	5,3	10 500	Rootsi	18,6	58 351		
	Saksa	4,0	18 690	671—676	Puuvillariie)	49,9	128 240	
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	15,7	23 271	Sel.: Rootsi	21,3	57 411		
	Sel.: Saksa	4,9	11 118	Norra	18,1	39 319		
	Türgi	8,1	8 191	690	Linane lõng	31,2	62 352	
243—257	Karusnahad	0,0	11 674	691-a	Linane riie jäme	29,7	61 833	
260	Jõhvid	0,2	1 100	696	Pakkimis- ja kotiriie džaukid	111,1	60 807	
270	Sooled	12,6	26 710	Sel.: Taani	67,0	38 258		
9.	Seemned, taimed ja nende osad	38,4	2 063	Saksa	38,2	20 706		
274, 275	Linaseemned	—	—	22.	Jõu- ja võimasinad	10,9	15 147	
10.	Metsamaterjal	27 023,6	1 785 905	859	Kõlmutamissaadused	0,5	630	
311	Haavapakud	571,2	18 310	23.	Metalikaup ern.	49,0	26 940	
322	Prospid	7 018,8	116 832	870	Keskikütte radiaatorid	—	—	
320,326-329	Kuuse- ja männilõuad ja -piangud	37 417,3	1 476 558	24.	Elektriksinad, aparaadid ja tarbed	5,0	55 329	
	Sel.: Saksa	21 080,2	947 532	942	Telefonapar. ja n. osad	4,9	58 957	
	Briti	13 725,1	438 224	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	1 595,8	75 756	
335	Kastilõuad	2 540,9	141 681	1015	Sement	0,2	8	
347	Puumass märg	1 725,5	50 725	Sel.: Läti	0,2	8		
349	Taeilõuad	4 730,8	551 456	1066	Talvelklaas lihvimata	392,5	54 103	
11.	Paberitoorained	3 207,2	401 425	1102	Kaseiin	—	—	
354	Lina	117,1	122 384	1318	Tulekikud	17,5	6 800	
	Sel.: Briti	48,7	49 458	1392	Mund eraldi nimetatamata kaubad	5,0	65 079	
	Prantsuse	20,4	22 476	—	Kunstsaarvkammid	4,0	53 754	
	Belgia-Luksemb. m. l.	20,3	21 000					

1) Sellest: Eestiis töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 586 kg 5 803 kr väärtuses — Réexportation des marchandises travaillées 586 kg 5 803 kr.

Tab. 6. Riigiraudteed novembris 1938 — Chemins de fer en novembre 1938.
I. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

) Kiitaarõppemelisel arvestatakse teljekoormis teljepaari peale.	Tulutoovate rong- kni arv (1000) Trains-km des tr lucratifs (1000)	Reisija- km (1000) Voyageurs- km (1000)		Istekohtade kasutata- mises % — % des pla- ces occupées	% Tühjade vankrite vankri km üldarv. Pourcentage de Wagons vides	Laaditud kauba- vag. keskmine telje koorem) Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Keskmine netokaal kõigil kaubarongel Poids moy. net de trains pour march.	Keskmine kauba- rongi brutokaal (üldv. tn) — Poids moy. brut d'un train à marchand. (traf. tot. ton)		Keskmine kauba- rongi telgede arv — Nombre moy. d'essieux pour un train de march.	
		Üldarv Total	III kl. III cl.			Üld- veost Traf. total	Maksul. veost Trafic payé		Tallinna suunas Vers Tallinn	Tallin- nast-Au dep. de Tallinn	Tallinna suunas Vers Tallinn	Tallin- nast-Au dep. de Tallinn
a) Lalarõppemelised teed — Voie large.												
Auru- ja mootorronges	290	16 452	14 694	41,0								
Sell.: Paldiski—Kella	5	104	104	18,5	33,3	6,16	3,62					
Haapsalu—Kella	15	648	618	20,5	36,4	4,31	4,01	112	370	145	49	38
Keila—Tallinn	18	856	845	36,2	35,2	4,04	4,28	162	476	182	59	51
Tallinn—Kopla	58	3 844	3 300	40,0	33,1	6,56	6,09	320	750	409	79	101
Tapa—Kohla	37	1 006	1 475	46,7	37,3	6,92	5,80	270	552	340	61	89
Kohtla—Narva	17	869	803	35,7	23,8	3,50	3,28	84	197	125	41	22
Tapa—Tartu	51	3 680	3 099	41,2	23,1	4,77	4,17	252	601	482	77	93
Tartu—Petseri	21	1 214	1 185	43,4	30,7	3,79	3,51	151	452	292	59	66
Tartu—Valga	40	2 121	1 949	40,0	28,0	4,61	3,34	176	471	157	62	48
Valga—Petseri	24	664	657	25,8	26,1	4,06	3,03	145	274	482	43	48
Petseri—Irboska	4	111	111	53,4	35,7	3,87	4,99					
Tähtajalisi kogu raudteel		735	542									
Elektrirong. Tall.—Pääskülla	28	3 760	3 760	61,7								
Kokku — Total	318	20 212	18 454	43,7	36,8	5,69	4,94	248	576	354	68	84
Oktoobris—en octobre 1938. a.	335	21 513	19 772	45,5	31,4	5,72	5,17	242	570	362	73	84
Novembris—en novembre 1937. a.	304	19 350	16 940	44,7	30,3	5,67	4,92	242	589	309	67	84
1. IV—30. XI 1938	2 605	195 265	179 735	47,5	28,3	5,55	4,95	230	539	346	65	77
1. IV—30. XI 1937	2 530	194 216	172 810	49,1	29,4	5,86	5,19	245	583	365	68	84
1. I—30. XI 1938	3 517	240 908	228 000	45,8	28,3	5,55	4,94	232	541	355	65	79
b) Kiitaarõppemelised teed — Voie étroite.												
Tallinn-Sad.—Türi	51	2 090	1 921	45,2	30,2	3,91	3,70	132	330	221	108	128
Türi—Mõisaküla	22	709	670	37,2	17,7	3,93	3,06	73	153	91	55	50
Mõisaküla—Pärnu	13	316	297	34,1	27,6	3,70	2,65	56	72	151	44	61
Lüva—Vägna	4	48	48	18,1	50,0	5,50	3,70					
Rapla—Virtsu	11	323	306	33,5	29,4	2,64	2,22					
Lelle—Papiidid	20	558	505	51,8	30,3	3,77	3,32	58	218	142	78	104
Türi—Tamsalu	25	332	328	37,0	47,8	4,09	3,70	58	235	52	71	88
Ida—Eiisela	3	20	19	27,0	44,4	4,88	1,65					
Mõisaküla—Valga	4	164	157	36,0	20,0	4,61	4,70					
Valga—Mõniste	8	141	141	37,9	47,5	5,44	5,04	62	169	45	48	36
Sonda—Mustvee	9	130	127	25,5	43,3	2,77	2,15	48	178	98	81	78
Tähtajalisi kogu raudteel		186	118									
Kokku — Total	170	5 047	4 637	41,6	31,3	3,87	3,39	92	252	175	86	105
Oktoobris—en octobre 1938. a.	175	5 641	4 943	42,2	33,7	3,86	3,50	107	250	190	75	115
Novembris—en novembre 1937. a.	166	4 965	4 313	40,7	31,1	3,55	3,19	93	228	197	74	84
1. IV—30. XI 1938	1 439	51 862	48 176	45,0	29,8	3,72	3,27	96	228	178	81	94
1. IV—30. XI 1937	1 261	49 021	42 973	45,4	30,8	3,79	3,43	99	266	182	92	108
1. I—30. XI 1938	1 013	66 956	61 370	44,0	29,8	3,76	3,81	98	234	170	89	96

	Lalarõppemelised teed — Voie large.					Kiitaarõppemelised teed — Voie étroite.				
	Nov.—en nov.		1./IV— 30./XI 1938	1./IV— 30./XI 1937	1./I— 30./XI 1938	Nov.—en nov.		1./IV— 30./XI 1938	1./IV— 30./XI 1937	1./I— 30./XI 1938
	1938	1937			1938	1937				
2. Kaubavedu (1 000) — Transport des marchandises (1 000).										
Kõigi saadetiste kaal — poids tn	176	167	1 325	1 460	1 800	70	70	549	625	778
Sell.: maksulised saadet.—Dont les march. payables: tn	19 661	18 502	156 661	164 461	209 167	5 522	5 132	40 487	46 707	57 886
Sõlest kohalik. erakaubad.—Dont marchand. privées: tn	155	143	1 158	1 281	1 573	62	62	483	565	692
in-km	17 848	10 077	139 638	148 725	185 934	4 856	4 665	35 651	42 331	51 060
in-km	148	137	1 083	1 222	1 481	61	67	470	489	677
in-km	16 524	15 343	130 412	139 203	175 420	4 790	4 593	34 534	36 890	49 808
3. Pagarivedu (1 000) — Transport des bagages (1 000).										
Kaal — poids tn	0,5	0,5	4,2	3,8	5,3	0,2	1,9	1,8	1,8	2,5
in-km	48	42	399	351	501	17	16	142	129	178
4. Reisijate vedu (1 000) — Transport des voyageurs (1 000).										
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	832	807	6 964	6 881	9 276	108	108	1 056	998	1 401
Sellest Välisühendus — Commun. avec l'étranger	7	4	48	40	59	0,3	0,4	4,7	4,8	6,0
Sellest Kohalik liikumine — Mouvement local	825	803	6 916	6 841	9 210	108	103	1 031	994	1 395
Sellest III klassis — III classe	822	792	6 870	6 748	9 145	104	102	1 003	934	1 349
Reisija-km üldarv — Voyageurs-km	20 212	19 350	195 265	194 216	249 908	5 047	4 965	51 862	49 621	66 956
Sellest — Dont: Elektrirongid — Trains électriq.	3 760	4 063	20 066	29 518	39 175	8	7	77	74	100
Reisijaid tee-km-le — Nombre de voyag. par km expl.	27	25	256	255	225	8	7	49,7	49,7	47,8
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen km	24,9	24,0	28,0	28,2	26,9	46,7	46,0	49,2	49,7	47,8
Magamiskaartide üldarv — Cart. pour wag.-bits vend.	3	5	30	33	42	0,2	0,9	1,3	6,6	3,5
Perroonipiletid — Tickets d'entrée vendus	10	10	110	110	139			1,4	1,4	0,3
5. Veerevikoossela kasutamise (1 000) — Exploitation du matériel roulant (1 000).										
Rong-km üldarv — Trains-km	319	305	2 651	2 572	3 567	170	164	1 513	1 347	1 094
Sellest reisironges — Dont trains de voyageurs	237	220	1 935	1 881	2 621	137	126	1 125	1 030	1 508
„ kiirkaubaronges — Dont trains de march. rapides	22	24	172	236	243	—	12	15	80	47
„ kaubaronges — Dont trains de marchand.	62	44	449	380	585	26	10	268	122	318
„ tööronges — Dont trains ouvriers	1	1	49	42	50	3	8	77	86	84
Talg-km üldarv — Essieux-km	9 571	8 948	81 457	80 672	107 715	6 983	7 303	69 477	64 123	80 770
Sellest Reisivag.-telg-km — Voitures à voyageurs	3 652	3 450	32 136	31 132	42 959	2 235	2 227	19 419	19 665	26 465
Sellest Kaubavag.-telg-km — Wagons à marchand.	5 919	5 498	49 321	49 540	64 756	4 748	5 076	40 058	44 458	54 305
Keskm. tig. arv rong. — Moyen des essieux par train	30,0	29,4	30,7	31,4	30,2	40,4	44,5	39,2	47,6	40,4
Aurureisironges — Trains de voyageurs	23,5	23,0	24,7	25,6	24,1	37,3	38,9	32,8	41,7	33,0
Elektrironges — Trains électrique	8,3	8,2	8,2	8,1	8,1	—	—	—	—	—
Sellest Moot.-ronges — Trains à moteur (benz.)	3,4	3,5	4,0	3,9	4,0	7,0	8,3	7,1	8,1	7,2
Sellest Kaubaronges — Trains de marchand.	75,9	72,3	69,5	70,0	69,8	82,3	93,8	85,9	92,0	86,4
Tööronges — Trains de service	50,0	41,7	57,5	62,6	57,2	86,7	59,6	72,1	66,1	67,6
Keskm. kaubar. bruto-kaal üldveost — Poids de tr. march.	515	504	463	495	486	199	222	200	220	212

Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriseis 1. detsembril 1938. a. (1000 kr).
Situation financière des banques privées et des principales banques coopératives au 1. décembre 1938.

	1. detsembril		1. novembril	
	13 erapanka 13 banq. privées	61 ühispanka 61 banq. coopér.	13 erapanka 13 banq. privées	61 ühispanka 61 banq. coopér.
	Aktiva — Actif			
1. Kassa — Caisse	1 416	1 126	1 281	1 088
2. Hoiuarved — Comptes courants	7 453	9 487	6 245	8 767
a) Sellest Eesti Pangas — Dont à la Banque d'Estonie	3 817	2 244	3 051	1 991
3. Väärtused — Effets	174	109	183	131
a) Välsraha ja kruid — Métaux prec. et effets en valeurs étrang.	129	74	124	72
b) Tšekid ja maksuk. — Chèq. et ord.	45	35	59	59
4. Pt. 1, 2 ja 3 kokku — Total 1, 2 et 3	9 043	10 672	7 709	9 981
5. Väärpaberid — Effets	8 472	5 742	8 474	5 646
a) Sellest riigi ja riigi poolt garanteeritud — Dont de l'Etat et garant. par l'Etat	6 710	4 820	6 718	4 280
6. Laenud — Prêts	68 760	59 741	69 251	57 423
a) Diskont. vekslid — Escomptes	33 525	37 787	34 566	37 351
aa) Sellest sisemaa vekslid — Dont du pays	32 118	37 787	32 799	37 351
b) Tähtajalised laenud — Prêts termin.	1 194	6 065	1 095	5 058
c) Riiklikud laenud — Prêts d'Etat	100	275	200	270
d) Kontokorrentlaenud — Autres prêts	33 941	16 624	33 900	14 788
7. Korrespondendid — Correspondants	5 647	1 880	5 430	1 895
a) Sisemaa — en Estonie { Loro	391	585	420	711
{ Nostro	780	767	513	744
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	777	—	748	—
{ Nostro	3 699	528	3 749	440
8. Garantii deebitorid — Garanties	6 260	1 129	5 627	1 082
9. Mitmesug. deebitorid — Débiteurs div.	2 706	55	2 641	55
10. Vallasvara — Mobiliers	448	503	447	500
11. Kinnisvara — Immeubles	5 001	2 555	5 001	2 554
12. Makstud %, äri- ja muud kulud — % et autres dép.	3 370	1 830	3 021	1 621
13. Osakonnad — Succursales	1 332	64	1 613	70
14. Muud aktiivid — Actifs divers	1 973	972	1 275	961
Sellest: a) Üleminevad summad — Actifs transit.	1 407	237	719	242
b) Protestitud vekslid — Effets protestés	75	287	121	173
Kokku — Total	113 062	85 152	110 489	81 797
	Passiva — Passif			
1. Panga kapitalid — Capitaux et réserves	8 054	6 511	8 056	6 433
a) Sisemakst. aktiiv- ja oskapital — Capital versé	5 840	4 648	5 840	4 572
b) Harilik tagavarakapital — Réserves c) Muu erikapital — Réserves spéciales	1 901	1 675	1 901	1 674
2. Hoiused — Dépôts	313	188	315	187
63 800	64 573	62 593	62 559	
a) Tähtajalised hoiused — Dépôts termin.	12 977	20 702	12 907	20 387
b) jooksvad arved — Comptes courant.	48 050	42 631	47 314	40 966
c) k/k.-arvete krediid-saldod — Autres dépôts	2 164	1 245	2 372	1 206
3. Rediskont — Réescomptes	4 400	2 002	4 968	2 222
a) Sellest sisemaal — Dont payables à l'intérieur du pays	3 420	2 002	3 750	2 222
4. Võlaarved teistes asutistes — Crédi-teurs	3 742	2 168	3 618	1 511
a) Sellest sisemaal — Dont établis-sements du pays	3 742	2 168	3 618	1 511
5. Pt. 3 ja 4 kokku — Total p. 3, 4.	8 151	4 260	8 586	3 733
6. Korrespondendid — Correspondants	12 021	1 945	11 824	1 777
a) Sisemaa — En Estonie { Loro	732	1 280	506	1 060
{ Nostro	7 549	477	7 544	616
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	113	0	123	0
{ Nostro	3 627	238	3 501	101
7. Garantii kreditorid — Garanties	6 260	1 129	5 627	1 082
8. Mitmesug. kreditorid — Crédi-teurs div.	2 706	55	2 641	55
9. Osakonnad — Succursales	1 470	72	1 659	70
10. Saadud % ja muud tulud — Intérêts et commissions reçus	5 844	4 622	5 562	4 350
11. Amortisat. kapit. — Cap. d'amortissem.	1 521	787	1 521	787
12. Muud passiivid — Passifs divers	3 235	1 193	2 420	942
Sellest: a) Üleminevad summad — Trans-sitaires	1 697	368	1 020	231
b) Väljamaksmata % — % restant à payer	585	84	544	94
c) Väljamaksmata maksuküsid — Transferts	92	59	57	41
d) Väljamaksmata osakasu — Di-videndes restant à payer	13	233	14	240
13. Jagamata puhaskasu — Bénéfice net	—	—	—	—
Kokku — Total	113 062	85 152	110 489	81 797

Tab. 11. Pankade äriseisu summad 1. detsembril 1938. a. (1000 kr).
Montant des bilans des banques au 1. décembre 1938

	1. XII		1. XI	
	1938	1937	1938	1937
Erapangad — Banques privées.				
1. Kreditt Pank a/s.	36 920	36 118	21 820	19 958
2. G. Scheel ja Ko a/s.	17 063	17 641	16 756	16 377
3. Tartu Pank a/s.	16 756	16 377	6 448	6 379
4. Tallinna Linnapank	3 894	3 706	2 383	2 362
5. Tartu Linnapank	1 756	1 733	1 643	1 614
6. Kauba Pank a/s.	1 636	1 635	1 252	1 289
7. Eesti Laenu Pank a/s.	1 248	1 204	448	433
8. Tartu Tööstuse Pank a/s.	—	—	—	—
9. Tallinna Aktiiv Pank a/s.	—	—	—	—
10. Valina Pank a/s.	—	—	—	—
11. Pärnu Kreditt Pank a/s.	—	—	—	—
12. Viru Pank a/s.	—	—	—	—
13. Võru Pank a/s.	—	—	—	—
Kokku — Total	113 062	110 489		
Tähtsamad ühispangad. Principales banques coopératives.				
1. Tall. Majaoman. Pank	16 447	16 135	8 284	7 477
2. Eesti Rahvapank	6 022	5 321	4 655	4 547
3. Põllumeeste Keskp.	3 671	3 557	3 292	3 273
4. Tartu E. Laenu-Hoiu Üh.	3 062	3 070	2 345	2 328
5. Viljandi Ühispank	2 065	1 980	1 858	1 840
6. Põllumajanduse Pank	1 635	1 585	1 553	1 581
7. Tartu Majaoman. Pank	1 506	1 506	1 348	1 309
8. Pärnu E. Laenu-Hoiu Üh.	1 279	1 233	1 203	1 153
9. Virumaa Ühispank	1 199	1 163	1 136	1 108
10. Tall. L.-Hoiu Kassa ü/p.	1 109	1 089	1 094	1 035
11. Majaoman. Krediidipank	988	962	785	771
12. Narva Majaoman. Pank	767	770	746	729
13. Põltsamaa Ühispank	735	725	729	723
14. Pärnumaa Põllum. ü/p.	682	680	641	627
15. Põllupidajate Ühispank	637	636	637	636
16. Lääne-Eesti Ühispank	637	616	632	624
17. Rakvere Ühispank	597	599	579	564
18. Tallinna Juudi Ühispank	576	557	565	548
19. Narva Ühispank	510	495	508	504
20. Võru Ühispank	480	471	445	455
21. Jõgeva Ühispank	440	441	434	412
22. Saarde Ühispank	418	392	416	432
23. Kaubanduse Ühispank	410	395	407	387
24. Jõhvi Ühispank	406	391	384	380
25. Tallinna Ühispank	384	380	360	394
26. Võhma Ühispank	350	357	346	336
27. Saarte Ühispank	342	335	338	342
28. Rapla Ühispank	330	336	304	313
29. Heime Ühispank	294	268	277	274
30. Tartu Juudi Ühispank	271	263	270	267
31. Tõrva Ühispank	268	260	255	246
32. Nõmme Majaom. Pank	241	242	241	242
33. Valga Ühispank	—	—	—	—
34. Põlva Majaom. ja Põll. ü/p.	—	—	—	—
35. Pärnu Majaoman. Pank	—	—	—	—
36. Võlke-Maarja Ühispank	—	—	—	—
37. Tapa Ühispank	—	—	—	—
38. Kose Ühispank	—	—	—	—
39. Järva-Jaani Ühispank	—	—	—	—
40. Antsla Ühispank	—	—	—	—
41. Ambla Ühispank	—	—	—	—
42. Saaremaa Rahva ü/p.	—	—	—	—
43. Saaremaa Ühispank	—	—	—	—
44. Lihula Ühispank	—	—	—	—
45. Viljandi Majaoman. ü/p.	—	—	—	—
46. Väandra Ühispank	—	—	—	—
47. Lügause Ühispank	—	—	—	—
48. Petseri Laenu-Hoiu ü/p.	—	—	—	—
49. Kadrina Ühispank	—	—	—	—
50. Rõpna Ühispank	—	—	—	—
51. Türi Ühispank	—	—	—	—
52. Petseri Ühispank	—	—	—	—
53. Valga L. ja Hoiu ü/p.	—	—	—	—
54. Kinnisvaranoman. ü/p.	—	—	—	—
55. Rakke Ühispank	—	—	—	—
56. Põiva Ühispank	—	—	—	—
57. Tartu Saksa Ühispank	—	—	—	—
58. Suure Jaani Ühispank	—	—	—	—
59. Mustvee Ühispank	—	—	—	—
60. Puka Ühispank	—	—	—	—
61. Sangaste Ühispank	—	—	—	—
Kokku — Total	85 152	81 797		

Tab. 25. Toiduainete maksimumus kalorilise sisalduse järgi 1935—1938. a.)
Codit des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1935—1938.

	Kes km. — Moyennaz			
	1935	1936	1937	1938
Sealaha — Viande de porc	28	34	40	39
Seapekk — Lard	9	14	16	15
Loomalihha — Viande de boeuf	32	36	38	47
Vaskalaha — " veis	34	40	42	51
Lambalaha — " lammuton	18	23	26	25
Searsar sülak — Graisse de porc	8	12	14	13
Loonarsar sülak — Graisse de boeuf	9	12	15	14
son fontae	7	8	8	8,5
Teevors — Saucisson	64	62	31	85
Sink — Jambon	37	34	49	53
Rained, värsked — Pek. harengs balt.	31	33	37	53
Kilud, " — Esprais, fraits	32	43	58	32
Hangd, " — Brochets	91	109	102	71
Alhvenad, " — Perches, fratches	64	70	65	71
Tursad, " — Morues	48	59	47	30
Balmend, soolad — Pek. har. balt. salés	29	37	60	46
Kilud, " — Esprais, salés	31	41	60	68
Harengid, " — Harengs	32	34	35	36
Bakkljahud — Farine de seigle	4	8	5	4,8
Rakkijahu — " seigle blande	8	8	8	8,5
Sepkijahu — " froment blande	0	8	8	7,8
Nuupihil — " d'orge	0	13	13	12
Outsuhud — " Crauu d'orge	0	9	9	9
Outsuhud — Crauu d'orge	7	8	10	11
Krunud — Orge perid	8	9	10	11
Rukkielid — Pain de seigle	7	8	8	8,3
Peenleib — " demi-bl. de seigle	12	14	15	14
Sopik — " de froment.	12	15	15,6	15
Naelasal — " blanc	14	16	18	17
Bakokupim — Leit frans	13	16	17	17,5
Hapukoor — Crauu aigre	26	28	29	31
Kohupim — Caillabotte	82	82	83	88
Vei, metstel — Beurre de table	20	22	24	23
kõõg, " — " ségald	17	20	21	22
Tainavõli — " ségald	11	11	13	12,4
Juust vretad — Fromage suisse	33	35	35	33
Kanamund — Oeufs de poule	12	13	15	13
Karand — Pannetes de terre	6	7	6	6,7
Porgandid — Carottes	29	31	41	33
Peeuid — Betteraves	33	45	38	35
Kaalikad — Navets	33	43	51	43
Herned — Pois séchés	8	10	11	11
Üad — Fèves	6	8	7	6
Kapsad hapud — Choucroute	103	149	127	143
varakad — Choux frais	57	70	94	50
Sihlad — Oignons	33	85	116	78
Ris — Riz	18	17	18	18
Manna — Manne	11	14	14	14
Makaroidid — Macarons	22	21	21	19
Kartulijahu — Fécule de pomme de terre	7	9	0	9
Sukkar, peenike — Sucre en poudre	11	11	12	12
Mesi — Miel	41	48	50	55

Maksimumus 1000 kal. kohta (sentidues) — Codit par 1000 calories (en sentis).

Tab. 27—28. Elatusmaksumus- ja hulgemüügindeksid
 (geom. kesk., 1913 = 100).

Nombres-indices du coût de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenn. geom., 1913 = 100).

	Keskmiseelt			
	1935	1936	1937	1938
1. Toitus — Alimentation	77	89	96	99
2. Korter — Logement	113	118	130	144
3. Kütte ja valgustus — Chauffage et éclair.	69	76	82	82
Puid — Bois	38	31	38	33
Elekter — Electricité	43	43	43	43
Petrolium — Pétrole	59	64	75	83
Tulekütand — Allumettes	122	122	122	122
4. Riiklus — Habillement	131	135	139	141
Riie — étoffe	115	115	115	115
Ombline — Couture	130	130	147	155
Peau — Laine	136	145	145	145
5. Puhastus — Hygiène et nettoyage	148	160	161	161
Saun — Bains	86	86	85	85
Saun — Bains	103	101	99	99
Habemeesamine — Barbe	66	66	66	66
Juussetitatus — Coiffe de cheveux	78	78	78	78
6. Keelad, hõikumine, post — Voyages etc.	104	104	104	104
Trait-Nõume pill hind — Chem. de fer	79	79	79	79
Tram — Tramway	86	86	86	86
Postifariit — Tarif postal	62	62	62	62
7. Haridus — Instruction	94	94	95	95
8. Lõbusid — Divertissement	158	158	159	161
Teater — Théâtre	56	56	56	56
Kino — Cinéma	46	47	48	48
Tubak — Tabac	200	200	200	200
Alkohol — Alcool	153	153	153	168
Wand kuld — Autres dépenses	95	101	104	109
Üldindeks — N.-ind. général du coût de la vie	88	98	104	110

HULGEMÜÜGINDEKSID (võrdkaalustamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées).

	1935	1936	1937	1938
Üldindeks — Nombre-indices général	84	91	101	99
Sellest toiduained — Dont denrées alim.	76	86	93	95
toetusindustriid — Dont matières prem. et prod. industr.	83	86	97	95

Tõhusamate aiate hindade liik — Mouvement des prix des articles principaux (1913 = 100).

Bukis — Seigle	109	116	138	153
Või — Beurre	56	67	85	81
Sealaha — Viande de porc	45	75	90	77
Lina — Lin	188	158	154	85
Tallanahk — Cuir à semelles	87	100	100	158
Raud — Fer en espèces	72	108	109	100
Punviliane riis — Cotonnade	138	148	140	100
Petrolium — Pétrole	46	51	62	63
Sukkar — Sucre	77	82	80	81

Tab. 27—28. Elatusmaksumus- ja hulgemüügindeksid
 (geom. kesk., 1913 = 100).

Nombres-indices du coût de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenn. geom., 1913 = 100).

	Keskmiseelt			
	1935	1936	1937	1938
EMATUSMAKSUMINDEKSID — N.-indices du coût de la vie.	77	89	96	99
Korter — Logement	113	118	130	144
Kütte ja valgustus — Chauffage et éclair.	69	76	82	82
Puid — Bois	38	31	38	33
Elekter — Electricité	43	43	43	43
Petrolium — Pétrole	59	64	75	83
Tulekütand — Allumettes	122	122	122	122
4. Riiklus — Habillement	131	135	139	141
Riie — étoffe	115	115	115	115
Ombline — Couture	130	130	147	155
Peau — Laine	136	145	145	145
5. Puhastus — Hygiène et nettoyage	148	160	161	161
Saun — Bains	86	86	85	85
Saun — Bains	103	101	99	99
Habemeesamine — Barbe	66	66	66	66
Juussetitatus — Coiffe de cheveux	78	78	78	78
6. Keelad, hõikumine, post — Voyages etc.	104	104	104	104
Trait-Nõume pill hind — Chem. de fer	79	79	79	79
Tram — Tramway	86	86	86	86
Postifariit — Tarif postal	62	62	62	62
7. Haridus — Instruction	94	94	95	95
8. Lõbusid — Divertissement	158	158	159	161
Teater — Théâtre	56	56	56	56
Kino — Cinéma	46	47	48	48
Tubak — Tabac	200	200	200	200
Alkohol — Alcool	153	153	153	168
Wand kuld — Autres dépenses	95	101	104	109
Üldindeks — N.-ind. général du coût de la vie	88	98	104	110

HULGEMÜÜGINDEKSID (võrdkaalustamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées).

	1935	1936	1937	1938
Üldindeks — Nombre-indices général	84	91	101	99
Sellest toiduained — Dont denrées alim.	76	86	93	95
toetusindustriid — Dont matières prem. et prod. industr.	83	86	97	95

Tõhusamate aiate hindade liik — Mouvement des prix des articles principaux (1913 = 100).

Bukis — Seigle	109	116	138	153
Või — Beurre	56	67	85	81
Sealaha — Viande de porc	45	75	90	77
Lina — Lin	188	158	154	85
Tallanahk — Cuir à semelles	87	100	100	158
Raud — Fer en espèces	72	108	109	100
Punviliane riis — Cotonnade	138	148	140	100
Petrolium — Pétrole	46	51	62	63
Sukkar — Sucre	77	82	80	81

Tab. 26. Turuhinnad novembris 1938. a. — Prix de détail en novembre 1938.

Käite-ained	Hein ja põhk	Müüd toidu- ja tarbeain.	Aedvilid	Põim, piimas, munad ja talmev.	Leib	Teravilid, jahu ja kangud	Kala	Lihad, lihasaadused ja rasv	Tallinn															
									Möödävik				Paldiski	Rakvere	Narva	Paldre	Häapsalu	Tartu	Viljandi	Pärnu	Võru	Valga	Petseri	Kuresaare
									Nov. 1938	Okt. 1938	Nov. 1937	1												
Hinnad sentides — Prix en cents.																								
									kg	70	78	78	67	74	79	—	—	69	73	69	68	67	—	70
									kg	85	93	95	80	88	96	73	85	80	81	80	80	89	88	75
									kg	96	100	105	85	93	103	85	100	100	93	89	100	99	88	70
									kg	99	100	110	90	100	115	100	110	115	116	100	113	120	95	100
									kg	65	65	55	50	65	65	51	55	45	55	50	60	60	42	45
									kg	85	90	74	60	75	73	87	30	65	73	73	60	65	54	60
									kg	65	65	60	55	63	55	54	60	50	55	67	50	53	38	38
									kg	76	80	70	60	71	59	60	63	61	63	62	55	58	45	49
									kg	58	61	59	55	67	64	60	60	48	55	48	55	50	60	40
									kg	64	69	66	60	72	69	65	65	50	60	53	63	55	65	49
									kg	110	110	120	90	113	133	150	120	130	103	113	125	115	110	110
									kg	130	130	140	125	153	159	150	140	150	150	139	138	150	130	140
									kg	65	65	60	—	70	50	—	70	65	60	61	55	60	—	50
									kg	83	80	80	—	80	—	90	100	70	80	76	100	—	—	50
									kg	130	130	125	110	110	110	120	120	100	120	120	100	100	—	100
									kg	220	225	220	180	175	180	150	200	160	180	160	—	160	—	150
									kg	25	21	22	19	26	17	23	—	25	26	25	34	27	—	20
									kg	60	54	63	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
									kg	50	48	45	—	59	58	—	40	40	43	40	55	41	38	28
									kg	38	39	35	—	35	26	—	25	26	28	26	41	28	30	25
									kg	25	24	25	—	21	—	—	25	—	13	20	16	26	19	13
									kg	30	30	20	20	20	20	20	20	25	25	20	19	20	—	15
									kg	90	90	90	80	60	55	45	—	80	85	70	—	60	—	—
									kg	55	55	50	48	50	48	45	55	50	55	55	45	50	—	50
									kg	43	43	40	—	38	38	—	42	50	48	45	—	45	—	46
									kg	197	197	207	—	150	157	151	—	150	150	160	—	164	158	143
									kg	237	237	257	—	190	223	192	—	210	200	210	—	220	170	180
									kg	187	187	207	—	152	157	147	—	155	145	150	146	155	128	133
									kg	130	130	144	—	107	123	110	100	104	110	123	105	100	91	—
									kg	172 ⁹	172 ⁹	174 ⁹	190	180	178	185	169	165	190	170	168	175	165	175
									kg	269 ⁹	265 ⁹	275 ⁹	280	280	267	242	270	300	280	280	—	278	—	240
									kg	47	43	48	—	48	—	—	30	45	45	—	—	—	—	45
									kg	347	347	—	250	290	263	250	—	270	250	300	—	275	—	200
									kg	40	40	35	34	28	30	30	30	23	40	33	33	—	—	32
									kg	40	40	40	37	28	33	32	35	30	50	38	—	—	—	28
									kg	20	20,8	20	20	19	19	13	10	19	19	19	—	18	—	18
									kg	36	38,3	38	33	33	29	32	35	32	30	32	—	30	—	30
									kg	38	39,5	38	30	35	27	32	38	38	35	31	—	35	—	32
									kg	45	48,8	50	50	50	42	44	50	45	55	—	50	—	50	—
									kg	13	12,3	13	9	11	11	9	9	11	12	12	10	—	—	10 ⁹
									kg	110	110	110	100	110	—	120	—	110	105	110	—	—	—	—
									kg	110	110	110	100	100	110	100	100	100	107 ⁴	110	85 ⁴	86 ⁴	—	78
									kg	40	35	35	—	30	—	30	—	30	25	32	25	37	—	35
									kg	181	180	216	187	180	185	184	188	189	187	183	—	193	168	198
									kg	174	165	193	165	175	170	164	160	164	173	165	169	176	146	164
									kg	90	98	100	80	100	95	95	90	80	35	—	35	—	35	—
									kg	17	13	14	15	15	15	14	12	16	10	17	12	15	—	12
									kg	42	40	42	50	50	—	32	—	32	—	32	20	32	—	28
									kg	12	12	10	11	—	10	15	10	7	9	10	11	8	—	10
									kg	15	12	12	10	—	10	10	15	9	7	10	11	8	—	10
									kg	12	12	10	10	—	10	8	10	5	7	8	9	8	—	6
									kg	35	35	35	38	30	33	—	25	35	30	38	27	35	—	30
									kg	35	35	35	—	—	—	—	20	30	—	—	—	—	—	25
									kg	25	20	12	15	—	15 ⁴	15	20	10	12 ⁴	12	14 ⁴	12	—	15
									kg	12	10	5	12	—	8	8	8	4	—	8	4	5	—	5
									kg	30	25	30	35	—	28	30	35	25	45	30	33	25	—	30
									kg	65	65	65	57	60	58	50	52	65	65	55	—	55	—	52
									kg	50	50	50	50	45	48	50	50	45	50	45	50	45	—	45
									kg	70	70	75	78	80	79	80	76	80	75	75	78	80	—	75
									kg	30	30	30	30	25	31	28	30	30	30	30	29	30	—	30
									kg	47	47	47	46	47	45	46	47	47	48	47	48	47	—	48
									kg	180	180	160	160	150	—	—	160	190	150	150	165	—	—	160
									kg	5	5	5	4,5	5	3,5	4	4	5	5	4,3	5	—	—	3,5
									kg	50	50	50	—	60	60	60	65	70	65	50	60	—	—	—
									kg	30	30	30	40	30	30									

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks detsembriks 1938. a.
 Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. décembre 1938.

Tööstuste arv N. d'entreprises	Tööstajate üldarv Nombre général des travailleurs				Naist töölisi Dont ouvrières		Tööstajate arv Nombre des accidents											
	Teenistuses I. XI 1938		Teenistuses I. XII 1938		Teenistuses I. XI 1938		Teenistuses I. XII 1938		Teenistuses I. XI 1938		Tööstajate arv Nombre des accidents							
	Teenistuses I. XI 1938	Teenistuses I. XII 1938	Teenistuses I. XI 1938	Teenistuses I. XII 1938	Teenistuses I. XI 1938	Teenistuses I. XII 1938	Teenistuses I. XI 1938	Teenistuses I. XII 1938										
I. Murrud ja kaevandused	20	5 183	439	682	4 990	-198	96,8	4 537	-186	95,9	44	448,4	388,5	49,6	28,1	47,2	180	
II. Mineraalide töötlemine	7	4 187	309	391	4 075	-82	98,0	3 707	-83	97,8	73	865,4	801,0	64,4	29,1	48,2	148	
III. Metalltööstus	28	2 148	310	166	2 290	+144	106,7	2 058	+135	107,0	39	407,2	385,9	21,3	21,8	37,5	82	
IV. Sellist: Masinaehitus ja remont	57	8 700	292	235	6 697	+27	100,4	6 884	+34	100,6	101	1 266,9	620,4	47,4	23,8	45,8	158	
Kandtee ja trammitöökojad	18	1 582	23	19	1 586	-4	98,2	2 085	+34	98,4	60	4 000,7	2 010,2	41,0	23,4	40,4	59	
V. Keemia tööstus	19	2 980	162	142	2 950	+20	100,7	2 608	+19	100,7	8	259,4	248,9	8,0	31,7	37,4	25	
Sellest: Kivifiltsitööstus	4	1 809	119	121	1 807	-2	99,6	1 633	+1	100,7	8	565,6	254,6	30,1	29,6	37,6	74	
Sellest: Kivifiltsitööstus	14	1 074	5	614	101,7	+10	101,7	526	+11	102,1	30	106,1	46,0	38,6	23,4	37,9	96	
VI. Tekstiil tööstus	50	11 326	539	178	11 687	+361	103,2	10 638	+262	103,5	137	2 042,0	707,5	36,4	28,5	31,3	90	
Sellest: Puvillatööstus	3	4 020	312	54	4 278	+258	106,4	4 019	+263	107,0	113	783,1	280,8	36,2	29,4	32,0	57	
Sellest: Vimeeritööstus	37	8 578	154	353	8 370	-189	99,1	2 867	-180	98,8	33	587,3	275,2	21,0	26,2	35,9	54	
VIII. Paberi tööstus	17	2 996	60	16	1 885	-12	99,1	1 173	-15	98,7	1	224,4	117,7	45,6	29,5	38,0	8	
IX. Polügraafiatööstus	23	1 820	64	32	2 024	+208	100,9	2 706	+25	100,9	60	603,0	264,7	59,1	26,0	36,5	51	
X. Toidu-, maitseain- ja jookide tööstus	43	3 801	143	116	3 855	+54	102,3	1 888	+39	102,0	69	281,6	145,3	47,3	30,2	41,1	3	
XI. Kehnate- ja pudrukaitse tööstus	31	1 989	36	68	1 967	-22	100,9	3 220	+32	101,0	65	635,3	251,5	178,8	88,5	91,8	40	
XII. Ehitustööstus	8	698	8	51	655	-43	93,8	1 787	-27	93,9	19	340,4	124,8	47,2	27,7	38,0	2	
XIII. Elektrijaamad, gaas- ja veevarustus	65	4 774	1 571	2 129	4 216	-558	88,3	3 677	-523	87,5	49	735,0	302,3	314,7	44,2	22,7	44,8	143
XIV. Puhastustööstus	4	1 125	18	40	1 108	-22	98,0	748	-23	97,0	1	147,6	106,4	45,0	32,6	43,9	13	
Kokku suurtööstus — Total	416	48 773	3 751	4 126	48 438	-345	99,3	42 704	-299	99,3	751	8 386,2	3 892,0	43,1	26,6	37,5	914	
Sellest: ettevõtted 50 ja üle töötajaga — Les entreprises ayant plus de 50 travail.	197	41 575	2 567	2 901	41 241	-334	99,2	36 400	-280	99,2	538	7 107,4	3 354,3	43,2	27,1	37,9	793	
Dont: ettevõtted 20—49 töötajaga — Les entreprises ayant 20—49 travailleurs	219	7 198	1 214	1 225	7 187	-11	99,8	6 304	-19	99,7	213	1 278,8	537,7	41,2	25,8	35,2	121	
I. Industries extractives	8	74	7	5	76	+2	102,7	74	-3	104,2	-	12,0	5,1	42,4	42,4	42,4	1	
II. Industrie minérale	46	478	40	60	458	-20	95,8	433	-20	95,6	16	78,7	93,5	34,0	34,0	34,0	3	
III. " des métaux	123	1 245	121	49	1 317	+72	105,8	1 236	+69	105,9	114	238,5	83,0	35,3	19,8	30,8	14	
IV. " chimique	30	331	20	8	343	+12	103,6	245	+11	104,7	13	47,5	29,0	36,3	21,9	26,8	3	
V. " des cuirs et peaux	23	169	14	6	207	+4	104,0	190	+4	104,4	16	37,5	15,3	31,2	20,4	28,4	3	
VI. " textile	53	605	62	16	651	+46	107,6	638	+45	108,7	12	119,3	37,8	33,2	23,4	32,6	10	
VII. " du bois	113	1 056	72	69	1 056	+3	100,3	993	+4	100,4	44	183,0	69,4	33,9	21,4	26,6	10	
VIII. " du papier	16	181	12	16	179	-4	96,9	116	-4	96,7	1	23,6	6,9	29,0	21,6	25,1	1	
IX. " poligraphique	45	490	22	3	509	+19	103,9	467	+15	105,3	65	93,5	30,8	34,5	29,8	31,7	1	
X. " de l'imprimerie, des boissons etc.	358	2 601	401	129	2 933	+332	112,8	2 370	+256	113,1	79	426,3	185,6	34,1	24,8	29,2	9	
XI. Constructions	121	1 107	79	85	1 101	+3	99,5	1 034	-6	99,4	54	197,0	65,1	41,7	24,8	29,2	1	
XIII. Usines élect., à gaz d'écl. et distr. d'eau	71	879	355	452	782	-97	89,0	728	-85	89,2	6	133,4	61,3	42,2	23,6	40,1	1	
XIV. Industrie du nettoyage	8	80	4	10	74	-6	92,5	56	-6	90,3	-	11,1	6,1	40,1	40,1	40,1	17	
Kokku kesk tööstus — Total	39	308	9	11	306	-2	99,6	280	-3	99,0	-	50,0	14,8	34,8	25,6	25,6	59	
Kokku suurtööstus — Grand total (a+b)	1 055	9 584	1 287	928	9 443	+359	103,6	8 826	+284	103,3	436	1 652,4	623,5	35,7	23,5	31,8	973	
Üldse suur- ja kesk tööstus	1 471	58 337	5 068	5 054	58 371	+14	100,0	51 530	-15	100,0	1 197	10 038,6	4 513,5	41,8	26,2	36,5	973	

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“.

RAHVASTIK.

Abielumus, sündimus, suremus ja rahvastiku arv 1937. a.	Nr. 204(11), lk. 541—575
Linnade ja alevite rahvastik 1937. a.	197(4), „ 182—186
Rahvastiku ülepõlviklus 1937. a.	197(4), „ 179—182
Sündimus, suremus, abielumus ja rahvastiku arv 1937. a.	196(3), „ 147
Väljaränd 1937. a.	196(3), „ 135—138
Abielulahutused	186(5), „ 225—230
Kirjaoskus ja haridus Eestis	183(2), „ 49—57
Rahvastiku ilve	182(1), „ 1—5
Suremus	181(12), „ 609—625
Sündimus	179(10), „ 485—498
Laste arv naistel	180(11), „ 557—569
Abielumus	178(9), „ 493—441
Rahvastiku leibkondlik koostis	Nr. 176(7)—177(8), „ 349—369
Ühiskondlikud kihid	Nr. 175(6), „ 285—302
Rahvastik töötajana ja tarbijana	174(5), „ 221—253
Rahvastiku demograafiline koostis	173(4), „ 176—196
Austamistühedus ja rahvaaru muutumine Eestis	173(4), „ 169—176
Eesti suremustabelid	170(1), „ 1—6
Vigastused I. III 1934 rahvaloenduse andmel.	169(12), „ 646—649
Rahvastiku elukohavahetus 1922 ja 1934. a. vahel	166(9), „ 421—426
Rahvused Eestis	Nr. 164(7)—165(8), „ 353—361
Rahvastiku tööhärad ja ühiskondlik kihitus Eestis	Nr. 163(6), „ 285—295

HARIDUS.

Alg- ja keskkoolid ning gümnaasiumid 1937/38. õ/a.	Nr. 205(12), lk. 617—642
Avalikud raamatukogud 1936/37. a. Nr. 200(7)—201(8).	„ 395—400
Õppeasutised Eestis 1936/37. õ/a.	Nr. 198(5), „ 240—254
Kirjastus ja ajakirjandus 1936. a.	194(1), „ 16—24
Õpetajate kogu elavate õpilaste elutingimused Tallinnas	190(9), „ 485—489
Tartu Ülikool 1936. a.	187(6), „ 302—310
Lasteaedid 1935/36. a.	186(5), „ 217—222
Täienduskoolid 1935/36. õ/a.	185(4), „ 187—194
Õpperuumid alg- ja keskkoolides 1935/36. a.	182(1), „ 18—32
Õpilaste edasijõudmine alg- ja keskkoolides	172(3), „ 149—160
Tartu üliõpilaskonna majanduslik seisund 1932/33. õ. a.	Nr. 164(7)—165(8), „ 341—353
Tallinna Tehnikum	Nr. 163(6), „ 305—306
Tavakeel ja võõrkeelte oskus	162(5), „ 229—233
Raamatukogud alg- ja keskkoolides	145(12), „ 228—234
Õpilaste ühiseluruumid maa-algkoolides	143(10), „ 523—528
Ühingu valme kultuuri ajal 1930. a.	137(4), „ 189—193
Alg- ja keskkoolide majad ja maad	127(6), „ 355—363

TÖÖ JA PALGAD.

Raudteelaste tööõnnetused 1937/38. a.	Nr. 200(7)—201(8), lk. 391—395
Tööstatistika tööõnnetused 1937. a.	200(7)—201(8), „ 375—390
Töökaitse 1934—37. a.	Nr. 200(7)—201(8), „ 321—333
Tööpäeva pikkus tööstuses 1933—37. a.	199(6), „ 299—305
Palgaolud tööstuses 1937. a.	198(5), „ 217—239
Tööajad ja streigid 1936. ja 1937. a.	197(4), „ 175—179
Riigi- ja omavalitsuste teenijate haiguskindlustus	193(8), „ 129—134
Palgalistte varanduslik seisund	196(3), „ 113—117
Tööliste haiguskindlustus	Nr. 188(7)—189(8), „ 363—392
Põllutööliste tööõnnetuste vastu kindlustus	188(7)—189(8), „ 357—363
Majateenijate töö- ja palgaolud	Nr. 180(11), „ 593—598
Tööbrade tegevus 1931. a.	126(5), „ 309—305
Tööolud tööstuses 1933. a. I poolaastal	144(11), „ 582—587
Meremeeste töö- ja palgatingimused 1932/33. a.	Nr. 140(7)—141(8), „ 362—364

TERVISHOID.

Nakkushaigused 1937. a.	Nr. 200(7)—201(8), lk. 358—357
Suvitajad suvituskohades 1933—37. a.	Nr. 198(5), „ 254—258
Imikute suremus 1936. a.	197(4), „ 192—197
Surmapõhjused 1936. a.	198(12), „ 671—681
Tööliste tervishoid	Nr. 188(7)—189(8), „ 393—407
Tervishoiupersonaal ja raviasutised	Nr. 187(6), „ 297—302
Apteekide tegevus 1934—36. a.	186(5), „ 222—225
Kohtuametik tegevus 1931—35. a.	175(6), „ 337—339
Tuberkuloos 1932—35. a.	174(5), „ 272—275
Suviste tervikumbinsuasutiste tegevus 1925—34. a.	162(5), „ 256—260
Kooliõpilaste tervishoid 1930/31—1932/33. õ/a.	156(11), „ 568—572
Ämmaemandad 1931—34. a.	151(6), „ 324—325
Suguhäigused 1928—32. a.	147(2), „ 85—90
Kaitseväe tervishoidlik seisukord 1931. a.	131(10), „ 587—602
Jaoskonnaarstide tegevus 1930. a.	118(9), „ 524—528

HOOLEKANNE.

Lastekaitse ja hoolekanne	Nr. 196(3), lk. 139—146
---------------------------	-------------------------

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Kuritegijad 1936—37. a.	Nr. 200(7)—201(8), lk. 366—374
Süüteggevus 1937. a.	200(7)—201(8), „ 357—365
Tulekahjud 1937. a.	Nr. 197(4), „ 187—192
Lilidusõnnetused 1937. a.	917(4), „ 169—175
Kohtutegevus 1932—36. a.	194(1), „ 1—16
Õnnetused laevadega Eesti vetes 1936. a.	191(10), „ 542
Enesetapped 1933. a.	152(7)—153(8), „ 380—382
Salakaubandus 1922—30. a.	122(1), „ 44—49

TÖÖSTUS.

Toodang ja tööhõud suurtootmises 1934. a. Nr. 171(2).	lk. 84—100
Kesk-, väiketööstuse ja käsitöö osatähtsus tööstuses	144(11), „ 580—581
Kesktootmissettevõt. 5—19 töötajaga 1928. a.	101(4), „ 218—220
Käsitööliste tarvitus tööstuses 1928. a. Nr. 104(7)—105(8).	„ 411—414
Jõumasinad ja mehhaanilise jõu tarvitus suurtootmises 1928. a.	Nr. 108(11), „ 605—608
Suur- ja kesktööstuse levig linnades, alevites ja maal 1930. a.	130(9), „ 524—531

VÄLISKAUBANDUS.

Tollimaks ja väliskaubandus tollitariifide kohaselt 1937. a.	Nr. 202(9), lk. 458—470
Rahvusvaheline maksebilans 1937. a.	Nr. 200(7)—201(8), „ 346—352
Kaubanduselepingute mõju sisseveele	115(6), „ 393—404

HINNAD.

Elumaksumus Eesti linnades 1922—23. a. Nr. 90(5).	lk. 285—289
Elusloomade hinnad laataldel 1928. a.	89(4), „ 229—231
Suurmõõgi ja elumaksumuse indeksid 1913—28. a.	77(4), „ 261—269
Toiduainete võrdlev maksum. 1922—27. a.	63(7), „ 389—392
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	65(4), „ 219—220

TRANSPORT JA SIDE.

Autobussiliinid 1937/38. a.	Nr. 205(12), lk. 614—617
Õnnetused laevadega Eesti vetes 1937. a.	204(11), „ 580
Kaubalaevastik I. I 1938	204(11), „ 575—579
Post, telegraaf, telefon ja raadio 1937/38. a.	203(10), „ 489—525
Raudteede tegevus 1937/38. a.	202(9), „ 425—457
Tallinna lennujaama tegevus 1937. a.	199(6), „ 305—308
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijateveo 1937. a.	199(6), „ 283—299
Siseveetead 1937. a.	197(4), „ 164—169
Jalgraudte arv 1937. a.	197(4), „ 162—164
Mootorsõidukite liikumine üle piiri 1937. a.	197(4), „ 161—162
Mootorsõidukite 1937. a.	192(11), „ 603—608

KINDLUSTUS.

Kindlustusetteid 1936. a.	Nr. 195(2), lk. 85—92
Tööliste haiguskindlustus	Nr. 188(7)—189(8), „ 363—397
Pensionid I. I 1936	Nr. 179(10), „ 498—507

KREDIIT JA KAPITAL.

Rahvusvaheline maksebilans 1937. a.	200(7)—201(8) lk. 346—352
Pandimajad 1937. a.	Nr. 200(7)—201(8), „ 341—345
Era- ja tähtsamate hispankade tulud ja kulud 1937. a.	200(7)—201(8), „ 333—341
Rahvusvaheline maksebilans 1936. a.	Nr. 187(6), „ 310—317
Asutikkudele antud riiklikud laenud ja toetused 1921—1923	94(9), „ 524—526

KAHANDUS.

Linnade ja alevite tulud ja kulud 1936/37. a.	Nr. 205(12), lk. 601—613
Maavalitsuste tulud ja kulud 1936/37. a.	199(6), „ 273—283
Vallavalitsuste tulud ja kulud 1935/36. m/a.	194(1), „ 33—47
Rahvusvaheline maksebilans 1936. a.	187(6), „ 310—317
Riigi majapidamine 1929—33. a.	149(4), „ 78—180
Maksumõõrmas 1930/31. a. ja riigimaksude laekumine 1929/30—1932/33. a.	139(6), „ 306—310
Põhivarimaks 1929—30. a.	130(9), „ 508—410
Puhaskasumaks 1929. a.	119(10), „ 577—582
Tulumaks 1930. a.	113(4), „ 215—224
Arandvate ettevõtete maksud 1927—29	113(4), „ 225—236

PÖLLUMAJANDUS.

Kalandus 1937. a.	Nr. 106(3), lk. 118—128
Kanapidamise tasuvus 1937. a.	195(2), „ 77—84
Riigi metsamajandus 1936/37. m.a.	195(2), „ 63—76
Maomandite üleminekud ja hinnad	194(1), „ 24—32
Põllumajanduse tasuvus 1936/37. p.-a.	193(12), „ 662—671

POLITIKA.

Rahvahääletus rahvuskogu kokkuk. Nr. 176(7)—177(3), lk. 402—407
Rahvahääletus Põhiscaduse muutmiseks Nr. 145(12), „ 605—617

VARIA.

Üüride üldsumma Tallinnas ja Nõumel Nr. 185(4), lk. 169—172	
Perekonnahinnete statistika	174(6), „ 282—287

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LÜK A. EESTI DEMOGRAAFIA.

Vihk I. Haridus Eestis I	Lk. 228+186, 1924.	Kr. 6.—
„ II. Sündivus, surevus, abolluv. ja rahvalihikum. 1921—1923. a.	52+54, 1925.	3.—
„ III. Tervishoid Eestis	132+80, 1925.	5.—
„ IV. Rahvastik ja tervishoid	306, 1930.	8.—
„ Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	4+128, 1931.	1.30
V. Sotsiaalkindlustus Eestis	76, 1937.	1.50

EESTI MAJANDUS.

Vihk I. Väliskaubandus 1923. a.	Lk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
„ II. Eesti sadamad, vaateod, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	2.50
„ III. Randtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	2.—
„ IV. Väliskaubandus 1924. a.	22+02, 1925.	3.—
„ V. Tööstus Eestis	80, 1926.	2.50
„ VI. Riietraudteed 1924. a.	38, 1926.	2.—
„ VII. Väliskaubandus 1925. a.	109, 1926.	3.25
„ VIII. Väliskaubandus 1926. a.	IV+106, 1927.	3.25
„ IX. Aktsiaseltside, osühisuste ja ühisteg. asut. äriseisud I. I 1926	32+34, 1927.	2.—
„ X. Väliskaubandus 1927. a.	106, 1928.	3.25
„ XI. Eesti väliskaubandus 1928. a.	120, 1929.	3.50
„ XII. Väliskaubandus 1929. a.	152, 1930.	5.—
„ XIII. Väliskaubandus 1930. a.	144, 1931.	5.—
„ XIV. Väliskaubandus 1931. a.	140, 1932.	4.—
„ XV. Väliskaubandus 1932. a.	124, 1933.	4.—
„ XVI. Väliskaubandus 1933. a.	124, 1934.	4.—
„ XVII. Väliskaubandus 1934. a.	120, 1935.	4.—
„ XVIII. Väliskaubandus 1935. a.	120, 1936.	4.—
„ XIX. Väliskaubandus 1936. a.	124, 1937.	4.—
„ XX. Väliskaubandus 1937. a.	140, 1938.	4.—
„ XXI. Väliskaubandus 1938. a.	Trükkis.	4.—

EESTI PÖLLUMAJANDUS.

Vihk II. Eesti põllumajandus II	Lk. 132, 1924.	Kr. 2.25
„ III. Loomapidamine Eestis 1924. a.	17+106, 1926.	1.60
„ IV. Eesti põllumajandus 1925. a.	S+201, 1926.	3.—
„ V. Eesti põllumajandus 1926. a.	VIII+254, 1927.	3.—
„ VI. Eesti põllumajandus 1927. a.	VIII+207, 1928.	2.75
„ VII. Eesti põllumajandus 1928. a.	VIII+218, 1929.	2.75
„ VIII. Eesti põllumajandus 1929. a.	VIII+264, 1930.	3.50
„ IX. Eesti põllumajandus 1930. a.	VIII+230, 1931.	3.50
„ X. Eesti põllumajandus 1931. a.	VIII+222, 1932.	3.50
„ XI. Eesti põllumajandus 1932. a.	VIII+207, 1933.	3.—
„ XII. Eesti põllumajandus 1933. a.	VIII+230, 1934.	3.50
„ XIII. Eesti põllumajandus 1934. a.	VIII+168, 1935.	3.50
„ XIV. Eesti põllumajandus 1935. a.	VIII+172, 1936.	3.50
„ XV. Eesti põllumajandus 1936. a.	VIII+172, 1937.	3.50
„ XVI. Eesti põllumajandus 1937. a.	VIII+168, 1938.	3.50

LÜK B.

1. Üldrahvalgemise eelkõnnuvõtted	Lk. 78, 1923.	Kr. 2.—
2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis	164, 1923.	3.75
3. II Riigikogu valimised	78, 1923.	3.—
5. 1922. a. Üldrahvalgemise andmed.		
„ Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lk. 88, 1925.	Kr. 2.—
„ II. Ülerikiline kokkuvõte (tab.)	8+138, 1924.	4.—
„ III. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	88+34, 1925.	3.—
„ IV. Virumaakond	24+62, 1924.	2.—
„ V. Järvamaakond	52+60, 1923.	3.—
„ VI. Harjumaakond ja Tallinn	40+66, 1924.	3.—
„ VII. a) Läänemaakond	20+68, 1924.	2.—
„ b) Saaremaakond	20+56, 1924.	2.—
„ VIII. Pärnumaakond	40+84, 1924.	3.50
„ IX. Viljandimaakond	36+84, 1924.	3.50
„ X. Tartu- ja Valgamaakond	40+92, 1924.	3.—
„ XI. Võru- ja Petserimaakond	50+40, 1927.	3.—
6. 1922. a. Üldrahvalgemise andmete läbitõttam. plaan ja tabelite sisu	48, 1923.	1.—
7. Asunaa rajapidamised Eestis 1919—23. a.	46+60, 1924.	3.50
8. 1925. a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1926.	3.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1925.	6.—
„ Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	1926.	6.—
„ Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst)	112, 1928.	7.50
10. III Riigikogu valimised	48, 1927.	1.75
12. IV Riigikogu valimised	52, 1929.	1.75
13. 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	XI+235, 1930.	7.50
14. 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	IV+94+44, 1932.	3.—
15. Eesti 1920—1930. Arvulise ülevaade (ilukõites)	XV+405, 1931.	7.—
16. V Riigikogu valimised	52, 1933.	1.50
17. II Rahvaloenduse andmed: v. I. Valdade rahvastik	IV+104, 1934.	3.—
„ v. II. Rahvastiku koostis ja korteriolud	VIII+152, 1935.	3.—
„ v. III. Tööharu ja leibkonnad	228, 1935.	5.—
„ v. IV. Rahvastikuprobleeme Eestis	VIII+158, 1937.	3.—
18. Eesti arvudes 1920—1935	XVI+348, 1937.	6.—

LÜK F. EESTI STATISTIKA KUUMIRI:

1922. a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1923. a. Nr. 12—21 „ „ 15.—	1924. a. Nr. 22—31 „ „ 15.—	1925. a. Nr. 32—41 „ „ 15.—	1926. a. Nr. 42—51 „ „ 15.—	1927. a. Nr. 52—61 „ „ 15.—	1928. a. Nr. 62—71 „ „ 15.—	1929. a. Nr. 72—81 „ „ 15.—	1930. a. Nr. 82—91 „ „ 15.—	1931. a. Nr. 92—101 „ „ 15.—	1932. a. Nr. 102—111 „ „ 15.—	1933. a. Nr. 112—121 „ „ 15.—	1934. a. Nr. 122—131 „ „ 15.—	1935. a. Nr. 132—141 „ „ 15.—	1936. a. Nr. 142—151 „ „ 15.—	1937. a. Nr. 152—161 „ „ 15.—	1938. a. Nr. 162—171 „ „ 15.—	1939. a. Nr. 172—181 „ „ 15.—
---------------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------